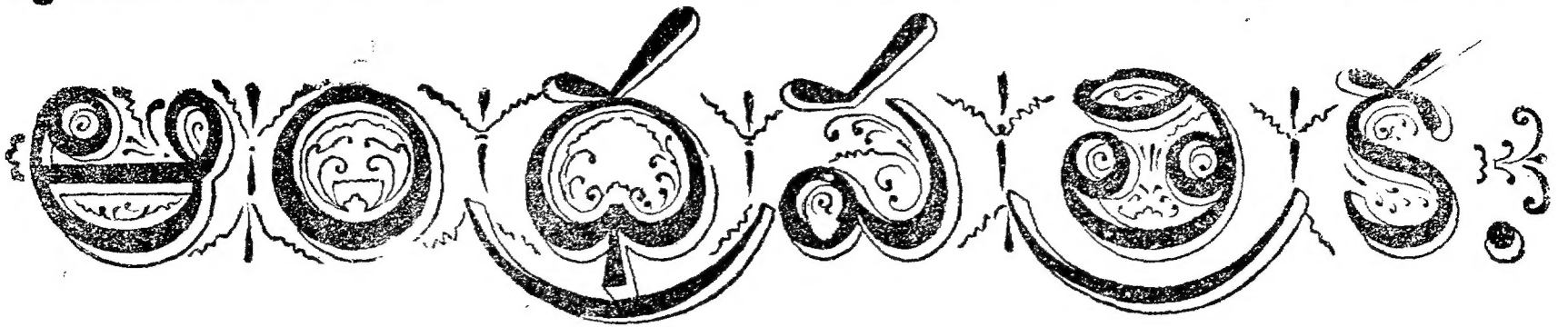

విడి వత్రిక గాకి ౦-౧౭.

Registered No. M. 1118.

Post Box No. 212.

Telephone No. 544.

౩౧౪౭౧ వ్ర తి ది న ము వ్ర క టి ౦ వ (బ డు ను.

Vol. 3. } చెన్న పట్టణము 1921 వ సం॥ డిశంబరు నెల 24 లేది శనివారము } No. 220.
నంపుటము. ౮ } దు ర్మ తి నా మ స ం వ త్స ర మా ర్గ శి ర మా స బ హు శ ద శ మి ౧౦. } సంచిక. ౨౨౦

“ప్ర శ స్త మై న ఎ న్ గ ల్ బ ధ్ధ”

రైస్ మేషినరి ధరలు

ప్రస్తుతము ఇంకను తగ్గించబడియున్నవి

బ్లాక్ స్టోను నూనెయంత్రములు

ఒక స్థలము నుండి మరియొక స్థలమునకు సులభముగా తీసికొని పోవుటకు వీలగునట్టియు, ఒకేచోట స్థిరముగా కదలకుండ అమర్చు నట్టి అవిరియంత్రము, బాయిలరులు అతి చాకధరలకు దొరక గలవు.

ఫోను నెం 108

నెం 9, నెకండు

తంతివిలాసము, ఎంజిను మ్లచాసు

లైనుబీచ్,

మార్షల్ సన్స్ అండు కో (ఇండియా) లిమిటెడ్

ఇంజినియరులు

కలకత్తా

మదరాసు

బెజవాడ

బొంబాయి

లాహారు

తంజావూరు

అమృతాంజనము

తలనొప్పులకు ప్రసిద్ధి కెక్కినది. ఇతర ఏవిధమైన నొప్పులను కూడ మా అమృతాంజనమును వాడి సంత మాత్రమున నయముగను. నులభ నెల 0-10-0 అణాలు

మోహనీలైలము

సీసా 1-8 0-12-0.

తామరలైలము

కబ్బి 1-8 0-8-0

నండ్ల పొడి

కబ్బి 1-8 0-2-0

అమృతాంజనం డిప్లో, బొంబాయి - మదరాసు.

ఒంటి నొప్పులతోటా తుపాకి ముద్రపెట్టవలెనని కంపెనీ వారిచే తయారుపెట్టెడి.

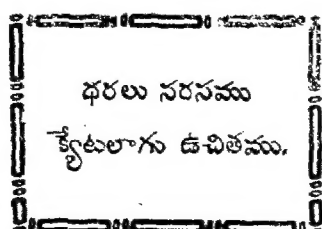
(8088)

మృగ-నని.

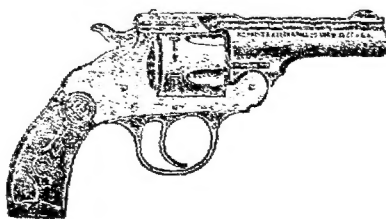
[స్థాపితము ౧౮౭౩ సం.

౧౮ సెంటరు.

ధరలు సరసము
కేటలాగు ఉచితము.

కాశీ-౩.౩, ౩౪, ౩౬ అంగుళములలో దొరుకును.

చిన్నవి. కేటలాగ్ వెబ్బుకోగలిగినవి కూడ దొరుకును.

నాక్. వి. రామానుజం శెట్టి అండు కంపెనీ, నెం. ౧౨, బ్రాడ్వే, న్యూ యార్క్.

“కత్తికట్టలు”

వెదకత్తి కత్తి గజము పొడుగు గలవి. సాగనైనవి. 1-8 రూ 4-8-0. దీనిని కొనుగడానికి 1టి ఉచితము పోస్టేజీఖర్చులవేరే. వలయువారు అర్జరుతో ఒకరూపాయి అడ్రాస్సు పంపవలెను. బి. వెంకటేశ్వర్లు అండు కో, కట్టర్స్ అండ్ లాక్ మేకర్స్ etc. వెదకత్తుల, (గోదావరి జిల్లా) ఒలిగూట్ అడ్రెసు: “ఇంద్రప్రస్థ” వెదకత్తుల.

Awarded First Class Certificates and Gold Medals by the South Indian Ayurvedic Conferences and Exhibitions 1919, 1920 and 1921.

"SIDDHA KALPA MAKARADHWAJA"

(REGISTERED)

THE WONDERFUL DISCOVERY IN THE MEDICAL WORLD.

For all "Acute" and "Chronic" Diseases.

—PREPARED SCIENTIFICALLY BY AYURVEDA RATNA, PANDIT N. V. SRIRAMA CHARLU, PH. D. Sc.—

(Sole Proprietor and Senior Physician of the Madras Ayurvedic Pharmacy.)

This unparalleled and Ancient medicine is prepared in exact accordance with Ayurvedic and Western Modern Principles carefully tested and standardised by expert analysts and found to be an unrivalled Elixir for the general prolongation of life, and particularly a guaranteed remedy for nervous Debility, Skin Eruptions, Eczema, Vertigo, Loss of Nerve Power, Vigour, Memory and Appetite, Depression of Spirits, constant Mental Misgivings, want of spirit and energy, Melancholia Rheumatism, Gout, Paralysis, Insanity, Hysteria, Dropsy, Diabetes, Piles, Asthma, Consumption, Dyspepsia, all sorts of urethral discharges, Acute or Chronic, Irregular menses of all kinds and all men and women's ailments, etc. This is the only safe and reliable remedy for all diseases resulting from youthful indiscretions and loss of Vitality. It imparts New Life and Energy by increasing and purifying the blood. It contains such valuable ingredients as Siddha Makaradhwaja, Mukta, Suvarna, Loha and vegetable Drugs. This can be taken also as a Tonic by every one of either sex without any restrictions of Diet, Season or Climate. Complete Directions are sent with Phial. One Phial of 60 pills (for a complete cure), Price Rs. 10 (Ten) only. V. P. Extra.

Apply to:—Ayurvedic Ratna Pandit N. V. Srirama Charlu, Ph. D. Sc.

Telegraphic Address:—"KALPAM" MADRAS.

THE MADRAS AYURVEDIC PHARMACY,
Post Box No. 151, Madras.

త్రివేద లేవా ము

త్రివేద లేవా ము: చిన్న పిల్లలకు ముసలివారికి
నుఖముగా విరేచనము చేయును.
త్రివేద లేవా ము: మూలవ్యాధులకు బోగొట్టును.
త్రివేద లేవా ము: ప్రతివేళ్లలోను బుచ్చుకొనిన
నుఖము చేచనము ఆగును.

త్రివేద లేవా ము విరేచనావధములలో కల్ప మంచి
దని చిరకాలముగా కల్పమందులో
చెప్పబడినది. అక్షిప్తభోజనము, వేళ్ల
తక్కిన భోజనములకు బాగా జీర్ణము కాక
పేగులలో ఉండి, కడుపుపొంగు, అన్నము
ఇవ్వములేకపోవుట, ఆకర్షి మొదలగు నుబ్బ
ములుగలిగి ఉన్నపుడు త్రివేద లేవా ము
బుచ్చుకొనిన ఒకటి రెండు విరేచనము ఆగు
నట్లు చేసి తేలిక గలిగించును.

10 తులముల కి రూ 1-0-0

40 ,, కల రూ 3-0-0

కామరూపిణి ఉచితముగా పంపింపబడును.

డాక్టరు ఆచార్య లక్ష్మీనాథుని

లి వీ ఎ లి సి ఎ.

మేనేజింగు డైరెక్టరు

ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ (ప్రైవేట్)

19, హైన్ రోడ్డు

(40)

మాంటిగోడ్ - గదరాను.

ఇంద్రజాల మహేంద్రజాలము

ఈ ఆయుర్వేద గ్రంథములో జర్మనీ గారడీ, యోగవృక్ష
హస్తాశ్రమము, ఇంగ్లీషు ఇంద్రజాలము, మంద్రజాలము,
భూత వైద్యము, యంత్రములు, అమెరికావారి చిట్టచేత రిమా
దాని విచిత్ర విశేషవిద్యలు గలవు. ఇంకేగాక మనుష్యుని
హయములేయట, మామిడిచెట్టును పుట్టించుట, జీవముతో
నమాధియగుట, కరీరములేని కలరావ్యాధికి మామిడించుట,
భూమిపై నగజమువలెను గాలిలో మనుష్యుని నిరాధారముగా
నిలుపు మొదలగు విచిత్రములు అనేకములు అన్నది. ఈ గ్రంథ
మును చదివిన అత్యద్భుతముగా మేజిక్ శేయగలదని గ్యారంటీ
యిచ్చుచున్నాము. దీనివల రూ 4-0-0 లు. (2118-688)

రీ. ఆర్. జనార్దనం నాయుడు, ఒంగోలు. (గుంటూరుజిల్లా).

వసిద్ధ

వైద్యగ్రంథములు.

ఆంగ్లేయ వైద్యచింతామణి రూ 4

ఆంగ్లేయావధగనుణవిశేష రూ 3

ఆంగ్లేయావధయోగములు రూ 1

శ్రీ గాంధీ నహాత్తుని ఆరోగ్యదర్శిని ఆ 12

నేతు బ్రదర్లు, మైలాపూరు, మద్రాసు.

జాతకరత్నము

జన్మరత్నము, పుట్టినతేదీ కేళ మున్నగునవి లేకయే
సంవత్సర ఫలితములను క్యాకెట్టరు రీడింగుతో సహా యెన్ని
సంవత్సరములైనను జ్యోతిష్యుని సహాయము అక్కరలేకయే
తమంతట తాము వ్రాసికొనగలరు. ధనము, సంపాదనము మున్నగు
వ్యాధికభావములతో మీరీ జాతకములను మీరే వ్రాసికొన
గలరు. ఇది యింటిజ్యోతిష్యుడు. దీనివల రూ 2 మాత్రము.

గ్రేట్ యిండియన్ జ్యోతిషాలయము,

ఖింకోట, విశాఖపట్నంజిల్లా.

ఆరోగ్యమార్గము

శ్రీ గాంధీ నహాత్తు ప్రణీతము.

ఈ గ్రంథము అచ్చు పూర్తి గానున్నది. దీనికొకట కొ
న్ని వందలు దరఖాస్తులు వచ్చినవి. అవన్నియు రిజిస్టరీ చేయబడి
నవి. అచ్చు, తైండింగు పూర్తియగుటతోడనే గ్రంథములు
వి. పి. గా ఆయా చిరునామాదారులకు పంపబడును. అనివార్య
ములగు కారణములచేత ప్రచురము కొంచెము ఆలస్యమైనందుకు
మన్నింప వలెదనను. గ్రంథము ఖరీదు యిదివరకు 8 అణాలు అని
ప్రచురింపబడినది కాని, ప్రజలకు గ్రంథముయెడల గల ఆదరణ
మును బట్టి అది యెక్కువ వ్యాప్తము గావలెనని కుతూహలము
గలిగి, అందుచేత గ్రంథము 6 అణాలకే యివ్వబడును.

గూడూరి రామచంద్రరావు

నేపకసంఘము, గుడివాడ, కృష్ణాజిల్లా.

ఆరోగ్యములకు

ఒక మార్గము 219

తక్షణమే మీరు

ఒకరూపాయి మాత్రము ఖర్చుచేసి

ఆతంకని గ్రహమాత్రలను నేనింది

జాబితలు వ్రాయవారికి ఉచితము.

త్వరకుడు!

వైద్యశాస్త్ర మణిశంకర్ గోవిందజీ,
ఆతంకని గ్రహయావధాలయము, బ్రాహ్మ్య, 28 వదరాను.

మలయ చందనము.

గనేరియా అను సెగోగమునకు కురారము

కడుములేదు. విడికాకోరీ కనిలేదు
ఎలుపు, లేలుపు, కచ్చు, అను మాడు
విధముల సెగోగమును మూడు పూ
టలలో మాన్పును. స్త్రీలకును
వ్యాధులకు కూడ ఇది రాజభాగము.
దర్శి 1-కి కల 2-4-0

1 చందిరి (మలయచందనమున కనుసానము) పొన్న 8-0-0

శ్రీ పాప వారి పంచాంగము

దుందుభి సంవత్సర పంచాంగము అచ్చులో నున్నది.
మా పంచాంగముయొక్క ఘటన అందఱు నెరిగినదే.
ప్రతి 1-కి 0-2-8; నాలుగుప్రతులకు తక్కువ వీ.పి. చేయము
ఒకటి కావలయువారు 0-4-0 పోస్టుచీట్లు పంపవలెను.
12 ప్రతులకు ఒకప్రతి ఉచితము. త్వరపడకున్న దొరకవు.
గంధర్వఫార్మసీ, రామవరం, (గోదావరి.)

ఓటో మోహిని

2838

మీరు బతుకుపోయి వచ్చినతరువాత చాలా జీవితకాయండు సమయములో నైనను పెండ్లిండ్లు నిండులు
యములలో నైనను ఈ ఆక్రమణ యవమోగించిన మంచి రోజులుపువ్వుల చాననను యిచ్చి మనసుకు
శుభమునకు కారణి నిచ్చును.

రోబినియా తైలము

వేసవికాలములో ఉపయోగించుకూ గచ్చిన శీత్రములకు చూచము సౌందర్యమును యిచ్చును.
అనేక స్త్రీలు ఉపయోగించుచున్నారు. ప్రపంచమున ఈ రెండును ప్రతి కుటుంబములోను ఆవశ్యకము.
ఎల్లవోట్లను నిక్రయించబడును. ఓటోమోహిని ధర బుడ్డి 1-కి రూ 2, 1, 0-12-0, 0 8-
రోబినియా తైలముధర బుడ్డి 1-కి రూ 1-0-0

Shyam & Co., Bander st, Madras. మి.రూం కంపెనీ, 6 బందరువీధి. మదరాసు

మిక్కిలి పుష్టచేయుచు యిండియా జేతనునందు మెదడునకు చుంక గలుగుట
మనుమాంద్యము వదలుటకును భావకక్తి వాడ్యుటకును కలకంఠమును మెదడు
ముగ నిగనిగలాడుచుండుటకును ప్రతి స్త్రీయును పరిపుష్టమగును ముఖ్యముగా
కామినియా ఆయిలు (రిజిస్టరు)
కలకంఠములకు సూత్ర సౌందర్యమును కలిగించి దానిని బాగుగా పెంచుటకు
కలిగి ఉన్నతీ కలమానెనుందు కలవు. చుంకును బోగొట్టును. శిరోజములకు వట్టు
రంటి మెల్లదనము నిచ్చును. మెదడునకు చాలవల్లదనమును కలిగించును. చని పెండ్లి
కుటుంబమున కండ్లకు కలగు మాలిన్యమును బోగొట్టి సూత్ర కాంఠిని కలిగించును
కామినియా ఆయిలు కలమానె అన్నిటిలోను శ్రేష్ఠమైనది. స్త్రీలకును పురుషు
లకును మెల్లమందికి మహోత్కారము మొనరిం చినది.
కేడు వీని సహాయించుచుండుడు.
తల ఒకబుడ్డి 1-0-0 ని. పి. చార్జి 0-8-0 అణాలు.
మానుము 2-0-0 ని. పి. చార్జి 0-12-0 అణాలు.
సోల్ ఏజెంట్లు. ని. పి. మణిమూర్తి కమోవను బుడ్డి 0-2-0 ప్రత్యేకము.
ఆంగ్లేయిండియాను ద్రగ్ లందు కెమికలు కంపెనీ,
125 మున్నూనీరు, బాంబాయి.

L 126 W 100.

గొప్పతెగ్గుధర్మ అమృతము

నేటిదినము కొనదలచినది రేపటివరకు ఆపకుడు.
ఏలననగా? సమయ మెరిగి పనిచేసిన నిత్యకృత్యములలో
తప్పక అదృష్టము గలుగును. ఎచ్చట?

కాశీ, కంచి, బెంగళూరు, కొర్నాడు, మరియుతరచుగాలలోనుండి వట్టు, నూలు
జువ్వీరకములు అండ్ ఈ దిగువ దొక్కటియే యని తెలుసుకొనవలెను.

ది బొంబాయి స్వదేశి స్టోర్స్ కాశీ, బెంగళూరు, సేలం జువ్వీరకము, 40, 41, 42 రత్న బజారురోడ్డు, బార్లెటెను, మద్రాసు.

స్వ రాజ్య గ్రంథములు

నూతన ప్రచురణములు

- (1) చిత్రరంజనదాసు జీవితము 0-4-0
ప్రస్తుతము కారాగృహమున నుండునైన కాంగ్రెసు అధ్యక్షుని జీవితము రచయితముగ వ్రాయబడినది.
- (2) లాలా లజపతిరాయి జీవితము 0-6-0
(అచ్చులో నున్నది.) మీ ఆర్డరును వెంటనే పంపుడు.
- (3) మహమ్మదాలీ జీవితము (అచ్చులో నున్నది) 0-6-0
- (4) భారతవిజ్ఞానరహస్యము 0-8-0
వాక్యసంగతి గ్రంథమునండి ఆంధ్రీకరణము. భారతీయుల వైభవము, మహాత్మ్యము, ఆధ్యాత్మికశక్తి, నిరుపమానవిజ్ఞానము వాక్యసంగతి అద్భుతముగ వర్ణింపబడినది.
- (5) ఆరోగ్యసాధనము మహాత్మ గాంధీ విరచితము 0-8-0

ఇండియా ఏజన్సీ బీరో, ట్రిప్లికేను, మద్రాసు.

ఆంధ్రప్రచారిణీ గ్రంథనిలయము, రాజమహేంద్రవరము

నవలలు పుణ్యచరిత్రములు నవనాథరత్నము లగు పురాణములు నవలలు
ముచ్చటైన బొమ్మలతో ముద్దలములకు క్యాబినెట్లతో 250 పుటలకు దక్కుచున్నావండ 2 మాసముల కొక
సారి వెలువడును. పుస్తకము వెల పోస్టేజికాక చందాదారులకు రు 1-0-0 మాత్రమే. చందాదారు లగువారు ప్రవేశ
రుసుము 0-8-0 లు ముందుగాఁ బంపవలెను. ఇదివఱకు 80 గ్రంథములు ప్రకటింపబడినవి.

సిద్ధముగ నున్న డి.కె.కె.పు నవలలు			
1 మాయాది	రు 1-8-0	6 ప్రతిజ్ఞాపాలనము	1-8-0
2 మనోరమ	1-8-0	7 నీలాంబరి	1-8-0
3 మాయాదిని	0-12-0	8 లక్ష్మీరామాయణము	0-12-0
4 మరకతమంజూష	1-5-0	9 మాధవసేనుడు	0-8-0
5 పరమరహస్యము	1-8-0		

చందాదారులగు వారలకు రు 10-18-0 గ్రంథములు పోస్టేజికాక రు 1-8-0 లకే వచ్చును.

ఆద్యక్షుడు.

ఏకమూలీకావ్రయోగమునునట్లు - సర్వరంగములకును

వైద్యుల సహాయము లేకనే ఆరోగ్య మొనగడి

“దేవామృతరసము”

(3212)

ఇయ్యది సిద్ధులచే నుపదేశింపబడి వనమాలికలచేత నూతనముగ రయారుచేసి వేసవేలంగా విక్రయమగుచున్నది. ఏవిధ
మైన పథ్యములేక మనుష్యులకు వచ్చెడు సకలరోగములను బాగుచేసి అనేకయోగ్యతాపత్రికలను బడసియున్నది. ఉపయో
గించెడి విధానమును బుద్ధి వెంట పంపబడును. ఆర అవుకను బుద్ధి ౧ కి రు ౨. కాలు అవుకనుబుద్ధి రూ ౧ మాత్రమే.
వి. పి. చార్లీ ప్రత్యేకము. కలయ వారలు

దేవామృతరసము కంపెనీ,

ప్రాచైటరు: ములుగుట నరసింహాచార్యులు గారు, కరూరు, ఎస్. వి. ఆర్. తిరుచినాపల్లి జిల్లా.

వర్తకులకు ఫ్యాక్టోరీ దారులకు విజ్ఞప్తి.

నంవత్సరాంతమగుచున్నది.

అక్కంటుబుక్కులు.

లెడ్జర్లు.

చిత్రాఆవర్ణాలు.

రబ్బరుస్టాంపులు.

వగైరాలు సరసమైనధరలకు అతిశీఘ్రముగ తయారుచేసి యివ్వబడును.

ఆర్డరు ఇవ్వండి

ఆర్డరు ఇవ్వండి

వాణీ ప్రెస్, ప్రింటర్స్, బైండర్స్. Etc., బెజవాడ.

జూబులు

నర్సాపురం తాలూకా గ్రామపాలకుల కొక మనవి

అయ్య:—జేతవసతిలు బహుశిష్టముగానున్నవి. ప్రజ
లు తమతాదృత్యము గుర్తెరుగుచున్నారు. భారతీయులకు అసహ
యోద్యమము కరణ్యముగా నిర్ణయింపబడినది. గ్రామపాలకులును
భారతీయులేయని నమ్ముడు. మన సహాయముతో మనల నణగ
ద్రోక్కుచున్నాడు. మన గౌరవములు మంటలుపుచున్నారు.
ఇంకను మనము ప్రభుత్వమునకు సహాయము చేయుట ఆత్మహత్య
మామ చేసుకొనుటయని గ్రామపాలకులు దౌషికిని తీర్మానించి
యున్నాడు. గ్రామపాలకుల లక్షణాలు తమకర్తవ్యమును నిర్ణయించు
కొనుచుండగా నర్సాపురం తాలూకా గ్రామపాలకులుమాత్రము
శ్రేష్ఠియట పాతిగాడుగాన వెంటనే ఒకవో సమావేశమై తమ
కర్తవ్యమును సభాముఖమున వెల్లడిచేయ కొరుచున్నారు.

(ఒకరు)

ప్రభుత్వమువారు దరావతు సొమ్ము

వాపసుచేయుట

అధికారుల బలవంతముచేత మొట్టమొదట పాడిన కల్లుగు
కాణములు యిజారాదారులు చాలమంది తమకు రైతులు తాల్గొ
యకుండుటచేతను, త్రాగువారు త్రాగుకుండునట్లు కట్టుబాట్లు
చేసుకొని యుండుటచేతను తమ పేరనున్న దుకాణములను రద్దు
చేయవలసినదనియు తమ ధరావతుసొమ్ము తిరిగి వాపసుచేయ
వలసినదనియు, అట్టిలు పెట్టుకొనియుండుటయు, అట్టి అట్టిలను
అధికారులు కారణము చెప్పక నికాకరించి బలవంతముగా యిజా
రాదార్ల దగ్గరనుండి డిమెండ్లమీద కిస్తీలు వసూలుచేయుచుండు
టయు, యెల్లరకు తెలిసినవియమే. ఇందునగూర్చి 15-12-71
తేదీన మద్రాసు కానసభలో సి. వి. వెంకటరమణ అయ్యంగ
గారు “కల్లుసాపులసొమ్ము తిరిగియిప్పించవలసినదని ప్రార్థన లేమ
యినవచ్చినవా? ఎన్ని? ఎంతమొత్తముల కొరకు? యేమిజరిగినది?
అని ప్రశ్నించగా ప్రభుత్వపక్షమున బల్లారి, అనంతపురం కర్నూలు
జిల్లాలో రు 108871 తిరిగి ఇచ్చివేయడ మయిన దనియు, గుం
టూరు చిత్రాపురజిల్లాలో సొమ్ము తిరిగియిచ్చివేయుటకు దరకా
స్తులు విచారణలో యున్నవనియు, ప్రత్యుత్తరము వచ్చింది. ఇతర
జిల్లాలలో సి.టి. యిట్లుండగా కృష్ణాజిల్లాలో అధికారులు కల్లు
దుకాణదారుల నిట్లు నిర్బంధించుట చాలా వోచనీయము. మా
దివిత్తాలూకాలో కూడ చాలమంది యిజారాదార్లు తమపాటు
మలుకొని సొమ్ము వాపసు చేయవలసినదని అట్టిలు యిచ్చుకొని
యున్నారు. కొండడ యావివయములో కృష్ణాకలెక్టరుకు సివిలు
నోటీసు కూడా యిచ్చుకొని యున్నారు. అట్టి దుకాణదారుల
అట్టిలకు ప్రత్యుత్తర మైన తేదు.

ఒక విలేఖరి.

నిర్బంధములవలన యుద్యమ మంతరించునా?

సహాయ నికాకరణోద్యమము శీఘ్రము నాటినదిమొదలు
ప్రభుత్వమువారి కేవిధమైన కఠినిక లేక, యిప్పుడా యుద్యమ
వృక్షముయొక్క మూలములు దేశమం దెల్ల బాగుగా పాటు
కొని ప్రభుత్వమునకు శీఘ్రముండుటచే ప్రభుత్వమువారు
నిర్బంధముల పెక్కువగా నుపయోగించుచున్నారు. మూడు
మాసములనుండి నిర్బంధములసంఖ్య దినదినాభివృద్ధి యగుచు
న్నది. నాయకులుగూడ యొకరికొకరు నొకరు బంధింపబడు
చున్నారు. దీనివలన యుద్యమ మంతరించునని గాబోలు ప్రభు
త్వము వారి యభిప్రాయము. ఇట్టి నిర్బంధములవలన యుద్య
మము మరింత దృఢపడి బాగుగ వ్యాపించునేగాని యెన్నటి
కంతరింప జాలదు.

వెనుక తిలక్ సహాయుని కలేబరము మంచి గంభీర
తరువుల బొంబాయియందు దహింపబడు సమయమున లాలా
లజపతికాయే పంజాబునుండి యటకేగి చిత్రదగ్గర వెలకొనిది
ఇవల కుపన్యసించుచు లోకమాన్యని శరీరముమాత్రమే మన
లను విడిచియెసనియు, యా మహామహాని తేజస్సంతయు
మన దేశము లందరిలోను ప్రవేశించెననియు,
తెప్పియున్నారు. అదిలగాయరుజీవము జొందిని విడచి మతియొక
జొందెకట్టెనో అటులే ఆ మహాతేజస్సు వారివారి శక్తుల
ను బట్టి ప్రతి ప్రాంతపునియుండును ప్రవేశించి, యాలోకమాన్య
దేవ్యరాజ్యముకొరకై పరితపించెనో యట్టి స్వరాజ్యవాంఛ
లు ప్రతివాని హృదయమునందును కలుగజేసినది. ఆ మహాతేజ
స్సు గాంధీమహాత్మునియెడల వెద్దదిగాను, తక్కినవారియెడల
వారికి తగినట్లు వారలలో ప్రవేశించి స్వరాజ్యముకొరకై పా
టుబడజేయుచున్నది. ఇప్పుడట్లు స్వరాజ్యముకొరకై పాటు

జనువాళల బంధించుట వారి కీరములను బంధించుటయేగాని వారి లేజన్సును బంధించుటగాదు. వారి కీరములను బంధించిన కొలదియు, యట్టివారల లేజన్సుగూడ తక్కిన ప్రజల లేజన్సులతో నైక్యమై యునుమడించిన స్వరాజ్యవాంఛ చేకూరజేయును. ఎంత గొప్ప నాయకుని నిర్బంధించిన నంత గొప్ప లేజన్సు ప్రజల మనస్సులలో తేరి యుత్సాహము నంత యెక్కువగా వృద్ధిచేయునుగాని లేజన్సునకు చావు లేకుండుటచే నిర్బంధము లేకున్నైన కొలదియు ప్రజల లేజన్సులు కూడ వృద్ధియగుచు స్వరాజ్యాంధోళమును ను రిం త యెక్కువ జేయునేగాని యుద్యమము నంతరింపజేయజాలవు. ప్రజలను తైదుచేసినను వధించినను గూడ యుద్యమ మంతరింపజాలదు. కావున ప్రభుత్వమువాడు స్వరాజ్యాంధోళకుల నిర్బంధించుట యుద్యమమును బలపరుచుటయే యనిగ్రహించి, ప్రజాభీష్టమును నెరవేర్చుటయను, ఇదియే యుద్యమము నంతరింపజేయుటకు మార్గము.

శ్రీ పాద జోగిసోమయాజులు.

సన్నని వస్త్రములు

రాటుమపై సన్ననిదారమెట్లువచ్చును? ఇదిగోకు సన్నని విదేశీవస్త్రములను ధరించు నలవాటుపడిన శ్రీ పురుషులలో ముఖ్యముగ పట్టువాసముల నాగరికత కలవాటుపడిన వారలలో చాలమంది సన్నని సుదేశీవస్త్రములకై వెతుకులాడుచున్నారు. ఎవరైనను సన్ననివస్త్రము లిచ్చిన ఎంతవెలకైనను కొనెదరేగానికొత్త త్రివిషయములలో శ్రద్ధవహించినట్లు తోచదు. సన్నని నాజాకైన వస్త్రనిర్మాణమునకు సన్నని, వడిగలదార మవసరము. సన్ననిదారము తీయుటకు రాటుమవకుమారు ముఖ్యముగ నీక్రింది విషయములను గమనింపగోరెదను.

మునుముందు కాయపగిలి పండిన ప్రత్తిని ఆనగా మొదటి కోతప్రత్తిని సంపాదించుకొని వానిని ఎండలో బాగుగా నెండించి కర్రతో శుభ్రముగ కొట్టకలెను. మంచముమీద ఎండ లేట్టుట సర్వోత్తము. అటుగానిచో నేలనుపరిశుభ్రపరచవలెను. ఇట్లుకొట్టుటవలన ప్రత్తిలో అదిగరకు నుండునట్టి ఆకుతుక్కుమున్ను మొదలగునవిపోయి పశుశుభ్రపడును. పిమ్మట దానిని ప్రత్తి రాటుములచే పట్టించవలెను. ఇట్లుపట్టించుటవలన గింజలొకవైపు నకును దూది ఒకవైపునకును పడిపోవును. ఇట్లు మొదటి కోత ప్రత్తివలన చేరుచేయబడిన గింజలు పోతరముగాను, చమురుగలిగి యుండుటచే లిత్తమునకు మిక్కిలి అనుకూలించియుండును. ఇట్లు రాటుములమీద ఒక శ్రీ సామాన్యముగ దినమునకు 4 ఏకైల ప్రత్తిని పట్టును. ఏ ఏ కి రు ౦-౧-౬ చొప్పున ఇచ్చుట గలదు. ఇట్లు పట్టిన దూదిని జాగ్రత్త చేసికొని అవసరము వచ్చినప్పుడు మరల నెండబెట్టి ఏకించుకొని ఏకులుచుట్టుకొనెదరు. వాని గాలిదుమ్ము తిగులబోట ఒకబుట్టలో నుంచి దానివై బరువు పెట్టియుంచినయెడల ఎన్ని సంవత్సరములైనను ఈ యేకులను పయోగించుకొనవచ్చును. ఇట్లు సిద్ధముచేయబడిన దూదివలన చుట్టిన ఏకులనుండి ఎంతసన్నదాగిమైనను తీయవచ్చును. యంత్రముమీదపట్టిన దూదిలో ఆకుతుక్కు, గింజ చితుకుటవలన గలిగినపక్క, ఉండుటవలన ఆదూదిని ఎంత బాగుగా ఏకించి నను సన్నదారము పక్కలేనిదారము సదాబయిన దారము రాజాలదు. ఈ సంగతినీ అనుభవపూర్వకముగా గ్రహించి మేము చాల కాలమునుండి ప్రత్తిగిలకలములముగా తీయబడినదూది నే వాడుచున్నాము. అందువలన మాకు సన్ననిదారము విరివిగా లభ్యమవుచున్నది. సన్నని వస్త్రములను గూడ ఉత్పత్తి చేయ గలుగుచున్నాము. మా ప్రాంతముల ఉపయోగించుచున్న రాటుములలో చాలమందికి మేము పట్టినదూదియే సుప్రసిద్ధము చున్నాము. చాలమందికి స్వంతముగ ప్రత్తిరాటుములను గలవు. ఇట్టి దూదిని తామె స్వయముగా ఏకుకొను కారణ నేకులు కలకు, పల్లెవాడుసత్త్వాగహాశ్రమవాసులైన హనుమంతరావు గారి ధర్మపత్నిగారు మాగ్రామము వచ్చి పత్తిపట్టుట, ఏకుట, ఏకుల చుట్టుట నేర్చుకొని వెళ్లిరి. ఈ పద్ధతివలన చాలసన్ననిదారము తీయవచ్చు ననిరి. కేళదేశ భూమిడిపాట్లమొంటు కార్యదర్శి గారు వైన వ్రాసినప్రకారము మేముచేయుటను చూచి ఈపద్ధతిని మిగుల జ్ఞానించినారు.

ప్రత్తిని దూదిగా పట్టుటయు స్వచ్ఛముగ ఏకుటయు చక్కగా ఏకుల చుట్టుటయు ఒక్కచేతిగా జరిగినప్పుడు ఎట్టి ప్రశస్తమైనదారము వచ్చునో చెప్పవలెనా? ఇందువలన ఎంత కూలి మీకు కలిగినవచ్చునో ఎంతచాకగా మీకు వస్త్రము వచ్చునో ఎంత నాజాకుగా నుండునో చేసిమాచిన మీకే తెలియగలదు. ప్రత్తినిర్మాణము మిక్కిలి సులభము, వెల స్వల్పము; ఉపయోగ మమితము గాన నీపద్ధతినీ వాడుకలోనికి తేగోరదను.

“భూ. ప.”

తుని స్వదేశీబట్టలలో దగా

విదేశీవస్త్ర బహిష్కారము గాంచి రాటుముల మీద తీయబడిన శుద్ధస్వదేశీ నూలుతో నేసిన వస్త్రములను ధరించుదని మహాత్ముడనేక విధములబెల్లుచుండెను. సంవత్సరమునకు వస్త్రములవలన ఆరువదికోట్ల రూపాయలు ప్రవాహము ఇండియానుండి ఇంగ్లాండునకు ప్రవహించుచున్నదనియు ఆప్రవాహమునకు గట్టుకట్టు యత్నించిగదా యిటుల మనల ప్రేరేపించినది? మహాత్ముడు యెంతచెప్పినను కొందరు కేవల ధనపితాచా శేఖరై అనహాద్యమమునకు అంతరాములు కలిగించుచున్నారు. మహాత్ముడు రాటుములమీద తీయబడిన నూలుతో బట్టలునేయు డనియు ఆబట్టలు ధరించుదనియు బెల్లునా లేక 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలుకు యెర్రబురదరంగు వేసి బట్టలునేయుడనియు ఆబట్టలు ధరించుదనియు బోధించెనా? దేశసేవజేయు తున్న నయమేగాని తిరిగి దేశద్రోహము చేయుట భాష్యమేనా? యందు ప్రథములు నేత్రగాండు ద్విత్రియులు బట్టల వర్తకులు. ప్రథములకు నేతగాండు. జేయు దేశద్రోహ మేదియో విన్నవించు చున్నాడను. విదేశీవస్త్ర సంపర్కము వలదని మహాత్ముడెన్ని విధముల బోధించినను వినక వివిధరకముల నూల్ల వలనను వస్త్రములవలనను ఇంగ్లాండునకుబోవు ధన ప్రవాహమును ఒక 11 నెంబరు గడియారంమార్కు నూలువలననే ప్రవహింపజేయుచుంటిరి. యీ కారణమున విదేశీయులకు కొంతసౌలభ్య మన నేల మన యొకమత్యమును గాంచి ముఖ పద్మములయందు మందహాసముకూడ అంకురింపుచున్నది. మన నేతగాండు స్వదేశీ నూలు రాటుములమీదతీసి తయారుజేయక పోయినను 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలును శుద్ధస్వదేశీ నూలులనే తయారుజేయు యంత్రమొకటి ఆతిసులభముగా నేర్చుకొనిరి. అదేమన 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలు తీసుకు వచ్చి దానికి తగుపాటి యెర్రబురదరంగువేసి యెర్రబట్టితో తీయబడిన శుద్ధస్వదేశీ నూలువస్త్రములని నమ్మించి దేశీయ సోదరులకు విక్రయించు చున్నారు. ఈ దారుణ కృత్యమువలదని నిరాకరణవాదు లెవరైన బెల్లున యెడల వారివై మండిపడి మాకు చాలినంత శుద్ధస్వదేశీ నూలువోరుక లేదనియు యాగడియారం మార్కు నూలుతో నేసిన వస్త్రములను ధరించుటకు మహాత్ముడంగీకరించెననియు మీరే మేము బ్రతుకుట యిష్టము లేక యిట్లు నానాఅల్లరి జేయుచుండుదనియు మేము యానూలుతోతప్ప శుద్ధస్వదేశీ నూలుతో వస్త్రముల నేయవనియు మీ ఇష్టమున్ను కొనుడనియు లేనిచో మానివేయు డనియు అనేక ప్రకారంబుల వానిని నిందింపజొత్తురు. మనభూమ్యలకు విదేశీవస్త్ర సంపర్కము లేనపుడు యెట్లు వస్త్రముల నిర్మించికో యిటుపైని సీమనూలు దొరకనపుడు యెట్లు వస్త్రములను నిర్మించుటకు మననేతగాండు మనస్సునందు సంతోషించుకొనికో ఆప్రకారమే యిప్పుడును ధనమే పాపముగా నెంచక మహాత్మునియాజ్ఞ జరిసాపహించి సీమనూలు విషప్రాయముగా భావించి శుద్ధస్వదేశీనూలుతోనే వస్త్రములను నిర్మించి దేశ భక్తులై వర్తించినయెడల మన భారతమాతను దుఃఖసాగరము నుండి దరిజేల్లినవారగుదురు. 50 అంగుళముల వెడల్పు 7 గజముల పొడవుగలిగి 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలుతో నేసినచాపు 1 కి అయిదురూపాయల మూల్యము ఏర్పరచి బట్టల వర్తకులు పంపుచున్నారు. స్వదేశీబట్టలు కొనుటయు ధరించుటయు యంతకుముందు యెరుగని పట్టణవాస్తవ్యులు నిజముగా స్వదేశీబట్టలేయనియు వాటివిలువ యంతపుడునేమో యనియు భ్రమించి ఆబొలగోపాలము కొని ధరించుచున్నారు. స్వదేశీవస్త్రములని మీకు బంపుబట్టలు పరీక్ష చేయుడు. యెర్రరంగుగాంచి స్వదేశీవస్త్రములని భ్రమింపకుడు. మీకు వర్తకులు నేయుమూల్యముకూడా కొంత పీక్షింపుడు. 11 నెంబరు గడియారంమార్కు సీమనూలు పెట్ట 1 కి ధర రు 9-0-0 లు. ఆ పెట్టెనూలు 50 అంగుళముల వెడల్పు 7 గజముల పొడవుగల పంచెలచాపులు నాలుగవుమన్నవి. ఆనాలుగుచాపులు మీకు వర్తకులు రు 20-0-0 లకు పంపుచున్నారు. ఆనాలుగు చాపులు ఒక నేతగాడు రెండుదినములలో నేయుచున్నాడు. ఆనేతగానివద్ద వర్తకులు రు 19-0-0 లకు కొంటూవున్నారు. కనుకనే నేతపనివానికి దియినకు రు 5-0-0 కిట్లుచున్నవి. మీరు యిటుల విశేషమూల్య మొసగి నిరీక్షేదలను వస్త్రహీనులను జేయకుడు. వైనవ్రాసిన వెడల్పు పొడవు గలిగి శుద్ధ స్వదేశీనూలు పంచెల చాపు 1 కి రు 8-0-0 లు మూల్యమునకు మీరు కొనుచున్నయెడల నిరుపేదలకు నేతపనివాండ్లకు వర్తకులకు అందరికి అనుకూలముగా వుండును. మీరు ధనాద్యులయి వస్త్రములధర్మిట్లు పెంచిన నిరుపేదలగతి ఏమి కావలెనో యొక్కింత కరుణారస పూరిత హృదయమై మీరే యోచించుకొనుడు. తునిలో మీకు శుద్ధస్వదేశీ వస్త్రములు విరివిగా దొరుకునని మీ అభిప్రాయము నేను వైని వ్రాసినసంగతులు యావత్తు తునిలోనే జరుగుచున్నది. కావున తునివర్తకులు మీకు బంపు బట్టలు ధరించుటగాని మీరు తునిసంతకువచ్చి బట్టలు కొనుటగాని వెంటనే మానివేసి నయెడల కొంతకాలమునకు ఆ తునిపట్టణములోనే శుద్ధస్వదేశీ బట్టలు విస్తారము దొరుకగలవు.

వే. అ. న.

Libri 20 and 5
చంద్ కె. నమ్మార్వారు కెట్టికి సదరు కంపెనీతో ఈ నెల 12-వ తేదీ లగాయకు యేలాటి సంబంధము లేదని యెల్లరకు తెలియజేయడమైనది. (8829)

ప్రకటన

ఇందువల్ల తెలియజేయడం యేమనగా, ఆర్. ఎన్. బాలక్. బి.ఎచ్. ఆర్. అను యిరువర్లున్న వారు కోలాపూర్ స్పిన్నింగ్ అండ్ వీవింగ్ కంపెనీ లిమిటెడ్ వారియొక్క ఏజంట్లు వారమని చెప్పుకొంటూ దక్షిణయిండియాలో యాత్రవాసులై సదరుకంపెనీ పేరట సరుకులకు ఆరర్థము అడ్వాక్సును పుచ్చుకొంటూ యున్నారు.

సదరు కంపెనీవారికిన్ని వైనా రిరువర్లున్న యెయొక్క బాధ్యతయున్న లేదు కనుక వైనారు తీసి ఆరర్థమును అడ్వాక్సును సదరుకంపెనీవారు ఉత్తర్యాదులు కారనే సంగతి యిందువల్ల తెలియచాయడమయినది. (8811)

Moganlal Kalidas Shah

For

The Sholapur Spinning & Weaving Co.

శ్రీ బాలగంగాధర తిలకుగారి

సెక్యూరిటీ కేసు

స్వరాజ్య ఉపన్యాసములు

ప్రతి 1-కి రూ 0-14-0.

పండిత మదన మోహన మాధవ్య

గారి జీవితము, పంజాబు ఆల్లరి

ప్రతి 1-కి రూ 0-8-0.

వావిళ్ల రామస్వామిశాస్త్రిలు అందునన్ను, 392, ఎన్.బి.నెడు, చెన్నపురి.

తెలివిలాసము:- వావిళ్ల, మదరాసు. (1487-547)

ఓరియంటల్

గవర్న

మొంటు సెక్యూరిటీ

లైఫ్ అన్యూరన్సు కంపెనీ, లిమిటెడ్

1874 సం. స్థాపితము.

హెడ్ క్వార్టర్స్, బొంబాయి.

మానేజరు:- ఆర్. పాటర్ సన్ & సోన్

ఫండ్స్ రూ 5,46,00,000 వైగానే యున్నవి.

1920-వ సంవత్సరము నందు

వరుంజడి 91,06,338-0-11

ఇవ్వల జరుగు చున్న అవ్వా

లెన్సుల మొత్తము 15,44,24,596-11-3

మునువటికంటె ఇవ్వడు చాలిసి

దాద్రుకు బాస్తిగా చెల్లించిన

మొత్తము

6,50,00,000

ఈ కంపెనీ తరపున పనిచేయుటకు ఏజంట్లు కావలయును. వారు అనుభవ శాలుగుగ నుండు వలయును. ధరావత్తు చెల్లించవలయును.

ధరఖాస్తు ఫారములకు యీ క్రింది విలాసమునకు వ్రాయుడు. 673

Apply to:-

F. E. Vaid Esq, Branch Secretary

Oriental Assurance Building,

Post Box No. 8, Madras

మలబారు పండ్ల పరిశీలన

నాపుకమిటీ వివరణ

సర్జక్ - జనరలు సాక్ష్యము

కల్లికోట, డిసెంబరు 23:—కామమ దొరకక రయలు లో జరిగియున్న మామిడి మరణములనుగురించి విచారించుటకు ప్రభుత్వమునుండి కల్లికోట పోలీస్ సమావేశమయ్యెను. మదరాసు ప్రభుత్వమువారి సర్జక్ - జనరలు మేజరు - జనరలు జి. జి. గిద్దెగారు సాక్ష్యమిచ్చిరి:—

తైమిల ప్రయాణముచేసిన నెం1711వ సామానులపై నానేను జాచిరి. నేను ఇంకాకొంతమంది అధికారులతో గూడ ప్రయాణమెట్లుందునో అని కనుగొనుట కీపైతైలో వెల్లితిమి. ఈపైతై లోతిగ అల్లిక తాడుతో కప్పబడెను. ఇందులో కలుపు లన్నిటిని చూసినపిమ్మట ఒకమనుజుడుగూడ ప్రయాణము చేయవలెను. ఇట్లు చేయుట ప్రాజాపతయ కరము. పరిశుభ్రవాయువు, వెలుతురులోపలికి ప్రవేశించుటకు వీలున్న యెడల ఇట్టిపైతైలో అకసర తరుణములందు ఖయిలను బంపవచ్చును. యుద్ధకాలమునం దిట్లు చేయవలెనుండెను. అంగ్లే కములో పాలబండనుపైకట్టకాల బండ్లుగా నుపయోగించుచుండిరి నాకు జ్ఞాపకము గలదు. ఖయిలలో మృత్యువుచేతుల నుండి తప్పించుకొన్నవారిలో నేను కోయంబుత్తూరు చెరసాలలో మాట్లాడితిని. మరణము అని నేను తలచెదను.

రామయ్య గారికి:— తీగ అల్లికకు తాడు బూయకుండినను, మానవులప్రయాణమున కాపైతై తగినదిగాదని నేను తలంచెదను.

సి. హెచ్. కోరేసుగారు

కోయంబుత్తూరులో బాయిలర్లను తయారుచేయువారు నవంబరు 19 వ తేదీన రాత్రి ఇరుకు ఎర్రాకులనుండి కోయంబుత్తూరుకు ప్రయాణముచేసెను. ఇతని రయలు పోలీసువారిచే నుంచేరని పిచ్చుట, కల్లికోట వైపునుండి మరియొక రయలు స్తేమనుకు వచ్చెను. అందులో ఒకపైతైలోపలివారచ్చుటను, ఒకవకోడు లోను దాహమున కలచుచుండిరి. పోలీసువారిలో పైతైతలపులను తెలివినప్పడు, సాక్షి ఖయిలకు సహాయము చేసెను.

విచారణ అంతటముగిసెను.

మన్నార్లుమాటు ఎల్లయనాయకు కేసు

ఈ కేసులో ఈదినము తీర్పు చెప్పబడెను. ఫిర్యాఫ్ సాక్ష్యము నిందితుని అపరాధమును రుజువు చేయలేదు. నిందితుడు శిరశ్చేదనమునకు తీరే కాజ్యము పెగుకగొట్టుటకు యత్నించిన విషయము గూడ రుజువు గాలేదు. నిందితుడు కిలాఫాతు, వాలంటీర్ల ఉద్యమములందు పాల్గొనుచున్నట్లు స్పష్టమయ్యెను గాని అతడు రాజద్రోహపు ఉపన్యాసముల నిచ్చినట్లు రుజువుగాలేదు. నిందితుడు విప్లవములో పాల్గొనినట్లు తెలిసెను గాన నిందితుడు నిర్దోషి యని వదలిపెట్టబడెను.

విల్లింగుడకో ప్రభుదంపతులు మలబారుకు వెళ్లుట

కల్లికోట, డిసెంబరు 23:— విల్లింగుడకో ప్రభుదంపతులు, వారి ఆంతరంగిక కార్యదర్శి ఇ. సి. స్మిత్తు. వి. సి. యస్. ఒక రత్నకన్యకనువాసలో గూడ ప్రత్యేక కమిటీలో ఈదినము ఉదయము 10 X 80 నిమిషములకు కల్లికోటస్టేషను చేరి, స్వేచ్ఛలు కమిషనరు గా. ఎ. ఆర్. నాపు. వి. సి. యస్., మలబారు కలెక్టరు జి. హెచ్. పిల్ల వ.సి. యస్, టి ఆస్టన్ వి. సి. యస్, జిల్లా పోలీసు సూపరింటెండెంటు ఎ. యస్. ఒకటి దినజనము ఆఫీసరు ఖానుబహదూరు పి. ఎ. అయ్య సాహెబు, పురపాలక సంఘాధ్యక్షుడు సి. వి. నారాయణమూసను, ఆస్టికారి సతిగారు స్టేషనులో గవర్నరుగారిని ఆహ్వానించిరి.

విల్లింగుడకో ప్రభు దంపతులంతట మరగగా అన్ని శరణాలములను జూచుటకు మోటారుబండిలో బయలుదేరినట్టి. మార్గమునందుకు పోలీసు పౌరులుచేసియుండిరి. భారత సేనక సంఘభ్యులగు జి. కె. దేవధారు, మాధవరావుగారలు ఒకశరణాలములో గవర్నరుగారికి పరిస్థితులను వర్ణించిరి. ప్రతిశరణాలమునుండను విల్లింగుడకో ప్రభు పసిపిల్లలకు చక్కెర ఉండలను పంచిపెట్టెను.

ప్రతిశరణాలమునుండను వైద్యశిక్షకు ఏర్పాట్లు, పరిశుభ్రము అత్యుత్కృష్టముగ నుండెను గాన శరణుజొచ్చిన పురుషులు, స్త్రీలు, పిల్లలు చాలమందిచిరగోగ్యులగుభవించుచుండిరి తంపరాముల కొండరు మామూ తాళ్ళులో విల్లింగుడకో ప్రభువును సంకల్పించి మామిడిల విప్లవ ఫలితముగ తమకు గలిగిన కష్టములను వర్ణించిరి. కనుక ముజరా నిప్పించవలసిన దనియు, అంతరిక సైనికశిక్షణ నియంత్రణలె ననియు వారు శిఫా

తను చేసిరి. ఈ విషయములను గురించి ఆలోచించెదమని విల్లింగుడకో ప్రభువుగారు ప్రత్యుత్తరమిచ్చిరి.

జిల్లామేజిస్ట్రేటు ప్రవచనము

ముక్కుత్తూ సమావేశమున శత్రువులను వెదకుచుండిన 3/70 కాచినులు 9 మంది శత్రువులను చంపి, 2 తుపాకులను, 7 ఖడ్గములను, 2 సి పాయిలను పట్టుకొనిరి. తరువానంబాడి సమావేశమున 15 మందిపోలీసులు ప్రత్యేకపోలీసులను ఎదిరించిరి. పోలీసులంతట వారిని తరిమివేసి ఒకరిని చంపిరి. శిరశ్చేదనయంతగలుతో గూడ 12 మంది వశపడిపోయిరి. 20 వ తేదీన మన్నార్లు మాటులో 16 మంది శత్రువులలో ఒడిపోయిరి. నీలంబూరు, నెడుమానీమధ్య నిన్నుతలివార్త రాకపోక అపెట్టుబడెను. రస్తామీద మోటారుబండ్లు నడచుచున్నవి.

* * * * *

మోస్తా ఘోరమరణములు

నాపుగారు సాక్ష్యమిచ్చుచు

జి. జి. 892—(22-12-21)

మలబారు స్పెషల్ కమిషనరుగారివద్దనుండి:— 14 వ తేదీన చట్టసభలో మాష్టా మరణముల గూర్చి జరిగిన చర్చలో, ఆ జిల్లా అధికారిని నేనుగాన తైదీలను తీసికొనిపోవు యేర్పాట్లు చేసియుండవలసిన బాధ్యత వానైయుండెనని కొందరిని.

నాచర్ల బహిరంగము చర్చజేయబడుచున్నదిగాన నేను సు బహిరంగముగ జవాబుచెప్పి నిర్దోషి ననిపించుకొనగోరెదను. కాన ప్రభుత్వమువారు దయచేసి నన్ను అధ్యక్షతనండి కప్పించి కమిటీవారియెదుట సాక్ష్యమిచ్చుట కనుజ్ఞ నీయవేడెదను. ఆర్డరు

నాపుగారికి విచారణసంఘమునుండి సంబంధము తప్పించుట మంచిదిగాదని ప్రభుత్వమువారి చెంచుచున్నారు. ఆయన వద్యోగ మిచ్చినప్పడు అల్లరుల సమాచారములు విచారించుచు మార్గలో ప్రదేశములో సివిల్ ఉద్యోగులకు ఆజ్ఞలుచ్చుట కేర్పాటు చేయబడెనుగాని యాప్రదేశమును పరిపాలింపమని గాని, అచటి యుద్యోగులపై సభికారము చేయమనిగాని నియమించియుండలేదు. ఆయనకిచ్చిన ప్రత్యేకపనులుగాక మామూలుగా నాయనసంచారములో నాయనకు తెలియవచ్చువిషయముల విచారించి తీర్పు జెప్పటగాని ప్రభుత్వమువారికి తెలియజేయుటగాని చేయవలెను ఆయనవిధి. ఆయన కుద్యోగమిచ్చిన నియమములలో మోస్తా ప్రయాణములకాగ్రతయిమిడియుండలేదు. గాన వారి చావుబాధ్యత ఆయనపై నెంతమాత్రముండజాలదు. కనుక ఆయనవిచారణసంఘమున కధ్యక్షుడుగ పనిచేయుచునే యుండవలెను.

కర్నూలు.

(ఒక విలేఖనుండి)

డిసెంబరు 23:— ఈనెల 18 వ తేదీ డిప్టీ కలెక్టరుగారు ఈయూరిలో మీటింగులుగాని ఉత్సవములుగాని జరుగకుండ జని ప్రకటించిన ఉత్తరువుకు వ్యతిరేకముగా తిరుచినాపల్లినుండి కచ్చిన మనుష్యుడు ఇబ్రహీం సాహెబుగారు నిన్నటి సాయంత్రము గాంధీ మైదానములో మీటింగు జరుగునని సాటింపించిరి. వారికిగూడ 144 వ సెక్షన్ ప్రకారము నోటీసు అందిచ్చిరి. సాహెబుగారు రట్టుపైన గంభీరపన్యాసము గావించి తమతో కూడా జైలుకు వచ్చువారిని లేవనగా, అచ్చట నున్న ఘూరు 3000 మంది జనులందరు లేచి దేశముకైర్దనలతో నూరంతయు తిరుగుచు నుత్సవము జేసిరి. ఇంతవరకు ఎవరిని వైదు చేయలేదు.

గుంటూరు

(స్వీయ విలేఖనుండి)

చీరాల పిడలు

డిసెంబరు 23:— చీరాలపిడలును కాంతి సయినకులను నగు మద్దు కాచకోటి, కొల్లిపర రాఘవులు, అమరా నుబ్రహ్మ శర్మ, మద్దు వెంకట నుబ్రహ్మ గుడవర్తి లక్ష్మయ్యగారు బాపట్లలో, మునిసిపల్ పన్ను విషయమై విచారించబడిరి వారముల కంతకు విధించబడిరి. వారిలో నిద్రు అప్పిలు చేసికొనుటచే 20 క తేదీ బంధవారంగోజాన, గుంటూరుకు వారిచందరిని తీసి కురాబడెను. బాపట్లలో, చేసిన తీర్పును, యిచ్చట ఖాయము చదివి, నాటి సాయంత్రం రాజమండ్రి కేంద్రకార్యాలయమునకు గొంపోబడిరి. వారిచేతులకు సంకలలు వేయబడెను. వారు రయిలెక్కి పోవుసమయముక కొందరు కాంతిసయినకుల, జయజయధ్యానములు జేసి వారికి నుత్సాహము కలుగజేసిరి.

మోటారుబండివలన గాయము

20 బుధవారమున, అమెరికా మిషన్ కళాశాల ప్రిన్సిపాలుగు. జి. రా. యి. స్ట్రాబుదొరతన మోటారును, మిక్కిలి

వడిగా, వడుపుచుంట రయిలుచేటుకు సమావేశమున మామూలుగా నొకమనిషి కాలుకు తగిలి నెత్తురు వచ్చెను. వెంటనే, దొరగారు బండి నాపి, తెప్పలేగిలినవానిని, బండిలో నెక్కించుకొని ఆసు పులికి తీసికొనిపోయిరి.

సహాయము పొందట

మామండలములోని, సహకార వార్తాపత్రిక లగు, రయితు, కర్నూరు పత్రికలకు, ప్రభుత్వమువారు యిచ్చుచున్న ద్రవ్య సహాయమును, యికనుండి యిచ్చుట మానకొందురని తెలియుచున్నది. ఇందుకు కారణము, ప్రభుత్వపత్రికపత్రికలచే తప్ప చేరుగాకనిపాద తెలియుచున్నది.

యజ్ఞసన సాహితీసంఘము

ఈసంఘమునందు దాదాపు 80 మంది చందాదారులున్నారు. ఈసంవత్సరపు నూతన యెన్నికలు జరిగినవి. అందు క్రియంత చట్టి నృసింహాచార్యగారు అధ్యక్షులుగను తురగా వాసుజేవరావుగారు కార్యదర్శిగాను నెన్నుకొనబడిరి.

వకటన

కృష్ణజిల్లా తిరుగు తాలూకా మామూడూరు కాపురములు క్షత్రియులు కోమారి పెదకొంట్లాజుగారి కు. శిరా రామరాజుగారున్న ఆయన మైనరు కు. వెంకటేశారామరాజు కు. గార్లియోక గానున్న తమ తాలూకు యాదిగున వివరము గల స్థిరాస్తిని వారు 80180 లకు 21-5-1921 నెం11రం తేదీన క్రిందపట్టి కంట్లాట్టులు వ్రాయించియిచ్చి యిది కుకేరు 2500 లకు ప్రతిఫలము తీసికొని తక్కిన క్రియ భనమును, ఆయన లోకులకు వ్రాయించి యిచ్చిన తనకూ బాకీలు యిచ్చుటకు ఏర్పాటుచేసికొన్నాడు. క్రియాస్థిని కంట్లాట్టు కాలముచే నాకు స్వాధీనపర్చి యున్నాను. క్రియాస్థివాద ఆయనజాను నేనే అనభవించుచున్నాను. నా కంట్లాట్టులు (క్రియ అగ్రిమెంట్లు) దక్కలాన నదరు శిరా రామరాజుగారికి దురుద్దేశముకల్గి నా కంట్లాట్టుల సంగతిని యితరులకు చెప్పుటండా నదరు ఆస్తిని అత్యుచావుచున్నాను. కాబట్టి యిందు మూలముగా తెలియజేసేది యేమనగా, నాకు క్రియమైన యాదిగున ఆస్తిని యెవరుకు కొనసూడదు. కొనేయెడల నవ్వవక దురు.

ఆస్తి వివరము.

Table with 3 columns: Description, Amount, and Date. Rows include details about land and its value.

ఇరుకదిమాడు యకరాల యెగుబదియెనిమిది సెంట్ల భూమిని యందుల ఫలకృతములు. నూయి, పాక, నగయి రాజున్న సదరు గ్రామము తాలూకు కనుమూరివారి దొడ్డి అనే పేరుగల సుమారు 600 అయిదువందల యెనుబది చదరపు గజముల నివేశనస్థలము, యిల్లు నగయి కాలున్ను, ఇట్లు

దాట్ల నారాయణరాజు, మామూడూరు.

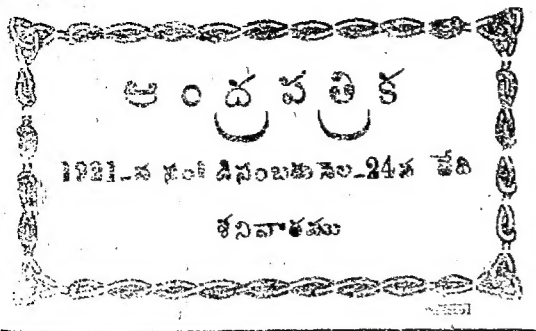
Wonderful Leprosy Cure. "కుష్టురోగ నివారిణి"

ఒక మహాత్మునివల్ల లభించినది. అష్టాదశకృష్ణవ్యాధులను, యేజాతి సవానయనకు, పాదజ, మచ్చలుయెడలకు మేహవ్యాధులను రూపుమాపును వీర్యవృద్ధి కరీరకాంతి కలుగజేయును, గుణములేదని ఋషు, శ్రు చేసిన చోరు 116 లు బహుమానము పథ్యము లేదు. ఒకనెల దినములకుపై సుమారుగా నరిపడు మందు ద్రవ్య రు 6-0-0. రెడ్డి అండ్ కో, ప్రాప్రయటరు యం. సుబ్బారెడ్డి. గోపాలపురం, కొత్తపేటపోస్టు, గోదావరిజిల్లా

శ్రీ సీతారామాంజనేయనాటక సమావేశమువారు ఏలూరు నాటకశాలలో 26-12-21 తేదీ సోమవారము రాత్రి బ్రహ్మశ్రీ శ్రీరాముల సచ్చితానందశాస్త్రి గారిచే రచించబడిన

సావిత్రి

తేట్లు 2-0-0 1-8-0 0-12-0 0 6-0. Hon, President, M. N. Rao.

ఈ దినము:

గొంధిమహాత్ముని మార్గము

(1)

శ్రీశ్రీశ్రీ జాతీయవాదులతో జరిపెడి రాయబారమును నిలిపివైచి, మితవాదులతో సంధి గుఱుర్చుకొనుటకు ఆంగ్ల విదేశ కార్యాలయమువారు ప్రయత్నించినను, కర్జను ప్రభువు క్రభృతుల సంకుచిత ప్రవర్తనమువలన సమాధానము కుదురకపోయెను. అదిల్ పాషా గారు పోయిన విధముననే ఈజిప్టునకు తిరిగివచ్చిరి. మిల్లరు క్రభృతు జూపిన దూరదృష్టివలనను కర్జను ప్రభువు జూపజాలకపోయెను. సులభ పరిష్కార సాధ్యమయిన ఈజిప్టు సమస్యను ఆంగ్ల దేశము పరిష్కరింపకపోవుట మిగుల యవస్థ్యముగ దోహదమానదు. ఫలిత మేమయినది? అదిల్ పాషా కక్షమువారి పలుకుబడి పూర్తిగా తొలగి పోయినది. అదిల్ పాషాగారు తమ మంత్రీపదవికి రాజీనామా నిచ్చిరి. మరల ప్రభుత్వమునందు తాము పాల్గొనమని పలికిరి. దేశనాయకుడగు జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడి మరింత హెచ్చెను. ఇకముందు ఈజిప్టు సమస్య పరిష్కారముగుటకు ఆంగ్ల దేశము ఎక్కువ సౌకర్యముల నొసగవలసి యుండును. జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడి మిలిటరీ అధికారులకు కంటక ప్రాయమయ్యెను. అందుచే వారు మామూలు నిర్బంధమార్గము నవలంబించిరి. జుగల్ పాషాగారు రాజకీయవిషయములలో పాల్గొనకూడదని వారు ఉత్తరువు మెసిగిరి. వారును, మరి ఎనిమిదిమంది ప్రముఖులును తమ తమ గ్రామములలో నుండవలయునని, అజ్ఞాపించిరి. సమాధానముచేత గావపుకు, అధికారులకు మిగిలినది నిర్బంధవిధానావలంబనమే గర్వ. ఇందు మూలమున, ఈజిప్టుదేశీయులతో సమాధానమున కవకాశములే లేకుండ మిలిటరీ అధికారులు కావించెదరు. జుగల్ పాషాగారి పలుకుబడిని కూర్చియు, ఆతనియడ ఈజిప్టుదేశీయులకు గల ప్రేమిదాగూర్చియు విశేషముగ వ్రాయునవసరము లేదు. ఈజిప్టు దేశస్థుని కనుగొనుటకు వెడలివచ్చిన తేజస్వీ ప్రతినిధులు, ఇటీవల ప్రయత్నించిన వృత్తాంతమున, జుగల్ పాషాగారి దేశమంతముపూజించి గౌరవించుచున్నదనియు, జుగల్ పాషాగారు లేనిది ఈజిప్టు జాతీయోద్యమమే యుండదనియు, వారితో సమాధానపడుట ముఖ్యవశ్యకదనియు, దేశమంతయు సంపూర్ణ స్వాతంత్ర్యము గోరుచున్నదనియు, ఆకోర్కెకు భంగకరముగ నెట్టివర్తనలను దేశీయులంగీకరింపరనియు, ఖండితముగ తెలిపియుండిరి. అట్టి జుగల్ పాషాగారి సంచలనము నరికట్టి అధికారులు వారి నోటికి తాళమువైచుట, దూరాలోచన లేని పనియని బాలునకైనను తెలియకమానదు. కాని, స్వాతంత్ర్య నిరోధమువలన అన్ని పనులును నెరవేరునని విశ్వసించెడి అధికారుల కెంత జెప్పినను, వారలకట్టి హితము చెలినాటదు. జుగల్ పాషాగారును తదితరులును తమవై గావించిన ఉత్తరువులను శిరసావహించుట కంగీకరింపక, తమగ్రామ

ములకు వెడలుటకు నిరాకరించిరి. అందుచే వారిని మిలిటరీవారు బలవంతమున కొనిపోయెదరు. జుగల్ పాషాగారి నిర్బంధము మూలమున పాతకాలము మానివైచిన విద్యార్థుల ఎదుట మొన్నటి దిన ముహవ్యసించుచు, గొంధిమహాత్ముని యుద్యమ వద్దతుల ననుసరించి సహాయనిరాకరణము నవలంబింపవలయునని జుగల్ పాషాగారు వెల్లడిజేసిరి. గొంధిమహాత్ముని యుద్యమమును నిరసించెడివారు, ప్రపంచమునందీ యుద్యమము నెటుల యనుకరించుచున్నారో గ్రహించుట భవ్యము. అహింసాబద్ధమును, ధర్మకతిపాదితమును, పవిత్రవంతము నగు మహాత్ముని యుద్యమము, త్వరలో లోకమునకు శరణ్యముగాకమానదు. ప్రపంచశాంతిని రక్షించుటకును, పునర్నిర్మాణమును గావించుటకును, మహాత్ముని యవదేశములు మూలాధారములు గావలయును. మహాత్ముని వద్దతులకు, ప్రేమ యాధారము. ప్రేమ ఎల్లెడల వ్యాపించిన గాని, మానవ సాభాత్మత్వము పెంపొందనెరదు. స్వాతంత్ర్యమును సంపాదించుటకు, మహాత్ముని మార్గమునకన్న యుత్పన్నమగు మార్గముకొక టుండబోదు. ఈజిప్టునాయకుడు మహాత్ముని మార్గము ద్రోక్కబూనుటనై, నాటి సత్వరవిజయము గలుగకలదు. జ్ఞాన్ముఖద్దతుల వలన గలిగెడి యనర్థములనుండి ఈజిప్టుదేశము తప్పించుకొనుచు, హిందూదేశము ప్రపంచమున కుపదేశకర్తగ నుండగల స్థానమును సంపాదించుచున్నదనుట కిదియొక ప్రబల నిదర్శనము.

వాషింగ్టను సమావేశము

సికేటరు రేమగారు, అమెరికా సంయుక్తరాష్ట్రముల సీనేటు సభయందు హవన్యసించుచు, ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు, జపాను, అమెరికాల మధ్య జరిగిన క్రొత్త యొడంబడిక, చీనాదేశపు మరణమునకు కారణ మగునని సూచించి యుండెను. నలువురలో నెకరినొకరు సంరక్షించుటకు బూనుకొందురు. ఈ నాలురాజ్యములును మిగుల బలవంతమయినవి. వీరికలయిక బలహీన జాతుల స్వాతంత్ర్యమునకు భంగకరముగ పరిణమించును. వీరిలో నేదేశమయినను బలహీనజాతులను బాధించుచుండునెడల, మిగిలినదేశములు జోక్యము కలుగజేసికొనుట తట్టింపదు. చైనాదేశ సాభాగ్యము జపానుమూలమున చెడిపోవునని ఎరుగెత్తి చాటిన అమెరికావారు, జపానుతో సంధిజేసికొనునపుడు చీనాదేశము నా సంధియందేల జేర్చి యుండలేదు? వాల్లమును బలవంతముగ జాతులు చేరుటవలన, కొంతకాలమునరకు యుద్ధము లాగిపోవచ్చునగాని, చిన్నజాతుల సౌఖ్యము చేరూరబాలను. ప్రపంచమునందన్ని జాతులకును పోతుగుదిరి, స్వయం నిర్ణయాధికారము వారికి చేరూరుట యవసరమయినపుడు, బలవంతముగ జాతులు తమతోతాము ఏర్పాటుల జేసికొనినంత మాత్రమున శాశ్వతలాభ మే ముండును? నానారాష్ట్ర సంఘమును నిర్మించిన యుద్ధే మిడిగాదు. ఎన్ని సమావేశముల నేర్పరచినను, వెనుకటి ఘోరత్రాంగపు మార్గములే యవలంబింపబడుచున్నవి. మరియొక యొడంబడిక జరుగ నున్నదని, పదంతియొకటి బయటజేరినది. ఇది నిజమగుచో, ఆశ్చర్యము గలుగకమానదు. ఫ్రాన్సుదేశ ముత్రియగు బ్రయండుగారికిని, ఆంగ్లప్రధాన మంత్రియగు లాయుడు బార్నిగారికిని జరుగుచున్న ప్రసంగముల ఫలితముగ, ఇంగ్లండు, ఫ్రాన్సు జర్మనీలకు ప్రత్యేకసంధియొకటి గురుతునని వార్తయొకటి తెలుపుచున్నది. ఈ మూడుదేశములును కలయుచో, యూరపు ఖండమునందు మరల

క్రొత్తకలయికలు బయలుదేరి సంగ్రామ బీజములను వెదజల్లగలవు. జర్మలనుండి నష్టపరిహారము రాబట్టుకొనుట కిటుల సంధిజేసికొనుట యవసరమని ఫ్రాన్సు తలచి యుండును. యూరపుఖండపు అర్ధిక సభయొకటి ప్రత్యేకముగ జరుగునని వార్తలు తెలుపుచున్నవి. ఇందుకు జర్మనీ, రుష్యాదేశములు గూడ ఆహ్వానింపబడును. ఈ తీరున సమావేశములు పెరిగిపోవుచున్నవి. వాషింగ్టనుసభలు, నానారాష్ట్రసభలు, వానితోన నవి జరుగుచున్నవి. సాభాత్మ్యులకు ఒకపద్ధతి ఒకసోప గనుపించుటలేదు. వెనుకటి యలవాటులను పోగొట్టుకొన వలయుటలేదు. క్రొత్తయుగము వారిదృష్టికి గోచరించుటలేదు. వాషింగ్టను సమావేశ ఫలితముగ, ఎల్ల జాతులును సుతమతమ నైవ్యమును, నాకలను విశేషముగ తగ్గింపవలసి యుండ, ఫ్రాన్సుదేశము తన నాకాదశము ద్విగణితకృతము గావలయునని కోరుచున్నది. బ్రయండుగారివిషయమై కట్టుదల జూపుచున్నారు. వాషింగ్టను సమావేశము మూలమున, ప్రపంచమున యుద్ధపరికరములు తగ్గి, శాంతి సుస్థాపిత మగునని భావించెడివారికి అత్యంతముగ నాశాభంగము కలుగక మానదు.

స్టెట్సుగారి దివ్యమగు సలహా

దక్షిణాఫ్రికా భారతీయులగూర్చి ముచ్చటించుచు, హైందవసమస్య పరిష్కారమునకు వారు ప్రయత్నింప వలదని, స్టెట్సుసేనాని హిత మొసంగెను. ఇటుల ప్రయత్నించుటచే, భారతీయుల కేధిధముగు లాభము లేకపోగ, సామ్రాజ్యము నకు హాని గలుగునని, స్టెట్సుగారి యుద్దేశము. స్టెట్సుగారు దాపరికము లేకుండ తన హృదయమును బయట పెట్టినందులకు వారి నభినందింపవచ్చును. భారతీయులకష్టము లీడేరుట వాఙ్మిప్రములేదు. యూరపీయులతో బాటు భారతీయులు స్వాతంత్ర్యము ననుభవించుటకు వారిష్టకడరు. సామ్రాజ్యముగూర్చియు సామ్రాజ్యాభిమానముగూర్చియు, స్టెట్సుప్రభృతులు పలుమారు వచించెడి వాక్యములు బూటకములని ఎంచవచ్చును. భారతీయులపై నిట్టి ప్రేమగల అధినివేశరాజ్యములవారితో, వారి కెటుల పోత్తుగలయును. వారియెడ కభిమానమెటుల గలుగును? ఇంపీరియల్ ప్రిఫరెన్సుపద్ధతి నవలంబించుట కీ పరిస్థితులలో వీలేమయిన గలదేమో యోచించవచ్చును. భారతీయులకు స్టెట్సుగారొక్కమే మార్గము జూపుచున్నాడు. మియిండ్లకు మియి బాండని యడుగుచున్నారు. ఇది యుత్పన్నమార్గము. హిందూదేశమున నేమియో నెరుగక దక్షిణాఫ్రికానుండి పుట్టిపెరిగిన వారలనేకులు గలరు. అనేకులకు ఆస్తిగలదు. వర్తకము గలదు. దానినే మాతృదేశముగ భావించెడివారు గలరు. దక్షిణాఫ్రికాకు భారతీయులెంత పరాయివారో, తెల్ల వారును అంతయే. అట్టితరీ చిరకాలమునుండియు నివసించుచున్న భారతీయులు దేశమునుండి వీల వెడలిపోవలయునో, తెల్ల వారు మాత్రమేల నిలచియుండవలయునో తెలియదు. అంతయు బలగర్వమునకు నిదర్శనము. దక్షిణాఫ్రికానుండి బుద్ధిపూర్వకముగ వెడలదలచిన భారతీయుల నాదేశముల నుండి వంపించుటకు ఏర్పాటులు జరుగుచున్నటుల ప్రకటించినపుడు, ఇది యంతయు బూటకమనియు దక్షిణాఫ్రికాదేశమున బలవంతమున కే బుద్ధిపూర్వకమని పిలిచియుండురనియు, సూచించియుంటిమి. అందుకు నిదర్శనముగ దక్షిణాఫ్రికానుండి తిరిగివచ్చిన డాక్టరు నాయుడుగారు మాకంపెనీలేఖలో ఎట్టి వాగ్దానములు భారతీయులకు చేయబడనో, అవి ఎటుల భంగపరుప బడెనో

విపులముగ తెలిపియుండిరి. స్వల్ప సేనాని తెలిసిన సంగతులబట్టి భారతీయులను దక్షిణాఫ్రికానుండి వెడలగొట్టుటకు ఇదియొకకన్నగడయని స్పష్టమగుచున్నది. భారతీయుల సీరిటిని అధినివేశ రాజ్యములందు హింసించుచుండ, దానినుండి వారిని తప్పించుటకు మార్గమేమి? హిందూదేశమునకు బలము గలిగినగాని, ఈకార్యము నెరవేరదు. ఇందుకు సత్వర స్వరాజ్యసిద్ధి యవసరము. భారతవర్షమునకు స్వరాజ్యము త్వరలో చేకూరుటకై, దేశీయులు నిరంతర కృషి జరుపవలసిన యుగత్యము నలదిక్కులనుండియు గోచరించుచున్నది.

నిజసందర్భము

బ్రాహ్మణేతర విశేషకల్యాణము, "రయిత్రు" పత్రికలో "మంత్రులు మనవారా, కారా? శాశ్వతపు సెటిల్ మెంటు" అను శీర్షిక క్రింద ప్రచురింపబడిన వ్యాసమును కరికింపవలయునని ముమ్మాలగోరిరి. ఆవ్యాస ఇట్లుల ముగిసెను.

"ఈ సందర్భమున రైతులెల్లరు నెక్కసం గతి మనమునందుంచుకొని పారజాడవలయును. ఈబిల్లును (కల్పినెంటు సెటిల్ మెంటు) ప్రభుత్వమువారు నిరోధించిరి. నిరోధించినచు, వజలచే నెన్నుకొనబడిన మన మంత్రులు మూపురు ప్రభుత్వమునకు వ్యతిరేకముగా శాసనభ్యులతో గలసి తమ వోటులనిచ్చిరి. ఇందు మూలమున మంత్రుల ప్రజానురాగము స్పష్టమగుచున్నది. సమయము వచ్చినప్పుడల్ల జంకుకొంకు లేక ప్రభుత్వమును సరకుసేయక మనమంత్రులు ప్రజాభ్యుదయమునకు దోడ్పడ గలరనుటకు నిది తార్కాణము. ఇప్పటికైనను రైతులకు బాధ వడియుండదా, మంత్రులు మనవారో, కారో?"

15 తేది ఆంధ్రపత్రికయందు, మా శాసన సభా ప్రతినిధి తెలిపిన వృత్తాంతమున మంత్రులు మూపురును, కొన్ని సెక్రటరీలలో నొకరగు డాక్టరు నుబ్బరాయకొగారును కర్మనెట్ సెటిల్ మెంటు తీర్మానముపై ఏ పక్షమునను ప్రాముఖ్యతకు తలస్థులుగ నుండిరిని కలదు. మరియొక సెక్రటరీ పెరియనాయగంగారు, తీర్మానమునకు ప్రతికూలముగ ప్రాముఖ్యతని కలదు మంత్రులు ప్రభుత్వమువారికి వ్యతిరేకముగ వోటుల నిచ్చినటుల ఇతరపత్రికలలోగూడ ప్రచురింపబడి యుండలేదు. నిజసందర్భ మిటులనున్నది. మంత్రులచర్యలు ప్రభుత్వపక్షమునకుగాక ప్రజల పక్షమున కనుకూలముగ నున్నవని తెలుపుటకొక యుదాహరణమును రయిత్రుపత్రిక ప్రయత్న పూర్వకముగ సంపాదించినది, విఫలత గాంచుచున్నది.

రైల్వేమరణములు : గౌ. నాపుగారు

మలబారు రైల్వేమరణములకు మలబారు కమిషనరుగ గౌ. నాపుగారి బాధ్యతగూడయుండుటచే, విచారణసంఘమునకు వారి నభ్యర్థించుటకు నియమించియుండగూడదనియు, వారిని సాక్షిగ బిలిచి యుండవలసినదనియు, మదరాసు శాసనసభలో జరిగినచర్యయందు కొందరుసభ్యులు బలికి యుండిరి. ఇందుకు నాపుగారు గినిసి, తమకు విచారణ సంఘాధ్యక్షుడవని తొలగింపవలయుననియు, తాము సాక్ష్యముచ్చేదమనియు, ప్రభుత్వము రిని కోరియుండిరి. ప్రభుత్వమువారిందుల కంగీకరింపక, రైల్వేమరణములకు నాపుగారి బాధ్యత ఏమియు లేదనియు, అందుచే నాపుగారు అధ్యక్షులుగ బనిచేయుచుండవలెననియు, తెలిపిరి. దీనినిబట్టి నాపుగారి బాధ్యత తొలగిపోయెను.

రైల్వేమరణములకు కారణముల నరయుటయగాక, బాధ్యతనుగూడ నిరూపింపవలయునని, విచారణసంఘమువారిని ప్రభుత్వమువారు కోరియుండిరి. ఆబాధ్యత నిరూపణగాకముందే, నాపుగారి బాధ్యతను వారు తొలగించిరి. ఇందుపై వ్యాఖ్యానముజేయ నవసరము లేదు.

తుర్కీసమస్య

తుర్కీసమస్య మహమ్మదీయాభి ప్రాయాను సారముగ కరిష్కారము గావచ్చునని కల్పిప్రాయము వ్యాపించియున్నటుల విశేషవార్తలు తెలుపుచున్నవి. రాజకీయసిద్ధిగారి యుగవ్యాసమునందు గూడ కొంతవరకు అట్టిసూచన గలదు. ఇట్టియాశ లిదివరకనే మాదులు గలిగింపబడెను. కాని ఎప్పుడీ కన్నులు ఆశ నిరాశయయ్యెను. ఈచూరయినను, మిత్రమండలి దేశములు తమవిద్యుత్ కర్తవ్యమును గ్రహించునో లేదో చూడవలయును. ఈ విషయమునుగూర్చి విచారించుటకు ప్యాసినునగరమున జనవరి 9, 10 11 తేదీలందు సమావేశము గూడునని తెలియుచున్నది. కర్తవ్యభూవుగాని 8 తేదీన పయనమై ప్యాసినునగరమునకు బయలుదేరిన ప్రభువుగారి కయనము సందియుమన కెడమిచ్చుచున్నది. మహమ్మదీయాశ యములకు వారు అనుకూలురుగాను, విరివివరకు తమ ఆయుష్షులనుజూపియుండిరి. వీరు తుర్కీ సమస్య పరిష్కారమునకు ఎంతవరకు తోడ్పడెదరో చూడవలసియున్నది.

గాంధీ ఆంధ్రజాతీయ విద్యాలయము

ఈ విద్యాలయపు ప్రారంభోత్సవము 21 తేదీన ఏలూరుపురమునందత్యంత వైభవముతో జరిగెను. దీనికి కూర్చున్న మొత్తము లక్షరూపాయలకు విచ్చించినది. ఇందుకు తోడ్పడినవారందరును ఆంధ్రదేశ కృతజ్ఞతకు పాత్రులు. ధనికులును, బౌద్ధార్యవంతులు నగు మోతే గంగరాజుగారు జేసి సహాయము ప్రకంపనము. విద్యాలయస్థాపనకు కొరకై దీక్షబూని కృషినిచ్చిన ఏలూరు పాపలెల్లరకుడు, హృదయ పూర్వకాభివందనముల నిచ్చించెదము. గాంధీమహాత్ముని పేర వినిపిల్లెడి ఈ విద్యాలయము, దినదినాభివృద్ధిగాంచి, జాతీయవిద్యను ఆంధ్రదేశమున వ్యాపింపజేసి, స్వరాజ్యస్థాపనమునకు ఆధారభూతమగు గాక!

గౌరవ చిహ్నము

కాంగ్రెసు పక్షింగు కమిటీసభ, ఆహమ్మదాబాదు నగరమున నిన్నటిదినము ఉదయముగూడెను. ఈసభకు గాంధీ, హకీం అబ్దుల్ ఖాను, పటేలు, డాక్టరు అన్నారీ, సేత్ ఛోటాని, కేలాకర్, సేల్ జమాలాల్ బాబాజీ, కొండ వెంకటకృష్ణయ్య, బాబు రాజేంద్రప్రసాదుగార్లు తొమ్మిదిమందిమాత్రమే హాజరుగుటకు వీలుకలిగెను. మిగిలినవారిలో, చిత్తరంజనదాసు, లాలాలజపతిరాయ, అబ్దుల్ కలాం అజద్, వండిత మోతీలాలు నెహ్రూ, సి. రాజగోపాలాచార్యుల గార్లు జయిలునం దుండుటచే రాజాలకగోయిరి. సభలో సిందరిస్థానములు ఖాళీగనుండుట, గౌరవ చిహ్న మునుటకు సందియ మేమి?

సెయింటు విహలసింగుగారు, వారి సతీతిలకముతోగూడ పురుష్కృతుల వెల్లిరి. వారచ్చటినుండి తమవిశా పల్లివీధుగా మైసూరుకు వెళ్లుదును.

సి. జి. లెఫ్టి. సి. చి. వి. ఇ., గాయతూర్పు ఆఫ్రికాలో భారత వర్తకమునకు కమిషనరుగ నియమింపబడిరి. జనవరి 8న తేదీన అతడు మొంబాసాగరమునందు తివాచానీ తిసిగొనెను.

సా. శ. వార్తలు

దక్షిణహిందూస్తాన వ్యాయామసంఘము:— ఈ శాఖదయం 10 గంటలకు పాదు. ఫెయిట్ ఆరంభోత్సవము జ. డబ్లియు. యస్. స్వామి సతీమణి గారిచే జరుపబడెను.

సుగుణవిలాససభ:— ఈసభజారు శేపు ఆదివారం సాయంత్రం 5-30 గంటలకు సందనార్ చరిత్రమును, ఆనమతో ను, యెల్లండి సోమవారం 5-30 గంటలకు విజయనగరసామ్రాజ్యమును తెలుగులోను ప్రదర్శించెదరు.

ముద్రాసురాష్ట్రీయ సమాకార సంఘము:— ఈ సంఘముయొక్క 10 వ సమావేశము 26, 27 తేదీలయందు జరుగును. రావుచూడు యస్. యస్. టాల్యాకేగారు అధ్యక్షుల వహించెదరు.

దేశీయప్రార్థన సమాజము:— శేపు ఆదివారము వెంబూరులో ప్రార్థన స్వరూపమున ఉ॥ 11 7 ౦౮ విద్యార్థులకు ప్రార్థన తరు ౩ సమావేశమగును. మధ్యాహ్నమునైన ౩ గం. ప్రార్థనసభ జరుగును.

పోస్టుప్రకటనము:— క్రైస్తవముగోబున్న, జనవరి 1 వ తేదీయొప్పు ఆదివారము వచ్చుటచే 26 వ తేదీనందు సోమవారమున్న, 2 జనవరిసోమవారమున్న పోస్టు తెల్గిపాపులక్కినులకు తెలియబడును. ఆదివారమునాడు పోస్టు లక్కినులను మామూలుగానే జరుగును.

మై. పూరుసంగీతసభ:— ఈ సభయాజమాన్యమున దిశంబు 26 వ తేదీ సోమవారం సాయంత్రం 4-30 గంటలకు మైలాపూరులోని కపాలేశ్వరస్వామి కోవెలద్దె నున్న గోపాల నాయకరు స్కూలులో ఆహిమహిరాణచరిత్రమును బ్రహ్మశ్రీ పంచాపకే కాశ్రియరుగారు హరికథాకాలక్షేపము గావించెదరు.

పల్లికునర్లు శాఖమేష్ట్రీలు :— పల్లికునర్లు శాఖలో, మేష్ట్రీల సిటిని వృద్ధిదేయు నుద్దేశముతో ప్రభుత్వము వారు కొండతీరి తగినవారిని పెంపొంది శిబిందిలోనికి దీసి కొని వెలపుమున్ను గు వానితో కొన్ని పాక్కుల నిచ్చిరి. ఇందు శేక్కుకునుటకు శాఖాధికారులు తగిన మంచి మేష్ట్రీలను యేర వలయును. కల్పికాస్త్రజ్ఞానము గాని ఉద్యోగపరిమితి గాని లెక్కక రాగూడదు. అట్లు నియమించు మేష్ట్రీలు యిటుక కట్టుటతోనో, కడంగము పనితోనో, రంగు చేయుటతోనో, నీటి యంత్రముల పనియో బాగుగ తెలిసిన మేటులై యుండవలయును. అంగా వారివారి వృత్తులలో మొగగాకై యుండవలయును. ఇందుకు సంబంధించిన విషయములు పల్లికునర్లు శాఖ కోడ్డు 141 ప్యారాలలో వివరింపబడినవి. (ప్రచురణకు ఘట)

ఆంధ్ర ఉపాధ్యాయులు రెండవమహాసంఘము:-

ఉత్తర ఆర్కాడు జిల్లా ఆనేక భాగములలో ప్లేగు యుండుట వల్ల చాలా ప్రతినిధులు అచ్చట కూడుట యుచియు కాదని తలచి, మదరాసు, తిరువల్లీకేసీ, హిందూ ప్రెస్క్యూలులో 31 దిశిబరు, 1 జనవరి తేదీలలో జరుపబడునట్లు ఆహ్వానసంఘమువారు తీర్మానించిరి. అక్షేప్రకారము రెండవ మద్రాసు శాస్త్రీయసభ మదరాసులోనే జరుపబడును. అప్పుడు, మ.రా.శ్రీ. శ్రీనివాసఅయ్యంగారు ఆగ్రాసాధిపత్యము వహించుటకు బహుశానిరి. అన్ని జిల్లాలలోనుండి విశేషముగ ప్రతినిధులు వచ్చి ఈ శాస్త్రసభను గౌరవరహితమున మిగుల ప్రార్థించుచున్నాన. దెలిగేటు చంకారూపాయ పుటి. భోజనము కనతి ఉచితముగా జరుపబడును.

ప్రకటన

చందాదారులు వ్రాయు ప్రతి యంత్రములోనున్న రాపను వైది తమ విలాసమునకు ముందుండు నెంబరు వ్రాయునటుల కోరుతున్నాము.

చందా వైకముల మణిలర్దురు వ్యారా పంపునపుడున్న మణిలర్దురు ఫారములలో తమ నెంబరును వ్రాయునటుల కోరుచున్నాము. అట్లు కాదని ప్రకటన పంపుట ఆలస్యమగును.

నిర్బంధవిధాన విజ్ఞంభణము

౩౬-వ దేశీయమహాజన సభ సవరములు

(౧)

కలకత్తాలో 2000 మంది వలంటీరులు వెడలుట 500 మందిని వట్టుకొనుట

పండిత మాలవ్యాగారు కాంగ్రెసుకు వెళ్లుట

(౨)

పూనాలో 260 మంది ఆజ్ఞోల్లంఘన మొనరించుట - కొందరికి శిక్షలు

అంబూరు కిలాఫతు కేసు విచారణ.

౩౬-వ భారత దేశీయమహాజన సభ

(మా ప్రత్యేక విలేఖరుడు)

ప్రతినిధుల రాక మున్నగు వివరములు

దేశమునందన్ని భాగములనుండియు ప్రతినిధులును ప్రేక్షకులును ఆత్మధికముగావచ్చుచున్నారు. ఆలీపాదరులతో, మహమ్మదాలీనలీ, పండిత శాం భజదత్తుచౌదరి, లాలాహంసరాజు, (జలందరు), డాక్టరు భోగరాజు పట్టాభిసీతారాయయ్య, డాక్టరు రాజను, పి. రంగస్వామయ్యగారు (చెన్నపురి), నేటుయమునా లాలు బజాజు, స్వామి శ్రీధానంద, గార్లు అహమదాబాదు చేరిరి. కన్పూరంగయ్యగారు 24వ తేదీకి చేరెదరు. దానునతిగారు 24 వ తేదీ ఆదివారమునాటికి చేరెదరు. సి. విజయరావువాచారిగారు 25 వ తేదీకి రావనియు 27 వ తేదీకి వచ్చుననియు దరిమిలావర్తమానము తెలిసినది. ఇటీవల హైదరాబాద్ కొంతమంది వలంటీరులతోపాటు షేర్ సాలనుండి వదలబడిన సప్తభానుగారుగూడ 24 వ తేదీనే వచ్చెదరు. కాంగ్రెసునుండవము పూర్తియైనది. 24వ తేదీని జరుగు స్థాయిసంఘమావేశ మామండముననే జరుగును.

కాంగ్రెసు వలంటీరులు మరుగుదొడ్లనుగూడ

బాగుచేయువలెను.

25 వ తేదీని ఖాచీ నగరమున మహాత్ముడు వలంటీరుల సమావేశమున వారి విధులనుగూర్చి ముచ్చటించెను. మరుగుదొడ్లను బాగుచేయుట తుదగాగల అన్ని పనులను వారుచేయవలెనని తెలిపెను. పోలీసుగూడ నిరభయంతోముగ చేయ సందిధుల మని కొందరు వలంటీరులు తెలిపిరి.

కాంగ్రెసు కార్యసంఘ సమావేశము.

25 వ తేదీని అహమదాబాదులో కార్యసంఘ సమావేశము జరిగినది. ఈ సంఘసభ్యులలో తొమ్మిదిమంది గాంధీ మహాత్ముడు, హకిం ఆజ్మలుఖాను, వి. జే. పటేలు, డాక్టరు అన్నాసీ, నేటు ఛోటాసీ, ఎస్. సి. కెల్కరు, నేటు యమునా లాలు బజాజు, దేశభక్త కొండా వేంకటప్పయ్య, బాబూ రాజేంద్రప్రసాదు గార్లు మాత్రమే సభకు వచ్చిరి. తానీసభ్యులలో వైదుగురు దేశబంధు చిత్రరంజనదాసు, లాలాజీ లజపత్ రా యి, అ బ్దు లు క అం అ జ దు, పం డి త మో శీ లా లు నె హ్రూ, సి. రా జ గో పా లా చారి గార్లు చెరసాలలో నన్నారు. కాంగ్రెసు అధ్యక్షులకు హకిం ఆజ్మలుఖానుగారిపేరును స్థాయిసంఘమువారికి నూచింపవగు నని మహాత్ము డుపాదించెను. ఆ తీర్మానమును కార్య సంఘమువారి మోసింది. దేశీయ వలంటీరుల విధులను బాధ్యతలను 25 వ తేదీ యుడయమునుండియు కార్యసంఘమువారు చప్పించి నిర్ధారణ చేయుచుండిరి. వారు నిర్ణయించు నిబంధనలకు లోబడి తేలిక యులందరును దేశీయ వలంటీరు దళమున చేరవలెనని మహాజనసభవారు తీర్మానింపవలెనని కార్యసంఘమువారు నూచించుచున్నది. రెండవసారి మహాత్ముడు ప్రతినిధితో తెలిపిన విషయములందు నివిలు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును ప్రభుమారంభముగా నొనరించు వాళ కనబడుటచే దేశీయులు సంపూర్ణాజ్ఞోల్లంఘన మొనరించునట్లు స్థాయి సంఘము వారు నిర్ధారణ చేయవలెనని మొదటిసారినుండియు వాదించుచు నింతవరకు సఫలమనోరథము కాజాలని కాంగ్రెసుసభ్యులం దొకపక్షమువారి కిపుడధికము కలిగినది. కార్యసంఘ మింకను చర్చించుచున్నందున

నివిషయమున సంఘమువారిపరిష్కారమునకు వారతురతతో నిరీక్షించుచున్నారు.

25 వ తేదీని జరుగు స్థాయిసంఘసభలో చర్చించబడిన విషయములను నిర్ణయించుటకు కార్యసంఘమువారు 25 వ తేదీ ఉదయమునుండియు ఆలోచించుచున్నారు.

ప్రతినిధుల విజ్ఞప్తిని రాజప్రతినిధి

నిరాకరించినవార్త

25 వ తేదీని అహమదాబాదు చేరిన వార్తాప్రతినిధులను పండిత మాలవ్యాగారు మున్నగు ప్రతినిధులు కోరికప్రకారము దేశీయ నాయకుల సమావేశమున జరుపుటకు రాజప్రతినిధి యంగీకరింపలేదను విషయము కాంగ్రెసుసభకు వచ్చినవారి కందరికిని తెలిసినది. రీడింగుప్రభువుప్రభుత్వ తరము నెల్లవారును క్రద్ధతో చదివి లెస్సగా విమర్శించుచున్నారు. ప్రధానాంశములను గూర్చి మాత్రము లొంగుగూడదనుభావము అహమదాబాదులలో గాఢముగా నున్నట్లు కనబడుచున్నది. రెండవసారి గాంధీమహాత్ముడు ప్రతినిధితో తెలిపినవాక్యములనెల్ల వారు స్మరించుచున్నారు. ప్రస్తుతస్థితికిగల కారణములను గూర్చి రీడింగుప్రభువును మహాత్ముడును తెలిపినవిషయములు కేవల మొందొంటికి ప్రతి కూలములుగా నుండుటచే నిటీవల కొన్ని దినములుగా కలిగిన సమాధానము తుదకుగల దను వాళ పూర్తిగా విఫల మగుటయే గాక ఇకముందు ఆజ్ఞోల్లంఘనమును అరెస్టులును మరింత హెచ్చుగా నండగల పరిస్థితు లేర్పడునని అన్ని సూచనలు నిర్ధారణగా తెలుపుచున్నవి. ఈ ప్రస్తుత విధానమును ముందువారమున మహాసభవారు మార్పునట్టి సూచన లేమియును లేవు. ప్రస్తుతవిధానమును వారింకను విస్తరింపజేయుదు రేమో అని గూడ తోచుచున్నది.

అహమదాబాదు న్యాయవాదులు

నిర్బంధవిధానమును ఖండించుట

ప్రభుత్వమువారివిధాన మనుచియు. దేశమునందంతటను క్రిమినలు తా అమెంతుమెంటుచట్టము ననుబట్టి నెట్టుటచే న్యాయపరిపాలనమునందు ప్రజలకు గల నష్టకము పూర్తిగా తొలగినదని వారు తీర్మానించిరి.

అఖిలభారత కళాశాల విద్యార్థిసభ

కార్యనిర్వాహక సంఘము.

కళాశాలవిద్యార్థులకు విజ్ఞప్తి

ఈ సంఘమువారి కిటీవల అహమదాబాదులో సమావేశమైరి. తేజమున రాజకీయవాతావరణ మతివిమరుస్థితియందున్నది. లాలాజీ లజపతిరాయ (నాగపూరులో జరిగిన ప్రథమ విద్యార్థి మహా సభాధ్యక్షుడు), తేజబంధు చిత్రరంజనదాసు (ఈ వర్సరము అహమదాబాదులో జరుగనున్న దేశీయమహాజనసభ కధ్యక్షుడుగా నియోజింపబడినవారు) గార్లవంటి నాయకులను యితరులను వందల కొలది గ కార్యాచరముల కంపుచున్నారు. గాన దేశమునందలి కళాశాల విద్యార్థులెల్లరు నిపుడైన క్రాంత్యాయము వెంటనే చాతించి తక్షణము వారివారిరాష్ట్రములలోని తేజీయవలంటీరు దళములందు చేరవలెను. ఎట్టికష్టములు తమకుతటస్థించినను పాటింపక వేలకొలదిగా వలంటీరుదళమున చేరుచున్న వంగరాష్ట్రవిద్యార్థులమార్గమును నితర రాష్ట్రముల విద్యార్థులందరు ననుసరింపవలెనని యావద్భారతకళాశాలవిద్యార్థి మహాసభాకార్యనిర్వాహకసంఘమువారు మహాభూర్వముగా దేశమునందలి అన్ని కళాశాల విద్యార్థులను కోరుచున్నా రనుతీర్మాన విసంఘము వారిచే నామోదింపబడినది.

వంగరాష్ట్రము

దానుగారి కేసు

కలకత్తా, డిసెం 23:—చిత్రరంజనదాసు, అబ్దుల్లా లాం అజదు, రి. ఎఫ్. కళ్యాణు, సుఖాను బోనుగారలపై కేసులు జనవరి 5 వ తేది నాటికి వాయిదా వేయబడినది.

2000 మంది వలంటీరులు

ఈదినము సుమారు రెండువేలమంది వలంటీరులు జంతుకు పెదరి తిరుగుచుండిరి. వారిలో సుమారు అయిదువందల మంది వలంటీరులు అరెస్టుచేయబడిరి. గడచిన తేమియ జరుగలేదు. నిన్న 110 మందియు శిక్షింపబడిరి. ఒక్కొక్కరును రెండుమాసములు పొందెరి. బారాబాదు కాంగ్రెసు సంఘనాయకులగు బాలానాథనారాయణగారును పదవంజీగారును 5000 రూప్యముల భరావతునిచ్చుటకు వారు నిరాకరింపగా ఒక్కొక్కరును ఒక్కొక్క సంవత్సరకఠినశిక్ష పొందిరి.

మాలవ్యాగారు కాంగ్రెసుకు వెళ్లుట

పండిత మదమోహన మాలవ్యాగా రీక్షిము బంగాళాదేశ్ ప్రభుగారిలో సందర్శించిరి. క్రిమినల్ లా సవరణచట్టము క్రింద శిక్ష చేయబడియో, శిక్షింపబడియో యున్నవారి విషయమై వారు మఖ్యముగ సందర్శించినట్లు తెలియుచున్నది. మాలవ్యా పండితులు అంతట అహమ్మదాబాదుకు పయనమై వెళ్లిరి.

మిల్లుపనివాండ్లు

కలకత్తానుండి 12 మైళ్లదూరములోనుండు కల్లింగుటకొ జాటు బిల్లులలోనిపనివాండ్లు సుమారు 8000 మంది సమ్మె కట్టిరి వీరిలో కొందరికివరకు కలకత్తాలో నరపుచేయబడి విడుదలచేయబడిరి. కాని మిల్లుయజమానులు మాత్రము వీరిని ఆకారణమువలన పనిలోనికి తీసికొనుటకు నిరాకరించిరి. వీ రంతట నితర కూలీలనుగూడ తమపనిని మానుకొనవలసినదని కోరిరి. పోలీసు వారు మిల్లులవద్ద గస్తీతిరుగుచున్నారు.

పూనా

కానన్లోల్లంఘనము.

పూనా, డిసెం 23:—గురల 16 మంది యూదీనము వెల్లిసారాయుడు కణములవద్ద విక్రయనిరోధమునకు గడంగిరి. అందరును నగర పోలీసు కార్యాలయమునకు తీసికొని పోబడిరి. కొందరు మేజస్ట్రేటువద్దకు తీసికొనిపోబడిరి. వారికేసులు సోదావారునాటికి వాయిదావేయబడినది. 188 వ కేసును క్రింద కానన్ తిరస్కారము చేసిన వారిలో 7 గురిపై కంట్రాస్టెంటునందు విచారణ జరిగెను. వారందరను ఒక్కొక్కరుని మొదలు 6 మాసముల కఠినశిక్షను పొందిరి. నగర మేజస్ట్రేటు 188 వ కేసుక్రింద నలుగురిని విచారణ చేసెను. ఒకరికి రూ 500 జార్యానా విధింపబడినది. జార్యానా నీయకన్న మూడుమాసములకఠిన శిక్ష జార్యానానిచ్చుట కతిదంగీకరింపనందున కారాగృహమునకు నడచెను. మిగిలినవారి కిక్కొక్కరు ఏదియోపాదలవలెనని జార్యానా విధింపబడిరి. ఇప్పువారంటులు వంపబడినది. కానన్ తిరస్కారము చేసినవారిసంఖ్య యిప్పటికి 250 వరకు అయినది.

ధిల్లీ

డిల్లీ- ఆసాము.

డిల్లీ, డిసెం 23:—రాజద్రోహసభాకాసనము ఆసాము లోని శిల్పిటుజిల్లాయందు ప్రకటింపబడినది. స్థానికప్రభుత్వము వారు బాతీయ సైనికసంఘము క్రిమినల్ లా సవరణచట్టముక్రింది నిబంధనల నవ్వయించునని ప్రకటించిరి.

పంజాబు

పంజాబు పోలీసుల చర్య

ప్రభుత్వసమర్థము

లాహోరు డిసెం 22:—లాహోరు, అమృత్ సరములలో నీ మధ్యజరిగినయక్రమసమావేశములను చెదర్చువనసరమున పోలీసు వారు అక్రమముగ ప్రవర్తించిరి యారోపించుచున్నారు. ఈ యారోపణలనుగూర్చి విచారణ జరుగుచున్నది. అక్రమసమావేశములను కూడినప్పుడు, జవలను వెల్లిపొమ్మని చెప్పినప్పుడు, వెల్లిపొయినయెడల అనవసరపోలీసు ప్రవేశమున కెదురుండ దని ప్రభుత్వమువారు తెలియజేయుచున్నారు. సాధ్యమైనంతవరకు అరెస్టుచేయగూడదని పోలీసువారికి ప్రభుత్వమువారు కట్టడ చేసియున్నారు. కాని అక్రమసమావేశములను చెదర్చవలసి వచ్చినపుడు, విధిలేక కొంతమఱకు పోలీసువారు ప్రవేశముపుచ్చుకొనక తప్పదు.

దుర్దినామ సం॥రం మార్గశిర బ॥ ౧౦, శనివారము

బారతగీతము.

ఎంతచక్కని చిన్నదీ తా కేమియంటా యన్నదీ
రాజుకొడుకూ పల్కరిస్తే లక్ష్యపెట్టకయన్నదీ
సతినతానే యన్నదీ తన స్వామికుశ్యం దన్నదీ
పరమపతివత నన్నదీ పరులజూడ నన్నదీ
భద్రచీరతో నున్నదీ తన కాంతిపాచ్చెడునన్నదీ
భాయముగ తారాజ్యమేలే నన్నదీ
మంచుకొండనెయన్నదీ తన మహిమపాచ్చెన్నదీ
మాయద్రెంచెదన్నదీ మచ్చలేని చిన్నదీ
రాటుమొడితే నన్నదీ తన రాజ్యమేతద నన్నదీ
రక్షులిచ్చెద నన్నదీ రండ్డిప్రజలని అన్నదీ
నీలిమల్బులానున్నది బల్ లోనమెరయచున్నదీ
లోకమెల్లా వెలిగిపోవు బయటకొస్తే నన్నదీ
అన్న పూర్ణనెయన్నదీ తా నన్నియిచ్చెదన్నదీ
తన్నుగొల్చెడు వారికెల్లను స్వర్గమిచ్చెదన్నదీ
ఆరులత్రుము లన్నదీ బల్ విరులదండె యన్నదీ
హాలహాలమే త్రాగెదన్నది అమృతంబియన్నదీ
నవ్యభారతి నన్నదీ నగుచు నగుచు నున్నదీ
నేడోలేపో పట్టెనున్నది నేలయేలదనన్నదీ
చి. శ్రీనివాసరావు.

రెడ్డిజనసంఘము

ఉ॥ వెట్టి రెడ్డసంఘముని పేరుకు నవ్వుకు రెడ్డలందరూ
పట్టుకమాటలాడుచును వెకనునియ్యి రెడ్డనందరికొ
దిట్టముచేసి రెడ్డకును దెప్పిరివారలు ఊరియూరికికొ
చట్టన మేల్కొల్పని చాటిరి సంఘముచేత నెంతయుకొ॥
నీ॥ పల్నాటిరెడ్డును పడెడుకప్పులకు
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఆరాయవోటిలో నల్లడురెడ్డకు
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
చీరాలపేరాల చీకాకుపడుచుండ,
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఇతరవోట్లను రెడ్డయిక్కట్లు దీర్చును
సంఘమురెడ్డేమి సాయపడిరి?
ఆ॥ రెడ్డసంఘ మనుచు రెడ్డమేలుకు తేని
సంఘ ముండి యేమి సఫలమొక్కొ
కప్పమపుడు కచ్చి కార్యంబు చేయని
సంఘ ముండి యెవరిసౌఖ్యపెట్టు
ఒక రెడ్డిప్రముఖుడు

శాలివాహన సప్తశతి

(రాళ్ళపల్లి అనంతకృష్ణ శర్మగారు)

నాలవ శతకమునందలి కొన్ని పద్యములు

కలశగంధుడు
తే॥ చెవులకమ్మల నీలాల చెలువుదగిలి
దయితనుడ జెట్కులం దోచు ధవళచంద్ర
కాంతుల బ్రయంబుడు కాటిక కలసియుండు
బొప్పములటుంచు నల్లన పాయుడడిచె. ౨
శశిపథ
తే॥ నిలుపఁగారాని వలపుబందెమునఁ దవలి
అతఁడు వాయించినట్లెల్ల నాడుచుండు,
మాను సాజంపు మోడైనఁ గాని, తీవ,
చొక్కి వెనఁగదె యద్దానిమట్టు? జెలియ! ౪

క॥ దొరకుటకప్పుము దయితుండ;
దొరకిన వసుగుట మఱియు దుర్లభి, మింకకొ
దొరకినను దొరకనట్లుతె
తరుణీ! మనయిచ్చకొలఁదిఁ దా రాఁడేనికొ
నీహుండు
క॥ అనునయ సుఖమువలచి చే
యని పనియును తేసివట్టులాడి యుకట! కా
మిని, సరళహృదయుఁ డైనను
దన దయితుని దానె తప్పదానికి నీడ్యైకొ
పాలితుండు
ఆ॥ 'కడచె నిచ్చి నాథుఁ గాలునేతుల వేళ్ళ
నొక్కటొకటిగాఁగ లెక్కనెట్లు
ఇంకమిఁద దినుమలేమిటి లెక్కెంత?
ననుచు నేడుచున్న కకట! ముకడ॥
కాంతిపుండు (?)
క॥ కడుండమిని గంధమాంజముఁ
బిడికిటఁగొని ప్రియునిమిఁద వేసెద ననుచుకొ
వడఁకుచుఁ జను ముగుడకు న
య్యెడ గందపునీరు చేతనే సొడకట్టెకొ॥
నస్సీహుండు
తే॥ రెండు చేతులఁ గన్నులు రెండు వానిఁ
గాంచినప్పుడు కప్పుకోఁగలనుగాని,
చెలియ! మేనెల్లఁ గడిమి పూచినవిధాన
నువ్వుతిల్లెడు పులకలఁ గప్పుపెట్టు? ౧౨
త్రిలోచనుండు
ఆ॥ ఏదిదొరకె నది భుజింపుము, లవణంబు
పల్లెటూర నెట్లు వచ్చు మాకు?
చెలుపుకాడ! వినుము, స్నేహంబు తేనివో
లవణ మెంతయున్న లాభమేమి?
(లవణ- ఊప్పు, లావణ్యము స్నేహము- నేయి. వలపు)
త్రిలోచనుండు
తే॥ సుఖము ప్రసించు పూజోడి ముఖసరోజ
సుఖినిర్వాగములఁ జల్లఁబడిచియిచ్చు
వెగటుమందును జొక్కయు మిగులకుండఁ
ద్రాగివై చెడి, నా కాఁపుకోగింఁపె? ౧౬
అనంతవర్మ
క॥ ఇహులు దను మన్నించినఁ
బ్రతి సేయఁగలేక దుఃఖపడినట్లులు దు
ర్మకు లవమానము చేసిన
వెత నొందఁడు నజ్ఞుండు పేటతనమునకొ॥ ౨౦
హాలుండు
ఆ॥ కలహములనుగూడ వెలికిరా; వాత్మలో
సుమయుచుండు; సాగుజనులు విన్న
మఱుంగమాటి లొక్కమాటుగ నాయువు
కడచినప్పు డగ్ని కాల్యుఁగాని॥ ౨౧
మాధవసేనుండు
క॥ వలపులదేంచు వియోగ
ముల్లఁ బావఁగనీ; వనాయుఁ బుట్టించును; ద
ప్పులన్నటి మఱపించును;
పలుత్రోవలు సుమ్ము చెలియ; వాని గుణంబుల్॥ ౨౨
ధనంజయుండు
ఆ॥ నిర్దయాత్మకుండ! నినుజూడఁ జెంగాని
వలనమనుగువైచి, వాయనములఁ
బళ్ళెరములనించి, సాప! మిల్లిలును
దిరుగ వెడలిపోయె దయణియపుడె ౨౪
అన్యోహుండు
తే॥ సొగదగిలిమాసి పిడుకనిప్పుకలకంపు
చెరిసోగులు నడలిన చిఱుగుకలువ
కప్పినాడదె యీ శీతకాలమందు
జేదవాడని తెలియఁగరాచె వాని? ౨౫

విగ్రహరాజు
తే॥ నేర్పుకాడవు; నూర్పుని నెపముపెట్టి
యెవ్వరికి మోక్కెదవు? వచియింపుకొడుక!
చిటుతనగవులు క్రింగంటి కఱవఁజూపు
లెక్కడనురావు వేటుల మ్రొక్కునపుడు ౨౨
(అభిప్రాయ)
క॥ వగదగిలి శోకభరమున
బిగిసినకంఠమున సగము వెడలుచుబలువల్
తెగిపడఁగఁ బాటనెపముఁ
మగువా! యేడ్చెదవు తెల్పుమా యెవ్వనికె? ౨౪
జీ అపివ్రుండు?
తే॥ భుగమువంబున విచ్చిన కనులచేత
నతఁడు రుక్మోద్భవదెల్పె జనాభినసారు;
చెమటవెల్లువఁ దోంగునంగములచేతఁ
గోకరుచయను దాని నంగీకరించె. ౪౧
సుశీలుండు
ఆ. వానిమిఁద నీకు వలపులేదనియుఁ
జెప్పును, వానిపేరు నెప్పివంత
ముద్దుగుమ్మ! నీదు మోమింకకానేల
ప్రాద్దుబాదుపుడమ్మి పూవుఁబోలె॥ ౪౭
నందనుండు
ఆ. పువులుగోసి తేరఁబోకు; దోసిటినిశ్య
దేవతలకుఁ దనివి తీరఁగలదు,
కొడుక! వినుముమాట; గోదావరీతీర
కానవములు నడతఁ గత్తరించు! ౫౫
కేశవుండు
ఆ. తనదుచెలిని దలఁచికొని నేటిప్రాద్దునఁ
బాడుచుండె వాఁడెవఁడో చెలియ!
నెఱువెట్లు నంపకఱకులు దిన్న నా
మదినియు డు గోటఁ బదిమివట్టు. ౫౧
మవిందుండు
ఆ. 'అలుకమాను చెలియ!' 'అలిగినదెవ్వరు?'
'పడఁత! నీవె' 'పరులవైననాకు
నేటియలక?' 'పరులఁకెవ్వరచ్చట?' 'నాథ!
నీవె' 'యెట్లు?' 'నాదుడై వసుహిమ?' ౫౪
దుర్ధరుండు
తే॥ తిన్నఁగా నాడుకొనుండు; భీతిల్లవలదు
పాప మీమెను దయ్యముల్ పట్టుకొనవు!
ఉన్నచున్నట్లు మేఘంబు లుఱుచుచెదరి
ప్రాంతిగొనియున్న పథికుని భాగ్యగాని! ౫౬
హాలుండు
ఆ. చెడుగుదాన! కాళ్ళబడినాఁడు నీపతి
నింక నైన తేవనెత్తనేల?
వలపులేత గట్టి వాఁతినవయ్యును
ఇదియె వినుము వానికెల్లమేర ౫౦
పాలితుండు
ఆ. పచ్చతొతి నూదిఁ గ్రుచ్చిన ముత్యంబు
పగిది గరికతుదను దగులు నీటి
బొట్టుత్రాగుచుండె బావపుగ మెడసాఁచి
కంటె! నెరులి వానకాలమందు. ౫౫
మలయశేఖరుండు
క॥ కలనైనఁ బ్రియునిగాంచెడు
నెలతెలు పుణ్యంతులన్ను! నిదయె నాక
న్నులకంట దతని బాసినఁ
గలయెవ కెకువచ్చు లేకఁగలుగాని యింకకొ! ౫౭
సంగళకళుండు
తే॥ చుండుచుండెడి నేకవి యెండ వేళ
నగుగుచుండెడు తెరువరైవ, నెపుడు
మదిని నెలకొన్న ప్రియురాభి వదనదఁగ
పంపవెన్నెలవెల్లి తాపంబు నణఁచు. ౫౮

బాన్సరశతకము

నేర మొనరించినవాడు తప్పించుకొనిపోయినను నేర ఘని బాధలు తెలిసికొనుట కనువగు గుర్తులు నేరము జరిగిన చోట నెవ్వయిన నుండక మానవని యపరాధ పరిశోధకుల నిర్ధారణము. అట్లే కవులు తామెవ్వరైన కాలము తెలియజేయక పోయినను బరిశోధకులు, శ్రద్ధతోఁగవనించిన కవి వివరములఁ గను గొనుట కనువగు సాధనములు కావ్యమునందుండకపోవని చెప్పట సత్వేదముకాదు. సరిగ కవి నామము, కులము, గోత్రము, కాలమును నునిశ్చయముగ నిర్ణయింపలేక పోయినను శ్రద్ధతోఁ బరిశోధించినచోఁ గావ్యచరిత్రమింనుక స్థలముగ నైనఁ జెప్పవీలుండకపోదు. శతకములలో గొన్నింటి వివరము తెలియని నుండక పోవుటచే నూతనమార్గములఁ జేర్చుట మగత్యమగుచున్నది. ఈ నూతనమార్గములలో నేరజేయు సిద్ధాంతములు, వెల్లడింపు సంజ్ఞాములు నెల్లప్పుడు సత్యములు కాకపోయినను - పూర్వపక్షముండినను - సత్యమును సమీపించుట కనువగు మార్గము లుండక పోవను వైర్యముచే నిట్టిపనికి బూనితిని. ఈ యవివరము గర్వముగాఁ దలపోయక నాప్రయత్నములకు విజ్ఞులు చచ్చుచే సాయపడు సహృదయు లగుదునని యాశతోందుచున్నాను.

భాస్కరశతక మకారాది నియమముననుసరించి గన్నట్లు చున్నది. “అంగననమ్మరాదు” “అక్కరపాటువచ్చు” “అడిగిన యట్టి” ఈ విధముగ నున్న పద్యములు వరుసఁ జూడక ముగ్గురఁ గన్నట్లుచున్నవి. శతకమునందు గవి పేరుగాని, కాలముకాని యితరవివరములు న ని కనబడవు వివర శతక వివరములఁ బ్రకటించిన వారిందునుగూర్చి కొన్ని వివరములు వ్రాసియున్నాను. అనియుందుఁ జదువుదము.

కర్తృత్వము

ఈశతకము మారన వెంకయ్య కృతమని కొన్ని తాళపత్ర ప్రతులపై నుండటంబుచి శ్రీ శ్రామనోఁగారిది తత్కర్తృత్వమని నిర్ణయించినట్లు విందుముకాని యదియంతవఱకు విశ్వాసార్హమౌ తెలియదు. మారనయనదింటిపేరొ తండ్రిపేరొ తెలియదు. ఏ కాలమువాడో నుండే తెలియదు. వాఙ్మయ ప్రపంచమున మార్గంఁదేయపురాణ కర్తయగు నొకమారననుమాత్రము నున మెఱుంగుదుము.

ఇది యిట్లుండగా నీ శతకమునుగూర్చి కొన్ని కథలు వ్యాప్తిలో నున్నట్లు శ్రీ శేషవంశు వేంకటాశ్రీ గారు వ్రాయుచున్నారు. అది విక్రిలి వివోదనకములుగా నున్నవి.

(1) “ఒక బ్రాహ్మణున కిరువురు మారులుండిరి. వారింతండ్రి చాలధనము సంపాదించి వరసించెను. తరువాత నాకుమారు లిరువురును బెద్దవారై విభాగమునొందఁ దలచిరి. కానివారిలో వారికిఁ బాళ్లు తెగ లేదు. ఉభయమును దగవులాడుకొని మఱి కొన్ని నాళ్లకు రాజుఁడకుఁబోయిరి. ఆరాజు పేరు భాస్కరుడు. అతడు కవిత్వాన్నియును, కవిత్వసోదరులఁజూచి విమోచయూర? మీరేమి చదివినారు. మీపేరులేమి యని వాఁనిఁ బ్రశ్నింప వారుచిత్రోత్తరముల నిచ్చి మేము శాస్త్రములు చదివితిమి. తెనుగు భాగవత గవిత్యము చెప్పఁగలము” అని సోదరు లిరువురు బదులు చెప్పిరి. అంతట రాజు వారిని జూచి మీరు చెరియొక గ్రంథమును వ్రాసి తెచ్చిన మీ తగువు పరిష్కరించెదనని రాజు నుడివెను. మేముగఁ జేయునక కీతకపుష్పకర్మింపకుండిన మాకవకాశము లేదని వారుబ్రతిమాలఁ బోనిండ్రికొక్క కళమునైన వ్రాసి కొనిరండిని రాజు ముదలయిచ్చెను. మే మిరువురము నొక్కశతకము నిప్పుడే మీరుకృతిమతగా నిచ్చుననే చెప్పమనని యాన భలోనే శతకము వారంభించిరి. బెద్దవాడు పద్యము పూర్వార్థమును, చిన్నవాఁడు తుర్తార్థమును, జెప్పమ నాశతకమును ముగించిరి. అంతరాజు బుదియెంతలగు సోదరుల సమాధానముల వి కొంతద్రవ్యమిచ్చి పంపివేసెను. శతకరచనమునుబట్టి యోజించిన నీకథ నమ్ముటకు స్థలదృష్టికి వీలుగనున్నది. వివోద జనకముగనున్నది. కాని విశోధముననున్న సోదరులు పూర్వోత్తరార్థముల గుదిగూర్చుటలో వైకల్యమేల కలిగియుండవలెనని న వ్రువచ్చుచున్నది. ఈకథయే సత్యమైనచోఁ బెద్దవానికంటె నుత్తరార్థము నడివిన చిన్నవాడు ప్రతిభాశాలియని చెప్పవగును. కాని యాచార్యులవారే యాశతకమునుగూర్చి వాడుకలో నున్న నాటియొక కథను జెప్పచున్నారు.

(2) “ఒక బ్రాహ్మణున కిరువురు మారులు, వారింతండ్రి వారి చిన్నతనముననే మరణించెను. చిన్నవాడు చదువక మాన్పఁడై చరించుచుండెను. అంతట బెద్దవాఁడొకనాఁడు చిన్నవానిని జూచి కొనించి “నీవు విద్యాంసుండ వైనగాని యింటికి రావలదని యిలువెడలఁడచెను. అతఁడు కొండలు యాత్రికులతో గలసి, కాకిఁబోయి, శ్రద్ధతో విద్యల నెల్ల కొన్నియొద్ద కింటికి వచ్చెను. నీశిగుమ్మముకడ నిలువబడి తలుపుగొట్టి యన్న సత్యముఁ దుపిలిచి తలుపుతీయవలఁగాఁ దమ్ముడు విద్యల నెల్లవచ్చినాఁ

డో లేదోయని యన్న నందహించి తలుపుతీయలేదు. నేనడిగిన ప్రశ్నలకుఁ బ్రత్యుత్తరము సరిగఁజెప్పిన దలుపుతీయుదునని యన్న చెప్పిపద్యము పూర్వభాగము నన్న చెప్పిపూరించమని తమ్ము నడిగెను. తమ్ముడు తనభాగమును జెప్పమన చెప్పెను. తమ్ముడు నూర్వపాదముఁ దగుటచే భాస్కరాఱుని పద్యములు మార్వభగవత్పద్యముగ బూరించుచువచ్చెను. నూరుపద్యము లైన తరువాత నన్న తమ్మునికి దలుపుతీయని యాతనిగొనించెను. ఈకథ కూడఁ జమత్కారముగ నున్నది. కానియొకటి రెండు పద్యములతో దమ్ముని కవిత్వావేషము తెలిసిన వలసిన యన్న యట్లుగాక నూరుపద్యములవఱకు దమ్మునికీర్తి నెఱుంగలేక పోయిననుట స్వభావవిరుద్ధముగనుండి నుండవలస మొదవుచున్నది.

ఈకథలు రెండును భాస్కరశతకమునందలి నూతనమార్గమునట్టి పూర్వోత్తరార్థ సంఘటితములగు పద్యములవలన బుట్టి ననేకాని సత్యములను కొనుటకు వీలులేదు. వై రెండు కథలవలనను శతక కర్తృత్వమై నట్లు కనబడుచున్నది. కాని యాక్రిందిపద్యములన శతక మేకకవికృతమని తెలియుచున్నది చూడఁడు:—

“ఇందుక నేర్పుచాలక విహీనత జెందిన నా కవిత్వముకొ మించువహించె నీకలన మిక్కిలియెట్లుండఁదోలబొమ్మలకొ మఁచి వివేకివాని తెరమాటుననుండి ప్రకస్త్రీతి నాడించిన నాడవేజునుల డెందము నింపవె ప్రీతి భాస్కరా.”

ఇందలి “నాఁకవిత్వముకొ” అని యుత్తమపురుషైకవచనము కవియొక్కడని తెల్పుచున్నది. పోనిండ్రి “మాకవిత్వముకొ” అనుకొందము. యతిస్థానమున ‘నా’యన్నదా? యని ప్రశ్నించు కొంటిమా? తరువాతనున్న భగవద్గీతనుగ “నీకలన”యడమురావచ్చున వీలుగుచున్నది. అదియు “మాకలన”యని మార్పుకొందమని రమావని యిరువది ప్రతుల జూచితిని. అన్నిటినిఁజేయున్నది ఉక్తుదానిని మార్పుట, పంచాంగముకొటకు నక్షత్రముల మార్పునంటిదని గ్రంథస్థునిదిర్వచమును ఘనముగ నెంచి వైవాడుక కథను విడనాడితిని. నెద్దలు విమర్శించి చూడవచ్చును.

ఇంక భాస్కరుఁ డనురాజున కీకృతియో? నూర్వభగవానునకీకృతియో యననది లేలవలెను ఇరువురుశతకమును వ్రాయ నుండన వైకథలు రెండును ల్పితములని కాని, ఆకథగాని భాస్కరశతక మింకొకటియందవలెననికాని మనము నిశ్చయించుకొనవలసియున్నది. శతకమునందలి కొన్ని మాటలచేత సింధు మొదటికథలో జెప్పిన భాస్కరుఁ డనురాజున కీకృతియున్నది మొదటి నిలుచుటలేదు. ఎట్లనగా?

శ్రీగల భాగ్యకారికడఁ జేరఁగఁతురు తారుదారె దూ దూరాగమన ప్రమానమున కావటనోప్పియు నైసెల్ల ను దోగ్గము నేసిత్తు నిలయుండని కాదె సుప్రవాహినులో సాగరుఁ జేరుతెల్ల మునినన్నుత గద్దురుమూర్తి భాస్కరా.

రాకొమరుతో రఁజ్జానిఁ దిరంబుగ మన్నన నుంచినట్లు భూలోకమునందుమాఘం దనులోపల నుండు సెక్క మేకదా చే కొని ముద్దుగాఁదువు చిల్లను బెంతురుగాక పెంతురే కాకము నెవ్వరైన శుభ కారణ సమ్మనేశ్వ భాస్కరా? 87

వైరెండు పద్యములయొందును (1) “మునిసన్నుత గద్దురు మూర్తి భాస్కరా (2) శుభ కారణ సమ్మని సేశ్వభాస్కరా” అని భాస్కరుడకు విశేషణములు కనబడుచున్నది. ఈ శతకమును బ్రతిపదార్థ టీకాభాస్కర్యములతో వ్రాసిన శ్రీశేషవంశు వేంకటాశ్రీగారి రీపద్యములఁజూచియే యుండుదు. శతకారంభ పద్యమునందే భాస్కరుఁడు మునిసేవ్యుడని, మద్దురు మూర్తి యని యభివర్ణించిన కవిరాజువై యుండడం తెలియుచున్నది. రాజు మునిసన్నుతుఁడు కావచ్చును. కవికి గురుమూర్తి యగునా? సమ్మని సేవ్యుడగునా? శుభకారణుఁడుమాడఁ గావచ్చునందము. కావున భాస్కర శబ్దమిచ్చు నూర్వపరమైనచో నాల్గు విశేషణములకును గతి కనబడుచున్నది. రాజుమనున్ను రెంటికి గతి పూజ్యము రెంటికి సంజ్ఞాము. కావున (శ్రీకాస్త్రి) గారును, విజ్ఞులునుగూడ 1,87. 110 పద్యముల ననుసరించి యా శతక మేకకవి కృతమనియు, నూర్వజేవు నుద్దేశించి వ్రాసిన దనియుఁ బూర్వపక్ష మంగకరించెదనని తెలంచుచున్నాను. నా దోషము లున్నఁ దెలిసిన కవించుకొనుటకు సిద్ధముగ నున్నాను.

వైరెగా నీకథలు గంభాము విశాఖపురి మండలములఁ జెప్పు కొందురేమో కాని మా గోదావరి కృష్ణమండలముల నేను విని యుండలేదు. ఈకథల కాధారము లెచ్చటనైన నున్నఁ బ్రకటింపు విజ్ఞులకు వందనము లాచరించెదను. శుభ కారణుడు, సమ్మని సేవ్యుడఁడు, మునిసన్నుతుఁడు నగు భాస్కరుని “మద్దురుమూర్తి” అని కవిచెప్పకొనుటచే గవిపేరు నిశ్చితముగ నిర్ణయము కాక పోయిన నాతఁడు మాన్వభాగవతకు డని తేలుచున్నది.

క వి స్థ ల ము .

ఇదిమాత స్మృత్యముగఁ దెలియు నాధారములు కనఁబడవు కాని యాక్రింది రెండు పద్యముల వినుఁడు:—

“పూరనునమ్ము తా పరులఁగొల్పినసించిన మంచివారికికొ, వారిగుణంబై పట్టి చెడువ ద్రన వాటిలు మాఘరీజలో, దాలోలు గోతమీముఖ మహానదు లంబుధి గూడినంత నే డొరముఁజెందవే మొదలికట్టలన్ని యుంఁగప్పిభాస్కరా.85. ఘనమలనత్య మచ్చుపడఁ గల్గినవానికి హానిలేనిచోఁ దనదగు సత్త్వమే చెఱుచుఁ దన్నున దెట్లన నీరులావుగాఁ గను కయిసించినకొ డెరువు కట్టకు సత్త్వము చాలకున్నచోఁ గనుమలు నెట్టి నట్టనడిగండి తెగంబడకు న్నె? భాస్కరా.87.

ఒకచోట “గోతమీముఖ మహానదులని” యింకొకచోట నశ్వికార్థమున “లావుగా” నని కవి వాడుటచేతను, భాస్కర శతకమును గూర్చి వాడుకలో నున్నచని చెప్పినకథలు శ్రీశేషవంశు వేంకటాశ్రీగారిచేఁ బ్రకటితము లగుటను, సదరు శాస్త్రీగారు విశాఖపుర ప్రాంతములనున్న వా రగుటను గవి బహుళః గోదావరి కుత్తకభాగమున నున్న విశాఖపురి మండలి వాడన వీలుండునా యని సంజ్ఞా మొదవుచున్నది. శ్రీ శాస్త్రీగారు మాన యోజించెదరు గాక!

శనివార నిర్ణయము

కవి వివరములు శూన్యమైనప్పుడతని కాలనిర్ణయ మొనర్చుట మార్మము సులభమా? ఐనను శతకమునందలి భాషనుబట్టి, ఇతర విశ్వాసార్హ నిదర్శనములను బట్టి కొంచెము ప్రయత్నించి చూతము.

తెలుఁగులో ముద్రణ మారంభమై నప్పటి నుండియు నీ శతక మచ్చుపడుచున్నది. అతి ప్రాచీనములగు తాటియాకుల ప్రతులపైఁ గూడ నీశతకము పోకతుమందుటచే నిదిచాల ప్రాచీన మైనదనియె నిర్ణయ మగుచున్నది. ఈశతకమునందలి,

“దతుండులేని యింటికిఁ బదార్థము వేటికొ చోటునుండి వే లక్షలు వచ్చుచుండినఁ బలాఁక్షమై చనుఁ గల్గెకాదు ప్ర త్యక్షము వాగులుకొ కలదలన్నియు కచ్చిన నీగునిచ్చునే యక్షులు మైన గండి తెగి నట్టి తటాకములొన భాస్కరా.88

అనుపద్యము “అప్పుకవియము”లో నుదాహరణముగఁ బ్రయోగమియఁబడినది! అప్పుకవికాలము శ్రీ. శ. 1660 అని మనకు స్పష్టముగఁ దెలియుచున్నది కావున నీశతక మప్పుకవి నాటికే ప్రాథశతకముగా వాడుకలో నుండి యున్నట్లు నిశ్చయమగుటచే నిది చాల ప్రాచీన శతకరాజ మని తెలియుచున్నది. ఎంత ప్రాచీనమైనను నన్నయకుఁ బూర్వపుది. కాదని శతక మునందలి రెండవ పద్యమునందలి సారంగధర చిత్రాంగుల ప్రసంగము నిర్ణయించుచున్నది. అనఁగా భాస్కరశతకము 16. 17 శతాబ్దముల నడుమ పుట్టియున్నదని స్పష్టము. గురికి బారడెచ్చు తగుగా 600 సం. రముల యంగలోఁ గవి కాలనిర్ణయ మొనర్చు యొకట యజ్ఞ మొనర్చుటమైనది. ఇది 15 వ శతాబ్దములో నుండియుండవచ్చునని బొల్లవచ్చును కాని సత్యాన్వేషణ తత్వగుఁడుగ నుండవలసిన చరిత్రకారుని కట్టి దానివలఁ బ్రయోజనము నున్న. అదియుఁగాక తనసోదరులఁ గొన్ని వందల సం॥లవఱకు సత్యము సమీపింపకుండ నాటకపటచిత్రకద్రోహి యగును. కావున దనయశక్తికిఁ జదువరులు నిందించిన నిందింతురు గాక! ఇతరులు నోరెత్తుటకు వీలులేని ప్రబల నిదర్శనము లున్న పుస్తకతక్కు చరిత్ర వ్రాయఁగోరువాఁడు సామాసింది యజ్ఞాయంపు సిద్ధాంతములను జేయరాదు. తనకే సంజ్ఞాములు గ నుండు విషయముల నిర్ణయించి చెప్పరాదు. ఈ విశాలాభి ప్రాయములకు లోనై తెలిసినంతవఱకే స్వల్పముగఁ గవికావ్యచరిత్రములకుఁ బ్రయత్నించు చున్న నాకించిత జ్ఞతను విజ్ఞులు శేలి నేతుకుండఁ గలుమోడ్చెదను.

(19) వెట్టి (=తచితము) నిబద్ధి (=సత్యము) (64)
(29) చేతురనోటు (=చేతుననదా?) శిల లగు నోటు (=శిలలగునా?) (95) వహింపఁదోటు (=వహింపఁదా?) 95. పడదోటు (=పడదా?) 101

(98) చిల్లపిత్తు (=ఇండుపగింజ) (14) కాకుచేసి = ఆ గౌరవించి, చీకా కొనర్చి.

(103) నక్కబొక్క = నక్కబొట్టు.

(105) జలకాదు = జలపడటం = జరుగదు. (ఏకార్థమును జలపడదు.)

ఈపై సంఖ్యలయందలి పద్యములలోఁగల ప్రయోగము లన్నిటి కవిమండల మాహింపవచ్చునని లోఁచుచున్నది. ఇందు పగింజయును గోదావరి మండలమున వాడుదానినికొ “జల్లిగింజ” యనియు “జలపడదు” అనఁగా జరుగదనియు గోదావరి కుత్తరముననే వాడెదరు. (1) లావుగా (2) జలకాదు (3) చిల్లిగింజ మొదలగు మాటలవలన నీశతకకర్త గోదావరి కుత్తరము వాడని నిర్ణయింప వీలుండునేమో విజ్ఞులు పరిశీలించెదరు గాక!

(57) “నిజదార పోషకార్థమై” పోత్తన్నగారి దను పద్యమునందలి సమాసము పోత్తకటదు.

యుద్ధమల్లుని బెజవాడ

శిలాశాసనము

V

ఈదక్షిణగంగవంశీకులు కొందఱు స్కందపురమున నిలిచి...

(89) "ఓటిపుట్టి" "బుడంగున ముంపకుండునే" కొన్ని ప్రతులు...

ఇంక నిట్టివి కొన్నిక్రియలు, శబ్దములు, సంకేతములు నున్నవి...

కవిత్వపఠనము

(1) 91 వ పద్యము వేమన్న గారి "చిత్తశుద్ధి గర్వి" పద్యమున...

(2) 76 వ పద్యమై కావతచక్రితము.

(3) 92 సంస్కృతచాటువు భాషాంతరము.

(4) 102 పద్యమున శకట రేఫ నియమము లేదు. పోతన్న భాగవతము పనికిరాని అప్పకవిగారి కీతక మేల లాక్షణిక మైనదో వింత!

తైలికి బద్ధములు.

చ. తురుక రుజాయతుండు సమ

యోచిత మాతృక దలంచి యుగ్రవా

కృరువతఁ జూపినక ఫలము

గల్గుట లేభ్యముగాదె యంబుదం

బులిమిన యంత నేకురియ

కుండునె వర్షము లొకరక్షణ

నిరతిర పౌరుషంబున న

శేషజనంబు లెఱుంగ భాస్కరా.

ఉ. తాలిమితోడు తం దగవుఁ

దప్పక నేర్వరి యొప్పుతప్పలం

బాలనయ్యగాకట ను

పాదువిహించు నేయనేర్పునే

పాలును నీరు నేరుపరు

పంగురారా మెఱుంగుఁ గాకమా

రాల మెఱుంగునే తదురు

జాచారుసజ్జతఁ బూన భాస్కరా.

చ. నొగిలిన వేళ నెంతటి

భుజుండును దన్నొక రొక్క నేర్పుతో

నగపడి ప్రాదిసేయక త

నంతట బల్మికిరాడు నిక్కమే

జగమున నగ్నియైనఁ గడు

సన్నిలంబడి యన్ననింధనం

తెగియగఁ ద్రోచియూడక మ

తెల్లుగువుల్లాన నేర్పు భాస్కరా.

భాస్కరశతకము (కొత్తమాధమున నున్న యంత్రప్రప్త శతకము. నీతులు చక్కగ మనస్సులకుఁ బట్టినట్లుపములు, లో...

వంగూరి సుబ్బారావు.

కులు జయించియుల చరితాంశములు గాన్నించుటచేతను చా...

దక్షిణగంగవంశీకులు శైవమతావలంబులను వీరైవా...

ఈశాసనము తెలుగుభాషను మధ్యాక్కరలలో వ్రాయ...

మరియు గుంటూరు మండలములో నర్సారావుపేట...

మనుమడును వల్లలనువారలు గనిపించుచున్నారు. వీరు తెలుగు...

సూర్యంశమున కరికాలవోడక ప్రకర్తి పుట్టెను. ఇతడు...

శ్రీమన్మహా మండలేశ్వర త్రిభువన వల్లదేవ పాత్రపి...

శా. శ. 1059 సంవత్సరము నాటి కామవోడ మహా...

నీవి నన్నిటినిట్టి చూచిన వెనుకాడ కానన మీవంశము లోని చోడవిజయమునును దగు మల్లదేవుని దుర్ముందు కేమో యనియు గూడ నందేహము వాడమచున్నది. ఈమల్ల దేవుడు క్రీస్తుశకము పదునొకవవ శతాబ్దాంతమునను పన్నెం డవ శతాబ్దాంతమునను నున్నవాడుగా గానించుచున్నాడు. అ. వాడ కాననమున మల్లదేవువాడు తనతాతపేరిట కూడ ముఖ్యపదమును గట్టించె నని చెప్పబడి యుండుటచే నాతని తాత రాజ్యపాలన మొనరించి యుండలే దనియు, నాతని పేరు ప్రపంచమున కాశ్వత్థముగ నుండులాగున కాశ్వత్థమైనపను లేమి యొక జేసియుండలేదనియును స్ఫురించుచున్నది. ఈ తెలుగు చోడవంశమున విజయకుమారుని జేష్ఠుడైన అనామకునిగ వదలి నునుచుండగ మల్లదేవుని జేష్ఠుడనబడి యుండెను. దానినిబట్టియే యాతడు తన తండ్రికాలములోనే ముగించి యుండినటులు గానించు చున్నది. కావున రాజ్యపాలనకు రాకపూర్వమే చనిపోయిన తనతాత యందలి యభిమానముచే ఈ చోడవంశ ములో చేరిన మల్లదేవుడే తనతాతపేరిట కూడ ముఖ్యుండ పము కట్టించి యుండునా యేమి యని సందేహించుటకు ప్రబల కారణముగ వున్నది. వీరు కైవులు, పలుచోటుల యనేక శివాలయముల కట్టించినటులను వాటికి భూవనకుల నిచ్చినటు లను వీరికాననములకల గానించుచున్నది.

కాననలిపి.

“ఆంధ్రదేశమందలి క్రైస్తవశాసనముల లిపిలో సామాన్య కృత్రిమము రీతులు (క్రతులు) పాడకట్టుచున్నది. అద్భుతత్రో కణియు, సుంద్రత్రో కణియు, మొదటిది రాజరాజుకాలమున కు. యూర్వము పుట్టిన కాననములలో గలవనుచున్నది. రాజ రాజు వాడయినకాలముల పోలిక యేకేమియునులేదని మాటి నది..... రాజరాజుకాలమునందుగాని దానిపదప నేటి కరకుగాని పుట్టిన కాననములలో యూర్వలిపి యొక్కడను నాకు గలదండలేదు. క్రమక్రమముగా సుంద్రత్రో పాచ్చినది. ప్రస్తుత కాననలిపి పూర్వోక్త పూర్వలిపిని బోలియున్నది. కావున లిపినిబట్టి చూచిన క్రతుత కాననము నన్నయభట్టాచార్యుని కాలమునకంటే బూర్వమే పుట్టినట్లు తేలుచున్నది” అని శ్రీరామయ్య పంతులుగారు వ్రాసియుండిరి. దీనినిబట్టి అద్భుతత్రోలిపి రాజరాజునరేంద్రుని కాలమునకంటే మున్న టులను ఒక్కమాటుగా రాజరాజునరేంద్రుని కాలమున మాటి టులను వారి యభిప్రాయమని స్పష్టముగ స్ఫురించు చున్నది. ఒక్కరికాలమున కొలదికాలములోనే అదిగల కున్న క్రతుత్రయ నొక్కమాటుగా క్రొత్తత్రుగా మారిన దనుట సంభవమా? భావగాని లిపిగాని హతాత్రుగా నొక్క సారి మాటుల కొకకాము లేదు. అటుల నొకచోట నెవ్వరి కల్లనో మార్పు కలిగినదనకొనినను దేశమునందంతట నొక్కమా టుగా వ్యాపించినదే. క్రతుత్రయముగ బహుకాలమునకు దేశ ముపై వ్యాపించును. ఒకపురుషుని కాలమున హతాత్రుగా లిపి మాట దని శ్రీరామయ్యపంతులుగారే సందంభాడి కాననమును గూర్చి చెప్ప సందర్భమున వ్రాసియున్నారు.

సందంభాడి కాననములో శక్తిరగ్రరాజ్యపాలనాంధ ముకకు చెప్పబడిన కథలిపి యొకతీరుగను తిర్యగ్త నున్న లిపి యింకొకతీరుగ నున్నదనియును శ్రీరామయ్యపంతులుగారు చెప్పి యున్నారు. ఆ రెండవభాగము రాజరాజునరేంద్రుని రాజ్య కాలములో ముప్పదిరెండవయేట బుట్టినది ఆ సందర్భమున లిపిని గూర్చి చెప్పటలో “ఈరెండవభాగములకు సంకర మేబది సంకర్షణములకంటే నెక్కువయ్యుండదు. తక్కువయ్యె యుండిన నుండవచ్చును. ఈపాటి కాలములో లిపిస్వరూప మంతగా మాటి యుండునా యని సంశయపడలేదు. రెండుభాగములకు గల భేదము లిపిభేదముకన్న లేఖకభేదము ననుసరించి యధిక ముగా గలిగియుండవచ్చు నని నాయభిప్రాయము” అని చెప్పి యున్నారు. శివభేదము లేఖకభేదమునబట్టియే గలగుచుండు ననియెభిప్రాయమును శ్రీరామయ్యపంతులుగారు సంగ్రహించియే యున్నారు. కాని యీ కాననమును గూర్చి వ్రాయుటలో మాత్రము పూర్వపు కత్తిరయ నొక్కమాటు గ రాజ నరేంద్రుని కాలములో మాటిపోయిన దనియు అతని పితృభూత కాననములలో నీకత్తిలిపి గానించుటలేదనియు వ్రాయుట యాశ్చర్యముగ వున్నది. రాజరాజునరేంద్రునికాలమున నూత్తిలిపి ననులలో పెట్టినను దేశమంతయు నొక్కమాటుగా నాటియే ప్రాకరి చెప్పట సంభవమా? అటులొక్కసారిగ దేశమంతయు వ్యాపించి లేఖకులందరు తమపూర్వపు కత్తిను మున్నకొని నూత్తిలికత్తి చేర్చుకొని భ్రాతృవలంబించినచే చెప్పట సంభవమా? ఇప్పటికిని ఒక లేఖకు వాతకును ఇంకొక త్తిర వ్రాతకును భేదములు గానించుట లేదా? కత్తిభేదము లేదా? ఒకరు సుంద్రత్రు ఇంకొకరు అద్భుతత్రు పరియోగము

నిజాము రాష్ట్ర కవులు.

పిడుపర్తి సోమనాథకవి.

(శ్రీ శేషాద్రిరమణకవులు)

పిడుపర్తి సోమనాథుడు పేరుచెందిన తెలుగుకవులలో నొక్కఁడు. ఇతఁడు పాలకునికి సోమనాథుని కన్యపరంపర లోనివాఁడు. ఈసోమనాథుడు పాలకునికి సోమనాథునియందు దైవభక్తివిశ్వాసములు గలవాడైన గ్రంథములలో గానిం టిని పాలకునికి సోమనాథున కంకితముగా వినించుచున్నాఁడు. శైవులకుఁ బాలకునికి సోమనాథునియందు భక్తివిశ్వాసములు మొదలు. అతని నాకాలమునను దరువాతికాలమునను శంకరాచార్యతారముగ విశ్వసించినారు. అటులు విశ్వసించినవారిలో విడుపర్తి సోమనాథకవి యొకఁడు. ఇతఁడు సంస్కృతాంధ్ర కర్ణాట వాఙ్మయములో నసద్భుతసాహిత్యముగ గలవాఁడు. అష్టభాషాకవిత్వాప్రవీణుడు. ఈతఁడు బసవేశ్వర పురాణము (పద్యకావ్యము) అన్యవాదకోలాహలము, ప్రభులింగలీల యను

నిలువుకత్తి వేరొక్కరు పరపుకత్తి ఇటు లనేక భేదములుగ గన్నట్లులేదా? ఒకచో మొట్టకరించిన నూతనలిపి ఇంకొక చోటికి వ్రాకుట కొకకొంతకాలము పట్టునుగదా? ఒకచో నూతనలిపి ప్రారంభించినపిమ్మట నయ్యది వ్యాపక చనిపోటనది వరలో నున్న లిపియే వాడబడుచుండును గదా? ఆకారణమున నయ్యది నూతనలిపి ప్రారంభించకపూర్వమే పుట్టిన శిని నిర్ధారణ చేసి చెప్పదగునా? ఇప్పటికిని బరికించినచో పూర్వకత్తిలిపిలో వ్రాయులేఖకు రెండరు లేరు? రాజరాజుకాలమున నూతనలిపి మొట్టకరించినటులు యెంచినను ప్రాతలిపి రాజరాజుకాలము నందును అటుపిమ్మటను కొంతకాలమువరకు నిలిచియుండునటు లను వానినే వాడుకచేయుచున్నటులను ఎంచదగియుండును. ప్రాతలిపియంతయు నశించిక్రొత్తలిపియే సంపూర్ణముగ వ్యాపక మగుటకు అధునపక్ష మొకనూరువత్సరములకాలమునకు తక్కువ పట్టదనిజెప్పదగియున్నది. వైసగనఁబరచబడినమల్లదేవులకాలమున కును రాజరాజునరేంద్రుని కాలమునకును నుమారుబది సంవత్స రములకంటే వ్యత్యాసము గానించదు. ఇంతవ్యవకాలమున ప్రాతలిపి నశించి యంతటను క్రొత్తలిపియే పూర్తిగ వాడుకలో నుండెనని చెప్పవీలులేదు. ఈజేతప్రాంతమున నప్పటికింకను ప్రాత లిపియేవాడుకలోనుండెననిచెప్పినయంభవమేమియులేదుగదా? లేఖక భేదమునబట్టిలిపి భేదించునని శ్రీరామయ్యపంతులుగారే సందంభాడి కాననమునుగూర్చి చెప్పసందర్భమున జెప్పియుండిరి. ఈసందర్భముల నన్నిటిని జక్కగ యోచించి చూచినచో లిపి యొక్కకత్తినుబట్టి నతియైన కాలనిర్ణయము చేసిచెప్పట కవకాశ ముకలుగ నేరదని స్పష్టముగ గానించుచున్నది. కావున ఈకా ననము నన్నయభట్టాచార్య అనగా రాజరాజునరేంద్రునికి పూర్వ కాలమునందు పుట్టబడినది స్పష్టముగ నిర్ధారణచేసిచెప్పట కవ కాశములేదు. కాని నూతనలిపి ప్రారంభింపబడినటుల జెప్పబడిది రాజరాజునరేంద్రునికాలమునందుగానిలేకయటుపిమ్మటకొలదికా లములోగాని పుట్టియుండవచ్చునని చెప్పటయే యొక్కవసమం జనముగానుండును. అయ్యదియును క్రీస్తుశకము పదునొకవవ శతాబ్దాంతమున నీకాననము పుట్టబడియుండునని చెప్పట కెక్కుడు బలకాఁగియున్నది.

కాబట్టి వీనిన్నిటిని చక్కగ విమర్శించి పరిశీలన చేసి చూచినచో లేఖవాడ కొలాకానమున జేష్ఠుడనబడిన మల్లడు (యద్భుతముడు) తొమ్మిదవశతాబ్దముననున్న పూర్వరాజుకృతా జగు యద్భుతముడు కాదనియు 13 శతాబ్దముననున్న పూర్వరా జగు భుక్తరాజగు మల్లపరాజుమనుచుండగ మల్లభూపాలుడు కాడ నియు వారిచే బ్రచురముచేయబడినది కాదనియు స్కందపురాణం తదేశమును బరిపాలించుచుండిన దక్షిణగంగవంశీకు డగు మల్ల దేవుడు లేక శివమహారాయలమనుచుండును, గండదేవునిపూరు డును నగు మల్లదేవునిచే క్రీస్తుశకము పదునొకవవశతాబ్దాంత మున బ్రచురముచేయబడియుండు ననియు లేదా కమృవాటిలో కొట్టబడిన రాజధానిగ జేసికొని పాకనాటిని పరిపాలించిన పొత్తిపిదోడవంశములోచేరిన మల్లదేవునిచే క్రీస్తుశకము పదునొ కవవశతాబ్దాంతమున బ్రచురము చేయబడియుండునెమో యని యు జెప్పదగియున్నది. కాననములో కాననకర్తవంశమునుగూర్చి జహాన్సల్వముగ జెప్పబడియుండుటచేతను కొంతభాగము నడువ పిలులేకుండుటచేతను దక్షిణగంగ, పొత్తిపి దోడవంశీకులలో నేకవంశీకునిచే బ్రచురముచేయబడినది స్పష్టికరించుట దుర్లభముగ నున్నది. ఇంకను భావిపరిశోధనమున సాధ్యమగునని తలంచెద.

నడింపల్లి జగన్నాథరావు

మాకుపాత్రముల రచించెను. మొదటిపుస్తకమును గవి చరిత్ర కారులు పేర్కొనియున్నారు. రెండవపాత్రము పాలకు ర్తిసోమని గ్రంథమునదాయములలో జేర్చిరి. మూడవపాత్రము కర్ణాటగం ధమునకాంధ్రరణము రెండవగ్రంథము.మూడవగ్రంథము నీతఁడు రచించినటులు కవులచరిత్రము తెలుపలేదు. ఈకవినిగూర్చి మన మెరుగవలసిన యంతయులు పెక్కులు గలవు. పాలకునికి సోమ నాథు దొంకిపర్తి యను గ్రామమున నొకశైవమఠము స్థాపిం చెను. దానికి మొదటిప్రధానపరుడును దొకిపురము నగరపాల ముగ నొసంగెను. ఆమఠమునందలి స్వాముల (గురుపరంపరను) కైవులు తమపరిభ్రమలో శరణు లను నాచారము కలదు. అట్టిశరణులలో విడుపర్తి సోమనాథకవి యొకఁడు. ఇతనికిగం ధము లన్నియును క్రీ. శ. ౧౧-౧౨ శతాబ్దములలో జరిగి శైవ మతసంగ్రామముల బోధించుచువియ్యె చరిత్రముల కాదర్శప్రాయ ములేయున్నవి. శ్రీ శైవశిష్యులమున నున్న హిందూదేశ్యరాగ హారమున జనియించి సకలవిద్యలలో నారిశేరి శైవమతసంస్థాప కుడై కళ్యాణపురాధీశ్వరుఁ డగు విజ్ఞానాచార్య మంత్రియై యి తరమకముల నిర్మూలించి విజ్ఞానసోదరి యగు గంగాబను వ్య ణయమైన బసవేశ్వరుని జీవితచారిత్రము దీని వర్ణింపఁబడినది. పాలకునికి సోమనాథుని ద్వితీయగ్రంథమున కిది పద్యకావ్యము. ఆసోమనాథునిచెంగల భక్తివిశ్వాసములచే నీసోమనాథుడు ద్వితీయవాక్యము లటులే చందోబద్ధములుగఁ బద్యములలో నిమి ద్దేయ. ప్రభులింగలీల కర్ణాటగంధమునకు, దెలుగు. చిఱు తొండ నంది వంశీయుఁ డగు నెల్లూరి రామలింగయ్య యను వై శ్యని ప్రేరణముచే దెలిగించి వీరసిద్ధదేశికుఁ డను కైవున కంకిత మాచరించెను. అల్లమ ప్రభుఁ డను వీరశైవుఁడు ద్విగ్రహయము లొనర్చుచు అక్కముహూదేవి గొగ్గయ్య, ముక్తాయి, సిద్ధకామ య్య లొనగువారిని శైవులుగఁ జేయుటయుఁ గళ్యాణపురమున శైవమతవ్యాప్తిచేయుటయు నిందు వర్ణింపఁబడినది. కైవుననో హరముగ నున్నది. కథాంతము సమచితము లగు వర్ణములతోఁ జరిత్రగ్రంథమువలె నున్నది. మూడవగ్రంథ మన్యవాదకోలా హలము. ఇది నూరుసీసపద్యములు గల చిన్న పాత్రము. చక్కని భావలో నుదేకకరములకుఁ బోకడలతో నాకాలపు శైవుల ప్రక్షిప్తిరాజుల వినయదుర్లయములు తెలియునటులు వ్రాయఁ బడినది. ఇందుఁ జిత్రరహస్యములు పెక్కులు కలవు. విభర్త రూపకమగు పీఠికతో నీగ్రంథమును గొలదికాలమున ముద్రించి భాషానేపథుల కొసంగనన్నారము. కవిగ్రంథము లింక నేమేని యున్న వేమో పరిశీలించుటకు కవిపూర్వుల నివాసమగు పిడు పర్తికి దొంకిపర్తికిఁ బోవలసియున్నది. అపుడు కొన్ని చరిత్ర రహస్యములు బయలు పడ వచ్చునని మా విశ్వాసము. కాలమును విమర్శించి తెలిసికొని యీకవిజీవితము ముగించుద ము. బసవపురాణములోఁ గవికాలము తెలిసికొన రెండు మూఁ డాధారములు కలవు. ఇతఁడు శ్రీనాథునివైషధము పేర్కొని యుండుచేఁ బదునాల్గవ శతాబ్దమున కావలెవాడు. పాలకు ర్తి సోమనాథుడు దొంకిపర్తిలో స్థాపించిన గురుపరంపరలో సోమ నాథుని తరువాత గ్రంథకర్త సతామహుఁడు నాల్గవ పురుషుఁ డగుటచేతను పా|| సోమనాథుడు క్రీ. శ. ౧౧ లోనివాఁ డగు టవలనను పిడుప ర్తిసోమన శ్రీనాథునకు సమకాలికుడై యుం డునటు విశ్వాసజాత్రము. ఇది గాక-

కలి|| అదిన్ బ్రతాపుడిచ్చిన

యాదోకిపురంబు మధ్య నంకితవడినన్

మోదమునఁ బ్రాధి, రాయను

హిదయతునివలనఁ దెచ్చె నెల్లరు మెచ్చన్||

అబసవపురాణపద్యములన గ్రంథకర్త ప్రవీతామహుఁడు రాయమహిపతి సమకాలికుఁడని తేలుచున్నది. ఈరాయ మహిపతి యెవడో తెలిసికొనవలసి యున్నది. ప్రాధిరాయ అనుదానిని ప్రాధరాయలని కవిచరిత్రకారులు భావించి యా వల నూరేండ్లకు పి|| సోమనాథుఁ డుండునని. లిఖితప్రతుల యందు ముద్రితప్రతియందుఁ బ్రాధి, రాయమహిపతి అనుపాతము కానవచ్చుచున్నది. “ప్రాధరాయ” అను పాతముఁ దీసికొన గ్రంథకర్త పదునవవ శతాబ్దాంత మునకు వచ్చును. దానిచే గురుపరంపరకాలమునకు దీనికి వ్యత్యస్తమగును. కానఁపిడుపర్తి సోమనాథుడు “రాయ మహిపతి” యెవడో తెలియువఱకు 14-వ శతాబ్దమున నున్న టులు భావించుట సంగతము. కవినివాసమగు పిడుప ర్తిశైవమఠ మగు దొకిపర్తి. గ్రంథకర్తకు దైవపద్యుఁడు పాలకునికి సోమ నాథుడు పాలకు ర్తి బరంగల్లమట్టుప్రక్కల నుండుచే నీకవి నివాసురాష్ట్రకవి యనుట నిర్వి వాదాశము. అన్యవాదకోలా హల ప్రత్యంతర మెవరని యెసంగదరని మాప్రతితోఁ బోల్చి కొనిమరల నొసంగెదము.

లాల్లా లజపతిరాయి కేసు

లాల్లా లజపతి రాయి, మరి మువ్వలకేసులో ప్రభుత్వ శాఖవాది తీర్మానము వాదించెను. ముద్దాయిల కనుకలముగ వాదించుటకు ప్రభుత్వమువారిచే నియోజింపబడిన స్లము గారును తీర్మానమును వాదించిరి. తీర్పు చెప్పలేదు. బహుళః ౫౫౫ 4-వ తేది చెప్పబడును.

నయ్య క రాష్ట్రములు

అలహాబాదు భూస్వాములు

విచారణ ప్రాయములు

ఈచట్ట విచారణ ప్రాయములు పంపిణీ సందేశమునకు ప్ర త్యుత్తర మొసగుచు అలహాబాదుభూస్వాములు జమీందారులు ప్రభుత్వమువారు చాల అర్హునిగ్రహమును జూపి రని ప్రకటించుచున్నాను. రుక్మిణీకన్యని భూపముచుకొని బాధ్యతగల పారులెల్ల ప్రభుత్వమువారి సహకార మొసగవలెను. సహకార మొసగునను, విప్లవము తలచూపి ప్రాణములకును, ఆర్థికని మానమునకును భంగము గలుగునని వారు ప్రకటించుచున్నారు.

మొదట, ఏటాజిల్లాలో క్రిమినల్ లాసరణచట్టము ననుసరించి ఇంకను, అరెస్టులు కీటులు జరుగుచున్నట్లు వార్త లేకొనుచున్నది.

లక్కో

లక్కో డిసం 23:— 8 మంది నంటిజుకులు ఒక్కొక్కరు ఆరుమాసముల కఠినశిక్ష పొందిరి. వారిలోకొకడు కట్టు వాడైనందున 50 రూపాయల జుర్రానా పొందెను.

ఆంధ్రులు శిక్షితు లగుట.

ఇచ్చట ౧౧ వ తేదీన అరెస్టుకాబడిన వాలంటీయరు లలో ఆంధ్రదేశము నుండి యిచ్చటికి వచ్చిపొందివిద్యాపీఠిలో విద్య నభ్యసించుచు పండిత మర్రికాద్దనరావు (రాజమండ్రి) నెమలికంటి మృత్యుంజయుడు (నెమలికల్లు గుంటూరుజిల్లా) అను యువకులు అరెస్టుకాబడి ఆంధ్రదేశమునకు మార్గదర్శకులై రని తెలియజేయుట కెంతయు సంతోషించుచుంటిమి. వారు ౨౦-౧౨-౨౧ తేదీ నుండి ౪౦ రోజులవరకు కఠిన శిక్ష విధింపబడి ప్రస్తుతము ప్రయాగ డిస్ట్రిక్టు జయిలులో కుకలులై యున్నారు.

విహారు - ఒరిస్సా

పొట్నూరు 22-వ తేదీన హరహాళము సంపూర్ణముగ జరిగినది. బండ్లవారు, కూలీవారు కూడ సమ్మెగొట్టిరి. ప్రయాణికులు తమసామానులను తామే మోసికొని పోవుచున్నారు.

విహారుఒరిస్సా ప్రభుత్వమువారి క్రిందిపక్షపాతిగావించిరి. రాబోవుమాసమున రాండులేలిలు మహాసభ సమావేశమగునని తెలియుచున్నది. అందుచే క్రిమినలులూ సహజాచట్టము ననుసరించి నిర్బంధింపబడినవారు, అసభ ముగియు సంతవరకు తమ ఉద్యమమును ఆపుకొనెద మని వాదన మొనర్చినవో విడుదల చేయబడుదురు గ వ ర్న రు గాది ఉత్తరుల ననుసరించి కారాగృహములందు ఉండు అసహాయవాదు లగు కైలీలకు ప్రత్యేక సౌకర్యము లొసంగబడును. వీరు ఇంగ్లాండులో రాజకీయ కైలీలకల చూడబడుదురు. దోమతెరలు, వాకియ్యిడును స్వంతముగ వస్త్రములు ఆహారము తెప్పించుకొనవచ్చును.

మధ్యపరగణాలు

నాగపురమునందు 22 వ తేదీన హరహాళగారి యాజమాన్యమున ఒక బహిరంగసభ జరిగెను. అహింసవాదాత్ములు గావించిన తీర్మానమును ఖండించుచు తీర్మానము లామోహింపబడిన కార్మికులు సభికులు తమఆభిప్రాయములు తెలియపరచవలయునని ప్రతినిధులు కోరబడిరి.

మదరాసు రాష్ట్రము

అబూరు కిలాఫాతు కేసు.

వేలూరులో విచారణ.

(ఒక విలేఖరుడు).

వేలూరు, డిసంబరు 23:—శిక్షాస్మృతి 108 వ కేసును క్రింద వేలూరు సబ్ మేజిస్ట్రేటు కోర్టులో ఛార్జి చేయబడిన అబూరు వాస్తవ్యుడగు ఫలేఖాత్ మహమ్మదు గౌనుగారు కోర్టులో నీక్రింది ప్రేటు మొట్టును దాఖలుచేసిరి.

“నేను ఒక అసహాయాగిని. నేను తప్పించుకొనుటకు ఈ ప్రేటు మొట్టును దాఖలుచేయుచుంటినని తలంపజనదు. నాయు పశ్చాత్తాపమును న్యాయమునకును నానతమునకును, నిరాకరణోద్యమశూత్రములకును, విట్టిరియారాణి, ఆమెసంతతి వారగు

ఎద్యర్థ జార్జి సార్వభౌముల వాగ్దానములకును ప్రతిపాదముగ నుండలేనని రుజువుచేయుటయే నాముఖ్యోద్దేశ్యము. నామతమును నేను సంతోషించుకొనుటవలన రాజభక్తి విదశాకుటయు, నిరంకుశాధికారపద్ధతమును మాపించుటయు కాదు. మామతమును మేము సంతోషించుకొనుటకు కాంతియు తమగు మార్గముల దౌర్జన్యరహితనిరాకరణ విధానము నవలంబించుచుంటిమి. యుద్ధము నవంబరు 1914 లో ప్రారంభమైనపుడు సామ్రాజ్యకావనశభలో అప్పటిరాజప్రతినిధి హార్డింజ్ ప్రభువు గారు భారతీయులకును, మహమ్మదీయులకును వాగ్దానము చేసి యుండిరి. 5-1-1918 వాడు టాయడుజార్జి గారుగూడ వాగ్దానము చేసియుండిరి. పంజాబు దురంతములయెడ శాఖయము గలుగజేడు. మామతప్రకృత బోధలను ప్రభుత్వమువారు వశీకరణము చేసికొనిరి. ఉలేమా లకేతులు ధర్మోపదేశములు చేయుచుండ వారు నివారింపబడిరి.

నవంబరు 17వ తేదీనాడు నేనొసంగిన యుపశ్చాసమును గూర్చి సి. వి. డి, రిపోర్టు తత్ఫలము కొన్ని వ్రాసికొనెను. సి. వి. డి రిపోర్టును, ఇతర ప్రాసిక్యూషనుసాక్షులను చేసిన ప్రశ్నలనుబట్టిచూచిన వాకు సమ్మత బంధకపూర్వమే కారాగృహమునందు నాకు వకరు లేర్పాటు చేయబడినది నేను తెలిసికొనగలిగితిని. గుడియాల్తంపోలీసు కమిషనర్ స్పెక్టరు 26వ తేదీ రాత్రి ౧౧ వ చిచ్చన ను పోలీసు సబ్ ఇన్స్పెక్టరుగూడ తెలియని విషయములను గూడ తెలుపుచున్నాడు. తన కొనగబడిన యుత్తరువును పాటించి సి. వి. డి. రిపోర్టులను సాక్ష్య మొసంగుచున్నారు. ఈనాటక మంతయు నిరంకుశాధికారుల యుద్దేశ్యముల స్పష్టముచుచున్నది. జాతి భేదమునకును, మను స్పర్థలకును నేను పురిగొల్పు లేదనుటకు కాంతి యుండుటయే తార్కాణము. ఇట్లు ఆరోపించుట వలన నామతవిశ్వాసమును, అహింసాప్రథమును ధిక్కరించుట యగుచున్నది. మతిమును సంతోషించుకొనుటకు ప్రయత్నముజేయుట రాజద్రోహమా? మామతమును చిలుచుటకు నిరోధమా? ముల నవలంబించి ననుట నిశ్చయము. అహింసా తత్వకమగు నీయజ్ఞమును మేము సాగించుచున్నది యునిశ్వర్యము పంజాబుకిలాఫతు ఆక్రమములును, ప్రజాక్షేమమును పాటించని చట్టముల స్పష్టనయు, నిర్బంధదర్శయు పాలక పాలితులకు గల మనస్ఫుర్థలకుగల ముఖ్య కారణములు, కిలాఫతు పంజాబు దురంతములకును స్వరాజ్యమే తిరోపాయము. విట్టిరియానుహారాణి, ఎద్యర్థ జార్జి సార్వభౌముల, వాగ్దానములకు భంగముగ ప్రవర్తించి నందులకు టాయడుజార్జి గారి నేలకొంగుగుండమా? ప్రస్తుతవిధానమును మాపుమాటకు ప్రయత్నించుచున్న నాయకులనుశిక్షించుట సహజమైనది. నిజముబలుకుట యపరాధమా? ప్రస్తుతనిర్బంధవిధానము ప్రజలయంతృప్తికింకను ప్రోత్సాహముగలిగించునని రీడింగు ప్రభువుగారిని ముఖ్యముగ నీరాజధాని ఎవ్వరుగారికి తెలుపుట యవసరమైనది. ఈ విధానము ఎంతమాత్రమును దౌర్జన్యరహిత యుద్ధమును మాపుమాపదు”

వెల్లూరులో 23-వ తేదీ సాయంత్రము 4 గంటలకు యాకేసులో ప్రత్యేఖాను మహమ్మదు గౌనుగారికి ఒకసంతర్పరమువిడిఖయిదు చేసిరి. ఖానుగారు బామినియ్యిని నందున నీతికి వేయుచున్నాడు. అన్యదేశీయుడు గాక నాదేశీయుడే నాకు శిక్ష విధించుట మరీత సంతోషకరము అని ఖానుగారు నుడిచిరి. వేలకొండి ప్రజలు కోర్టువద్ద చేరి యుండిరి. పోలీసులు కావలి యుండిరి. మేజిస్ట్రేటుకోరికప్రకారము ఖానుగారు ప్రజలకు హితబోధ చేసిరి. నేను సంతోషముతో చెరసాలకు పోవుచున్నాను. మీరు దౌర్జన్యము నణుముత్రమును జరుపగూడదు. అని ఖానుగారు చెప్పిరి. ప్రజలు కాంతిముగా నుండిరి. ఆనాడు సాయంత్రము 6 గంటలకు గంధిమైజానమున గొప్పసభ జరిగినది. ఖానుగారి నభివందించిరి.

ఆంధ్ర రాష్ట్రము

వేంకటగిరి కేసులు

23 వ తేదీని కటిక నేని వేంకట రామారావు (జమీందారి కుటుంబమువారు వెంకటగిరి కార్మికులు కార్యదర్శి) మాదభూమి గంగాచార్యులు, ప్రలకపూటు లక్ష్మణసింగు గార్లకు చేరి 15 రూపాయలు జుర్రానా చెల్లించనివో చేరి 2 నెలలు విడిచిపెట్టిన వేంకటగిరి కుటుంబజ్యోతిషువేసెను. రాత్రి 10 గంటలకు 10 వేలమంది యుండదగిన విశాలస్థలమున జెంతుమును వందల ప్రజలయెదుట వారు అసహాయోద్యమమును గూర్చి యుపన్యసించుటవలన మార్గనిరోధము కలిగినదని యీ శిక్ష వేయబడి ను అసభను గూర్చి దండోరావేసిన పంచముకు కలిమిలి పంపిరింగమునకు నాలుగజూలు జుర్రానా యియ్యనిచే రెండుకోలా

లు కైదువేసిరి. ముద్దాయిలు క్రాసుపత్రి చేయలేదు. వాదించలేదు. జుర్రానా చెల్లించలేదు. వేలకొండి ప్రజలు వారిలో కోర్టుకు వెళ్లిరి. వారిని పుష్పములల చే నింపి వేసిరి వారిలో గూడ బాలభజన సంఘములు నడచెను. వారు సంతసముతో చెరసాలకు పోయెదమనిరి. ఇట్టి నేక మతగాక యింట్లు తగులబెట్టినగూడ కేసుకేయబడిన మరియి ద్దర తమాషణ చెప్పగా వారిని వదలివేసిరి.

బందరు వార్తలు

స్వతంత్రవిలేఖరుండి

డిసంబరు 23:— బందరు కార్మికులు సంఘమునకు ఆభిలఖరని కార్మికులు సంఘమువారు విరాళముగా పొసగిన రు 20 0/తోను చిరువేరు నీలి మున్నగు ద్రవ్యములతో దేశీయపు రంగులను తయారుచేయుట, పూర్వపు ట్టెట్ట అద్దకమును పునరుద్ధరించుట మున్నగు కార్యములు కాలాశ్రీరామకాష్ఠిగారియాజమాన్యముకింద జయప్రదముగ సాగుచున్నవి. ఇప్పటికి కార్మికులు సంఘమువారికిలన నడుపబడునది 50 మగ్గులును, కొందరు యువకుల పోషణయందు సుమారు 75 మగ్గులును చేవూలు ట్టెట్టను తయారు చేయవచ్చును. ఇంకను కొన్ని మగ్గులు కొలిదిడినములలో పని ప్రారంభింప నున్నవి.

గంజాంజిల్లా హీరబండలములో కేర్పరిచిన ప్రభుత్వ పంచాయతీ ప్రజలు తమ ఆనమ్మిని బెల్లుచున్నారు.

కర్నూలు విధానమునందు యిష్టములేక కారవాస్తీలో ఆనచే మేజిస్ట్రేటుగానున్న వెంగన్న కెట్టిగారు తనపనికి రాజీనామా యిచ్చిరి.

నూతన విలేఖరు

1921 నవంబరు నెల 24 వ తేదీ శనివారము

కోట్ల మంజుళ కారములు	గత 24 గంటలలో ఆదాయము	గత 24 గంటలలో అవసరము	గత 24 గంటలలో ఖర్చు	గత 24 గంటలలో నిల్వ	గత 24 గంటలలో మిగులు
గోకులపూరు	88.1	61.7	...	89.90	48.98
జిరాఫుట్టగూడు	80.1	62.0	...	29.50	85.48
కాకినాడ	82.4	65.2	...	29.86	67.16
బందరు	84.7	64.0	...	58.78	89.17
గుంటూరు	88.4	60.2	...	80.28	81.11
నెల్లూరు	85.8	65.1	...	84.81	88.71
మద్రాసు	85.4	65.9	...	47.75	67.81
పూడరాచాడు	81.2	58.2	...	26.50	80.49
అనంతపురము	86.8	64.6	...	27.95	88.83
కర్నూలు	87.8	59.7	...	26.70	89.72
కడప	88.1	67.4	...	17.88	65.48
దెంగుకూరు	82.5	62.7	...	85.21	84.06
కోయంబిక్కూరు	86.4	58.8	...	18.00	80.56
నెల్లూరు	85.8	68.6	...	42.12	89.79
నెలము	86.8	62.8	...	45.86	88.16

వాయుభారమునందు మార్పులులేవు. చాల స్వల్పముగ మాత్రము పెచ్చినది. కాని మామూలుకంటె తక్కువగానే యుండెను. చాల ప్రదేశములలో ఉష్ణము పెచ్చెను. పశ్చిమతీరమున మార్పులేవు. సర్పారులు ఉత్తరప్రాంతములలో కొంచెము తగ్గెను. దక్కను మైసూరు సర్పారులలో ఉష్ణమోవ్వుము మొత్తముమీద మామూలుగానే యున్నది. మిగిలిన ప్రదేశములలో కొంచెము తక్కువగా నున్నది. పశ్చిమతీరము యొని ఎత్తువగానే యున్నది. బొంబాయియందు కొంచెము తక్కువగా నున్నది. మలబారునందు సహసముగ నున్నది. రాత్రి వేడి దామాషాయొని తక్కువగా నున్నది. కర్ణాటకతీరము పశ్చిమతీరములందు వాయువున. దార్ద్రత కొంచెము పెచ్చుగ నున్నది. మిగిలిన ప్రదేశములలో కొంచెము తక్కువగా నున్నది ఆకాశమునందు మేఘములు స్వల్పముగ గలవు.

వారాహణము బాగుగనే యుండెను.

మద్రాసునకు వేల్పు యువరాజు వచ్చుట

వేల్పు యువరాజు మద్రాసులో 1922-వ సం॥ జనవరి 18 వ-తేది కుక్రవాకముదయము ఓడ దిగెదరు.

2. వారి యోడ చూపు మేరలో గవర్నమెంటుతోడనే కోట గోడలనుండి 10 సెంటుల కొకటిచొప్పున రి ఫిరంగులు ప్రేల్చు బడును.

3. ఓడ రేవులోనికి రాగానే రాజో చిత్రవేదనముగ ఫిరంగులు కాల్చబడును.

4. గవర్నరుగారును, వారినతీయము రాజపుట్టులుల ధరించి అంగరక్షకులు వెంటరా ఉదయం 8-15 గంటలకు రేవుకు మోటారులో వెళ్లెదరు.

5. రేవువద్దనుండి గట్టున 8 1/2 గంటలకు యువరాజుగారి ఓడ దిగును.

6. రేవుగోడవైపు రెండు బంతలలో గౌరవరక్షకులు నిలుపబడుదురు. యువరాజుగారు ఓడ దిగగానే కోటనుండి 31 ఫిరంగులు ప్రేల్చుదును. 7. ఓడదిగగానే యువరాజును రేవువద్ద గవర్నరుగారును వారి సతీమణియు సత్కరించెదరు. గవర్నరుగారు తమతోనున్న తమసిబ్బందింతను యువరాజుగారికి తెలియబరచెదరు యువరాజుగారిని గౌరవింపవచ్చిన శాసనస్థుల నిర్దేశనిగూడ పరిచయము జేసెదరు.

8. అంతట, ఉరువాంకురు, కొచ్చియహారాలనున్న, యాయ్యి యిండి నులూని నాకావైశ్యాధిపతినిని మద్రాసు ప్రధానస్వాధిపతినిని, మద్రాసు విశ్వవిద్యాలయము, మద్రాసు లూని కోమలు కాథలిక్ ఆర్చిబిషపును, యెగిక్యాటివు కాన్సిలు సభ్యులను, న్యాయులను, సదరక్ కమాండం ఫిరంగుల కమాండంగు జెనరలు ఆఫీసరును, మద్రాసు శాసనసభ్యులను, పరితాన స్పెషలు కమిషనరును, ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిని, మద్రాసు పోర్టు ట్రస్టుచైర్మను, గవర్నరుగారు యువరాజుగారికి పరిచయము జేసెదరు.

9. యువరాజుగారు గౌరవరక్ష వైద్యమును పరీక్షించిన పిదప, ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిగారు అక్కడకువచ్చిన సంధానాధీశులను, ఆర్కాటుప్రిన్సును పరిచయముజేసెదరు. ముఖ్యస్వాధిపతిగారు మైక్రోస్కోప్ జడ్జిలందఱును జూడెదరు. ప్రభుత్వముఖ్య కార్యదర్శిగారు నంకట, సర్జెంట్ జెనరలు, మద్రాసు జిల్లా జెనరలు కమాండంగు ఆఫీసరు, రెవిన్యూబోర్డు సభ్యులు, దర్బారిజమిందారులు, ఆఫ్ఫీకేటు జెనరలు, ప్రభుత్వ ఫిరంగి యింజనీకు, వెనరుబో ఆఫ్ఫీడీకర్, ప్రభుత్వ కార్యదర్శులు, అమెరికా కాన్సులు, తిరువాంకురు, కొచ్చియరెసిడెంటు, ఫిలిక్ యన్స్ట్రక్షన్ డైరెక్టరు, ఫార్మెస్ ఫిరంగి సర్వేటరు, పోలీసు యిన్స్పెక్టరు జెనరలు, అక్కాంటెంటు జెనరలు, ప్రభుత్వమువారి మెడికల్ డిపార్టుమెంట్, ప్రిజన్సు యిన్స్పెక్టరు జెనరలు, లేబరు కమిషనరు, యిండిస్ట్రీల్ డైరెక్టరు, ప్రెసిడెన్సీ పోర్టు ఆఫీసరు, సహకారసంఘముల రిజిస్ట్రారు, మద్రాసు మెర్చెంట్, అగ్రికల్చరు డైరెక్టరు, మద్రాసు కామర్స్ ఛేంబరు చైర్మను, మద్రాసు సర్వక సంఘాధ్యక్షులు, మద్రాసు పోర్టు ట్రస్టు సభ్యులు, వీరి నందరిని పరిచయము జేసెదరు.

10. మద్రాసు కలెక్టరు, పోలీసు కమిషనరు, మద్రాసు కమాండంగు ఆఫీసరుగారు గూడ వెంట నున్న ఉద్యోగులు పరిచయము జేయబడుదురు.

11. అంతట యువరాజుగారు గవర్నరుగారితో కూడ, వెనక తమతమ సిబ్బందివారితోగూడ ప్లాటుఫాం వద్దకు వచ్చెదరు. మద్రాసు కార్పొరేషను ప్రెసిడెంటు, కమిషనరు గారులు గవర్నరుగారిచే యువరాజుగారికి పరిచయము జేయబడుదురు. ఆ భగవంతులు కార్పొరేషను పక్షమున స్వాగతప్రమును బిడతెదరు. యువరాజుగారు, ప్రత్యుత్తర మిచ్చిన పిదప ప్రెసిడెంటు, కమిషనరు కార్పొరేషను సభ్యులు తమతమస్థానములకు వెళ్లెదరు. అహ్మదసంఘగౌరవ కార్యదర్శులు గవర్నరుగారింట యువరాజుగారికి పరిచయము జేసెదరు. మద్రాసు ప్రజాపక్షమున స్వాగతప్రము జదువబడును.

12. ప్రజాస్వాగతప్రమునకు ప్రత్యుత్తర మిచ్చిన పిదప యువరాజుగారును గవర్నరుగారును వారివారి సిబ్బందిలతో, రేవుగోడవద్దకు వచ్చెదరు. అచ్చట రండి తయారు నుండును.

13. యువరాజుగారు రంతట గవర్నరుమెంటు హాసుకు గవర్నరుగారితోను ఆంగ్లరక్షకులతోను బయలుదేరెదరు. వారి

వెంట అశ్వదళమును, పదాతులును, వచ్చెదరు. మార్గము బీచి రోడ్డు వెంట పోరు కార్నరువరకును, అంతట యెస్ట్ వేడు మీదుగా లాకాబేజువరకును, అంత ఫోర్టు గేసినురోడ్డు మీదుగా, వాలాజా బ్రిడ్జిమీదుగా, గవర్నరుమెంటు హాసుకు నుండును.

14. మద్రాసు జిల్లా కమాండంగు జెనరలు ఆఫీసరుగారి యుత్తరప్రకీరణ మార్గ మంతయును లైను వెంటడి వైపును లాంచబడును.

15. యువరాజుగారు వెళ్లినపిదప గవర్నరు ప్రభుత్వవైపు యిలు మోటారులో గవర్నరుమెంటు హాసుకు సరాసరి వెళ్లెదరు.

16. యువరాజుగారిని గవర్నరుమెంటుహాసులో వెళ్లిం గుడను ప్రభు ప్రభిష్టులు గత్తరించెదరు. ద్వారమున కెదురుగా గౌరవ రక్షకులు రెండు బంతులలో తీర్చియుండి ద్వారము వాయించుచుండురు. యువరాజుగారు బండికిగూడ కోటగోడలనుండి వందనములుగ ఫిరంగులు ప్రేల్చబడును.

17. గవర్నరుగారి సిబ్బంది అంతయు తెల్లదుస్తులకు ధరించెదరు. యూనిఫాంను వేసికొనివచ్చిన సివిలు ఆఫీసరులు నిండు దుస్తులను వేసికొనవలయును. పోలీసు ఉద్యోగులు తెల్ల దుస్తులను వేసికొనవలయును.

ఆర్. ఎ. గ్రహం
ప్రభుత్వపు ఆర్డింగు ఫిరంగి ప్రెజెంటి

వేల్పు యువరాజు గారు

పాటలీపుత్రపు కార్య కమము

యువరాజుగారి బస, పాట్నూ, డిసెంబరు 23:— ఈ దినము పోలీసుల మైదానములో పోలీసులడిల్లును జూరుటకు వేల్పు యువరాజుగారు బయలుదేరి వెళ్లిరి. పోలీసునూపరింపెం డెంటు ఆర్. జె. ఆఫీసుగారికి రాజుగారిపోలీసు పతాకమును వేల్పు యువరాజుగారు బహుమానముగ నొసంగిరి. ఇంతకుమును పురముఖ్యములతో కమిషనరులందుండి పనిచేసిన వైసిఆధికారుల తోను, బాలభటులతోను వేల్పు యువరాజుగారు కొంచెము నేపుమూట్టాడిరి. అంతట యువరాజుగారు మోటారు డిలో వెళ్లి ప్రభుత్వమండ్రిమునకు తిరిగి వెళ్లినప్పడు మార్గమునం దంతటను ప్రజలుగుంపులు గుంపులుగా జేరి ఆత్మతృప్తిపాముతో హర్షించు చుండిరి.

జరిసాన్, కారస్వాక్, హిందోలు, ఓల్కారు, బోనాయి, గంగాపురము, రేయరాఖాడు, సోన్నూరు, కాళికా, పాట్నూ సంధానాధిపతులు ఈదినము ఉదయమున ప్రభుత్వ మందిరమునకు వెళ్లి వేల్పు యువరాజుగారిని జూచిరి.

బీహారు, జరిసాన్ రాష్ట్రముల ప్రభుత్వ ప్రకటనము.

వేల్పు యువరాజుగారు భారతరము సంధానమునకు చేరుటకు ముందుదినమున భరతీపురము మహారాజుగారికి మూడవపు త్రుడు కలిగెను. ఈసంతోషవార్తను వికగానే, వేల్పు యువరాజుగారు తమ అభినందనములను తంతివార్త చేసిరి. భరతీపురము చేరిన తర్వాత యువరాజుగారు స్వయముగ మహారాజుగారికి తమ సంతసమును తెలిపిరి. ఈ కాజకుమరునకు నాయక రోగిత్యము ఇప్పుడు జరిగినది. ఆ కుటుంబము “ఎడ్వర్డు మాక్ కింగు” అను పేరు పెట్టబడినది. తమసంతకము చెక్కబడిన ఒక భూమణమును యువరాజు గారు కిటువునకు బహుమానముగ బంపి, బాలనికీరీటులలో దీనిని బెట్టవలసిట్లు కోరిరి.

కలకత్తాలో స్వాగతమా, మారతాళమా?

కలకత్తా, డిసెంబరు 23:—రేవుఉదయము కలకత్తానగరము జేరనున్న వేల్పు యువరాజుగారిని ఆత్మ దృష్టి తమైన స్వాగత మొసంగుటకు సన్నాహములు ముగియవచ్చుచున్నవి. ఆహ్వానసంఘసభ్యులు దినమంతయు తికమక, పనిచేయుచుండిరి. అన్ని ఏర్పాట్లను ముగించుటకు వారు రాత్రికూడ పనిచేయునదేజించుచున్నార. యువరాజుగారి ఊరేగింపు ఉత్సవము నడచు పూవీధులన్నియు చూచుట కతిరమ్యముగ నున్నవి. ఈ బాటల కిరువైపులందలి గృహములు అనేకరంగుల పతాకములతో చాల సొంపుగ నలంకరించబడినవి. ఈ ఆలంకారముల మధ్య ఆచ్చటచ్చట కృత్రిమపు తుప్పములు, దూకి, ఉన్ని, బట్టలతో చేయబడిన హారములు అమగ్న బడియున్నవి. ఇంతవరకు వేల్పు యువరాజుగారిని ఉచితరీతిని సన్మానించుటకు జరుగుచున్న ఏర్పాట్లలో లోపము లేమగనడవు. అగ్రాధం గము కలుగునేమోయని సందేహించుటకు కారణము గూడ ఎక్కడవానన గొట్టలేదు.

నగరమందలి ఇతరభాగములలో నిట్టి ఆలంకారములు, ఆదంబరములు, తమాషాలు గానరావు. బొంబాయిలో వేల్పు యువరాజుగారు దిగినదినమున జరిగినటువంటిదిగాని, అంతకన్న అనేకరెట్లు మించి నటువంటిదిగాని మారతాళము తప్పక జరుగునని నిస్సందేహముగ తలచగలము. అప్పటినుండి కొందఱు ప్రజలు ఒలవంతము, శాసనాతిక్రమణముల నవలంబించుట చేతను, ఇతరులు తారిపట్ల దౌర్జన్యమును బూని నిస్సంధ విధాన ప్రయోగమును కొనసాగించుటచేతను ఇరుపక్షములవారి మనములలో బెరుగుచుండిన తాదాసము రేపు అతివిశేష మగును. కొందరు విరోధియులు, భారతీయులు చేరి సహకారముతో జేయబడుచున్న యత్నములు, వారి ఉద్ద్యమమును మానుకొనుట, కేమాత్రము ఇష్టపక్షక, సహాయరాకరణమును సంపూర్ణముగ నవలంబించి బహులతవెంబడి తిరుగుచున్న మార్గకొలది జాతీయ వాలంటీరులను, జాతీయ వాయువులను, మార్గకొలది కిలాభతు వాలంటీరులను అరెస్టు చేసి వాలంటీర్ల సంఘములను రూపుమాపుటకు కాసువిటబ్బసని ప్రభుత్వమువారు ప్రకటించినను, నగర మందలి భారతభాగములలో రేపు మారతాళము సంపూర్ణముగ జరుగును.

పోలీసు సివిలుగార్డులు, సైనికులు ప్రజలను తొందరపెట్టుచున్నట్లు కొన్ని మోస్తరు కిందంతులు ప్రబలుచున్నందున, రేపు ఇల్లుదాటి బయటకువచ్చినయెడల బొంబాయి నాటకము నాడవలసి వచ్చునేమోయని భయపడి ఉద్యోగి, స్థూలు, ధనికులు ఇండ్లలోపలనే ఉండుట ఉత్తమమార్గమని తీర్మానించిరి.

విద్యాగంధములేని మూఢులగు సామాన్యప్రజలలో గాంధీగారి నామభేయము మంత్రికవచమువంటిదిగాన మారతాళోత్సవము వారి అంగీకారమును బడసినది. రేపు హాటలు, మోడెపరి ఛాంద్రు, పగటికొద్దికు లెవ్వరు పనికిరారు. అందరు తమపనులను మానుకొందురు. అన్ని ప్రేమనులకు పని చేయుచుండిన భారతీయు లందరు మారతాళమును గమనించెద మని ప్రకటించగా, వారందరు పనులలో నుండి తత్క్షణమే తీసివేయబడిరి. వారిస్థానములలో కంగ్రెస్-హైందవులు నియమించ బడిరి. కార్పొరేషన్ చీఫులు వెలిగించువారుగూడ మారతాళముతో జేరవచ్చును గాన నగరమందలి కొన్ని భాగములు రేపు అంధకారబంధురమై యుండగలవు. రేపు దుకాణములను మూసిబెట్టరా దని కొందరు సైనికులు అంగళ్లవారిని తొందరపెట్టెదరు మోసపువదంతి ప్రబలుచుండెను గాన దుకాణదారులలో నధిశంఖ్యాకులు బుర్రాబజారు, ఉత్తరదిశయందలి అంగళ్ల నీ దినమే మూసివేసిరి.

మద్రాసు అందు సదరక్ మరొట్టా

రైల్వేకంపెనీ, లిమిటెడ్

ఇంక్వాండులో ఇంకార్పొరేటు జేయబడినది.

నోటీసు (3319)

ప్రస్తుతము మద్రాసు సెంట్రలు స్టేషనులో నుండున్న జనరల్ ట్రాఫిక్ మానేజరు ఆఫీసు 1922-వ సంవత్సరము జనవరి నెల 31-వ తేది మింగళివారమునాడు సెంట్రలు స్టేషను నుండి మద్రాసు, పార్కు బెనులోనుండు క్రొత్త జనరలు ఆఫీసుకు మార్చబడునని యిలదువలన అందఱికి తెలియజేయబడుచున్నది.

టెలిఫోను నెంబరు 1505.

అమృతమునకు సిద్ధము

అన్నివిధముల ఫోటెయిక్ పేనాలు చవుకైన ధరలోనున్న సుస్థపణుటను ఉత్తరమున కుద్ధ ఆయుర్యవైద్యభవనము రోగిల కిరోష్టము లెచ్చుకగ్గుల తెలివెడి అర్థ నిమిష తెర్యామిటర్లు:—ఒకటికి రు 1-8; 2-కి రు 4; 6-కి ,, 7-8; 12-కి ,, 14.

లక్ష్మీ-నగరస్థి చిత్రరంగుల పటములతోటి గల

1922 సం॥ క్యాలెండర్లు 20" X 10" కొలత గలది

అకాలం 10. ముందు వైకము పంపరలెను.

- 1. స్వరాజ్యగీతములు (తెనుగు) అకాలం
- 2. స్వరాజ్యమే కరణ్యము (తెనుగు) ,, 8
- 3. హైందవ స్వరాజ్యము (తెనుగు) ,, 10

కె. జెగదీశన్ అందు కో., తిరువల్లి క్లెయి, మద్రాసు.

విదేశ వార్తలు

ఐరిషు సంధి యొడంబడిక

దెయిలు-ఈరానువారు సభను జనవరి 3-వ తేదీవరకు నాపివైచిరి.

దెయిలు ఈరానునందు చర్చ.

డిసెంబరు 22:—ఈ దినమున స్థానికపరిపాలన మంత్రి యొక్క కాన్ గ్రెగోరియస్ యుపన్యాస మందతకు వాదంబడికముగ నుండెను. ఈయొడంబడికవలన ఉత్తర ఐర్లండువారుగూడ దక్షిణ ఐర్లండువారి ప్రభుత్వమున గలియుటకు సదుపాయకరముగ నుండె ననియు నందుడే సంకీర్తించదగిన దనియు నుడివిరి.

మేక్ స్వినిగాతి (కార్మికుల రాధ్యక్షుడు) సోదరి యగు మిస్ మేక్ స్విని యొకవతి యొడంబడికను తీవ్రముగ ఖండించెను. ఈయొడంబడిక యంగీకరింపబడినయెడల తనజీవితమంతయు, ఈ యొడంబడికవలన ఐర్లండుదేశమునకు ద్రోహ మొనర్పబడిన దని ఐర్లండు పిల్లలకు బోధించుటయందు గడవెదనని ఈమె ప్రతిపదించెను.

దెయిలు ఈ రానుసమావేశమునందు చర్చకు పరిమితి యేర్పరచవలసినదనియు లేకపోయినయెడ క్రిస్తుము లోతుగ పరిష్కారమునకు వచ్చుటకు వీలు లేదనియు తేబడిన ప్రతిపాదనను గురించి సమాధానము కుదురలేదు.

తీవ్రచర్చ

ప్రతిపాదన నొక ఓడంబడిక నామోదించుటయు సభ్యుడు పాపాదింపగా నొడంబడిక వ్యతిరేకపక్షపుసభ్యుడు దాని నెదిరించెను. ఈసమావేశము చాలముఖ్యమైనదనియు నట్టిచర్చకు పరిమితి యేర్పరపరావనియు ఎంతకాలమువర కైనను చర్చను సాగించెద ననియు నుడివెను. ప్రతిపాదనకు నూలముగ 44 గురు, ప్రతికూలముగ 77 వందయు సమ్మతమనిచ్చిరి.

డిసెంబరు 20:—గతదిన సమావేశమున సువన్యాసకల యందు డివెలరాగారి పక్షమువారును కొల్లిన్సగారి పక్షమువారును సరిసమాన సంఖ్యగ నుండిరి. డివెలరాగారి రిడికరకు రెడ దినములవరకును జరిగిన కవాన్సమావేశ చర్చను రహస్యముగ నుంచవలెనని కోరుటచే చర్చకు అంతరాయము గలిగెను.

మేక్ మిలికాన్ గారు ఈ చర్చ యంతయు రాజభక్తి ప్రమాణము వైభే కాభిప్రాయముల వైసవే అధారపడియున్నదని నుడివిరి. రహస్య సమావేశపు చర్చను బహిరంగపరచుట లజ్జాకరమని కోరెను. డివెలరాగారు నూచించిన రాజభక్తి ప్రమాణమును మిలికాన్ గారు బహిరంగపరచిరి. అదిట్లుగలదు. “అయిదొండు ప్రభుత్వమునందును వివిధఆంగ్లజాతీయ ప్రభుత్వ కూటము (బ్రిటిషు కామన్ వెల్త్ ఆఫ్ నేషన్సు) తో వైఖ్యపాప సంబంధమునందును నేను నమ్మకమును భక్తిని గలిగియుందును. వివిధప్రభుత్వకూటమునకు ఆంగ్లదేశ రాజుగారధ్యక్షులని యంగీకరించెదను.” ఈ రాజభక్తి ప్రమాణమునకును ఓడంబడిక యందు గల ప్రమాణమునకును గల భేదమువైననే ఈ చర్చ వచ్చినదని మిలికాన్ గారు నుడివిరి.

బ్రిటిషువారు తమ వైస్రముల వైర్లండునుండి తొలగించుటకు గల యేర్పాటులను తాత్కాలికముగ రద్దుజేసినను వార్తలవలన డబ్లినువారికి పరిస్థితుల విషమస్థితి విఫలముగ దెలిసి వచ్చుచున్నది.

రాయబారులలో నొక రగు గ్రానెన్ డబ్లిగారు ఈమచే బలవంతముగ నొడంబడిక వైసంకములు చేయించిరినియు ఆయొడంబడిక సంకీర్తించవలసిన దనియు గోరుచు నిట్లు నుడివిరి :—ఆంగ్లదేశసార్వభౌముని ఐర్లండుదేశమువై బలవంతముగ నియమించుటవలన ఐర్లండును కీయొడంబడికవలన పాపముగు కారనహానిని గలిగించెను. కొన్ని వందల సంవత్సరములనుండియు లేని స్వాతంత్ర్యమును ఈ యొడంబడికవలన గలుగుచున్నది. ఈ యొడంబడిక కట్టిన నొప్పు కొనుటకంటె గత్యంతరము గాన్పించుట లేదు. ఓడంబడికను తిరస్కరింపవలె ననియె నా హృదయము గోరుచున్నది కాని ట్లు చేసినయెడల చాలమంది క్రూరులను బ్రిటిషువారు ఐర్లండు వై పడతదను.

దగ్గరగా రుపస్థనించుచు తాను లాయుడు జార్జి గారికి భయపడి సంతక మొనర్పలేదని నుడివిరి. వివిధవారు ఈయొడంబడికవలన స్వాతంత్ర్యము నొందజాలకపోయినవో నది వారిలోపము గాని యొడంబడికలోపము గాదని వారు నుడివిరి.

ఓడంబడికలోని రాజభక్తి ప్రమాణము ప్రకారము బ్రిటిషు రాజును ఐర్లండువారు సంకీర్తించవలె ననియు తాను దెలిపిన రాజభక్తి ప్రమాణము ప్రకారము అట్లు గాదనియు డివెలరాగారు నుడివిరి. బార్లను డబ్లిగార్లను సంతకములు చేయు బలవంతముగా వింపబడిన గాన ఈ యొడంబడిక యనమానకరమని రూట్టిడిగారు నుడివిరి.

ఆంగ్లాభిప్రాయము

డిసెంబరు 22:—దెయిలు ఈరానువారు ప్రభుత్వమున చర్చ ప్రారంభించినపుడు ఎట్టి తీర్మానములు గావింపబడనో, కాంతియాశ భగ్నముగు నేమోయని యాంగ్లేయులు ఆతురతతో నెదురుజూచుచుండిరి. గొప్పతీవ్రముల ఆకావము లంతరించి డబ్లినునందు తీవ్రోపన్యాసములు ప్రారంభమైనపుడు బ్రిటిషు ప్రభుత్వమువారు ఆతురతను విడనాడి దీర్ఘనిద్రాసమును విడిచిరి. ఆంగ్లేయులు క్రిస్తుము పండుగయందు నిరుగ్నులైరి. ఇకమిద పూర్వమునలే ఘోరవిషయములు సంభవింపవని తలచుచుండిరి.

ఐర్లండువారి దేని దుడుకుకార్య మొనర్చిన దప్ప ఈ తలంపునకు భిన్నము సంభవించ నేరదు. ఎంతెంత తీవ్రోపన్యాసములు చేసినప్పటికి ఈరానునందు, భిజయము లేకపోయిన మరణము సంభవింపవలెనను గట్టిపట్టుదలతో నేపక్షమువారును నుండలేదని, సభను జనవరి 3 వ తేదీవర కాయుటవలన దెలియుచున్నది కాంతిక్రియలగు బ్రిటిషువారు యొడంబడిక వివరములనుగురించి విశేషచర్చకు గడంగ నెంచును. ఇట్టిచర్చ ఈరానువారికి ప్రియముగ నుండవచ్చును. కాంతి చేకూరనియెడల నాబాధ్యత బ్రిటిషువై నిలవ నేరదు.

మిత్రమండలి-మహమ్మదీయమతము

తురుష్క-సంధిని మార్పుట.

మిత్రమండలి సమావేశము

డిసెంబరు 21:—సమీపప్రాచ్యదేశములను గురించి చర్చించుటకుగాను పారిసునందు జరుగబోవు మిత్రమండలిసమావేశమునకు కన్జనుగారును పన్నిటూర్లుగారును జనవరి 8 వ తేదీక బయలుదేరి జనెదరు. చర్చనీయాంతములు చాల నుండుటవలన సమావేశము చాలకాలము పట్టవచ్చును.

అంగ్లాభిప్రాయము

డిసెంబరు 22:—జెనరలు నౌరుసుపాషా, జెనరలు మిడాడు పాషాగారును విరోధ మంతమొందువరకును ఆంగ్లాభిప్రాయమువారు నిర్బంధావాసమున నుంచ నిశ్చయించిరి. వీరు ప్రభుత్వవిధానమునకు వ్యతిరేకముగ నుండుటచే ట్లు జేయబడిరి. కెమలు ప్రభుత్వవైస్వాధిపతిగా న్నారద్దీసుపాషాగారి పానమును సయ్యదు పాషాగా రాకమించెదరు.

ఈజిప్టు సీతి

జగ్జూల్ పాషాగారి ప్రవాసము

డిసెంబరు 22:—జగ్జూలు పాషాగారు రాజకీయములలో పాల్గొనరాదని ఈజిప్టువైని కాథికారులు తీవ్రపు గావించిరి. జగ్జూల్ పాషాగారిని మరి ఎని మిడివడి వారి యుచుచటలను వారి గ్రామములకు నెడలిపోవలసినదని ఆజ్ఞాపించిరి.

అసహాయోద్యమము.

డిసెంబరు 22:—వైడుహేయందు విద్యార్థుల కుద్యమ సింఛుచు జగ్జూలు పాషాగారు, గాంధీగారి నిధానము ననుసరించి అసహాయోద్యమమునకు గడంగవలసినదని యున్నాధించిరి.

మిషనుసీతి

జగ్జూల్ పాషాగారును తనతరులను తమగ్రామములకు బలవంతముగా దీసికొనిపోయిన దప్ప వెడలిపోవుటకు నిరాకరించిరి. రేపుడయమున వైనిక సహాయములో వారిని వారివారి గ్రామములకు దీసికొని పోయెదరు. ఉద్రేకముతో చాలగుంపులు జగ్జూల్ పాషాగారి గృహమును పరివేష్టించి యుండెను. పోలీసువారిచే వారిలో నిద్రను చంపబడితి. ఆంగ్ల గాయపరపబడిరి.

జగ్జూలు పాషాగారు.

డిసెంబరు 22:—ఆంగ్ల ఈజిప్టు రాయబారులు విఫలము లగుటచే జగ్జూల్ పాషాగారి పలుకుబడి హెచ్చుచున్నది. మితవాదుల పలుకుబడి తగ్గచున్నది. నుల్లాను గారింకను ఆడ్లి పాషాగారి రాజీనామా సంకీర్తించలేదు. గాని ఆడ్లిపాషాగారు తమవనిని తేయతిరస్కరించిరి. అందుచే రాజకీయ స్తంభన మేర్పడినది.

వీధియందు నడుచుచుండగా నొక ఆంగ్ల సైనికుడు రివాల్వరుచే చంపబడెను. మరియొక్కడు గాయపరప బడినా అందుచే సభ్యులప్రాంతమున రాత్రులయందు నియమితకాలము నకువైన దీపములు అంచరాదనియు వీధులలో నడువరాదనియు నుత్తరువు గావింపబడెను.

వివిధయూరపురాష్ట్రసమావేశము

ఆస్త్రియా మిత్రమండలి యుపసంఘము

డిసెంబరు 21:—డిసెంబరు 16 వ తేదీని ప్రేగు పట్టణము దొకముఖ్యవిషయము జరిగెను. ఆదినమున ఆస్త్రియా వారు మిత్రమండలి యుపసంఘమున (బిటిల్ ఎంటెంటి) జేరిరి. ఈ వర్తకులు ఈ దినమున వినున్నా కాసనసభయందు జరువబడెను. వైంటు జర్జెన్సు, బ్రూయెను యొడంబడికల ప్రకారము వర్తింపవలెననియు, యూరపురాష్ట్ర కాంతిగౌరవ పరస్కర రాజకీయ సహాయములతో మెలగవలెననియు నందు గలవు.

ఆంగ్ల పరాసు రాయబారులు

నవ్వపరిహారములు

డిసెంబరు 21:—ఆంగ్ల పరాసు రాయబారులందు తలవని చిక్కులు గొన్ని తటస్థించుటచే లాయుడు, జార్జి గారు క్రిసియతునకు జనరు. ఈదినమంతయు జర్మను నవ్వపరిహారములను గురించియే చర్చించిరి. ఈసమావేశమునందు గావించిన తీర్మానములు సలహాపమున నుంచవలె ననియు బెర్లియము ఇటలీ ప్రభుత్వములు సమ్మతించినగాని వాని నమలు జరుపవీలు లేదనియు నిశ్చయింపబడినది. అందుచే జనవరి మాసమున నుక్రము కాన్సిలు సమావేశము గాగలదని యెంచుచున్నారు.

ప్రభుత్వత్రయ సంధి

డిసెంబరు 19:—జర్మను పరాసు ఆంగ్ల ప్రభుత్వముల వారు గలసి ఒక యొడంబడిక గావించుకొనుటను గురించి, బ్రయండు లాయుడు జార్జి గార్ల సమావేశఫలితముగ తలచుచున్నారు. ఈ మాను దేశములును ఒకరియెడల నొకర ఆస్య దేశాకమణివిధానమునకు ప్రయత్నింపవలెననుండుటకు గానిది నూచింపబడినదని పాకిసుం దనుకొనుచున్నారు.

ఇతివృత్తు జరిగిన విషయములను బట్టి జూడిన పరాసు వారిం దుల కొదంబడుట విరుద్ధముగ నున్నది. కాని పరాసులిప్పుడు ద్రవ్యమునకు ఇబ్బందిపడుచుండ్రి. అందుచే జర్మనులనుండి నవ్వపరిహారమును వసూలుజేయు టవసరము. అందుచే బ్రయండుగారు ఆంగ్లాభిప్రాయము ననుసరించి యూరపుఖండపు ఆర్థికస్థితికి అభివృద్ధికరమగు విధానము నవలంబించెదరు.

సమాధానము కుదురుట

డిసెంబరు 22:—ఈదినమున అన్ని సమస్యలయందును సమాధానముకుదిరెనని బ్రయండుగారునుడివిరి. యూరపురాష్ట్ర ఆర్థికసమావేశము ఇంతలో గావింపబడదని తెలియుచున్నది. కేన్సు సమావేశము ఆర్థికస్థితిని గురించి చర్చించును అందుచే ప్రత్యేకసమావేశ మనవసరము. జర్మను రహస్యరాష్ట్రములపక్షమున అమెరికను రాయబారియును హాస్యగా రుండవచ్చును.

కేన్సు సమావేశము

కేన్సు సమావేశమునందు పగాను, ఇటలీ, బ్రిటిషువారు మాత్రమే పాల్గొనెదనని తెలియుచున్నది. జర్మను నవ్వపరిహారము అందు చర్చించుచు ప్రధానవిషయము. రహస్యప్రభుత్వమును గురించి కూడ చర్చింపబడును. జర్మనులు జనవరి, ఫిబ్రవరిమాసముల వాయిదాల వాలగ్యముజేసినయెడల నది తిరస్కరింపబడును. కేన్సునందు జరుగు నుక్రము కాన్సిలు సమావేశమునకు పూర్వము ఆర్థిక విషయములను గూర్చి చాలవోట్ల చర్చలు జరుగును.

జనవరి 3, 4, 5, తేదీలులో కేన్సునందు నుక్రము కాన్సిలు సమావేశము జరుగును. 9-10-11 తేదీలులో సమీపప్రాచ్య సమావేశము జరుగును.

ఆంగ్ల పరాసులకు వైనికమైత్రి యుండవలెననియు ఆట్లుండెనవో పరాసువారు స్వరక్షకురు అధికనాకాబలమును తగ్గించెదననియు బ్రయండుగారు దెలిపిరి.

లండను నందు జరుగు ఆంగ్ల పరాసు సమావేశమునుగూర్చి పరాసు ల సంతృప్తులైరి. ఇంకొకసమావేశము జరుగవచ్చును. బ్రయండుగారి ప్రకటన సంక్షిప్తముగ నున్నది. కానియున్నా హాకరముగ లేదు. లాయుడుజార్జి గారు తమభిప్రాయములను సరిగ దెలుపలేదని పరాసువారు గనుకొనుచున్నారు.

వాషింగ్టన్ నగర

నౌకానియమవిధానము

డిసెంబరు 21:—హ్యూగారు బ్రియండుగారికి వ్రాసిన లేఖయం దీనివలనముగలవు:—“ఈవరకులపై (ప్రతియధికారము కలుగజేసిన పరాసువాకి మగతు) సమాధానము తుదురుట సంభవమని తలచుచున్నాను. పరాసువాడు తమధనమును యధానాశల నిర్మించుటయందు కంటే తమ ఆర్థికస్థితిని సభివృద్ధిపరుచుకొనుటకు వ్యయముగొనుకొనవలెనని తెలుపుట వారికి సప్తము గలిగించుటకు గాదు. పరాసు ఆర్థికస్థితి అభివృద్ధిజేయ యత్నించుచున్న సమయమున 1000 లక్షలు యధానాశల నిర్మాణమున వెచ్చించుట తగవుగాదు” ఈవిషయమై సంప్రేక్షికముగ సమాధానము తుదురునని తలచుచుంటిని వాడు తెలిపిరి.

చైవా-జపాను

డిసెంబరు 21:—జపాను చైవా సమావేశమువారు సెంటంగు చైలువేసుకురించి సమాధానమునకు రాలేదు. ఈవిషయమున గురించి తమ ప్రభుత్వమునుండి సలహా నొందవలెనని జపానుప్రతినిధి లుచున్నారు.

చతుర్దశ యుద్ధబడిక

సెంటంగు రీసుగాడు చతుర్దశ యుద్ధబడిక చైవాను వ్యక్తులవలన నందె నని వర్ణించిరి.

దక్షిణాఫ్రికాలో భారతీయులు

సవరలు స్వల్పముగారు

డిసెంబరు 21:—సేటాలు దక్షిణాఫ్రికా కాంగ్రెసు పక్షమువారికి ప్రత్యుత్తర విచ్చుచు జనరలు స్వల్పముగారిట్లు తెలిపిరి:—భారతీయుల యూనియనునం దేమి యొప్పినన ఫలితములు జాలూరుము వ్యాపించును. అని సామాన్యమున కక్కుడ అపాయకములు గాగలవు. దక్షిణాఫ్రికాయందు భారతీయుల కనుగొన్న చాల ముఖ్యమైనది. భారతీయులు స్థిర నివాస మేర్పరుచుకొనకుండుటయు క్రమము, అందువలన వారికి లాభములేదుగాని సామాన్యమునకు చాలనపాయకాయినను. సేటాలునందు భారతీయుల స్థితి చాలతీవ్రముగ వాలోచింపవలసిన విషయము. ఈసమస్యను అఖిల ఆఫ్రికాలోని రాజ్యములవారిద్వైపులో విచారింపవలెను. ఈ విషయమై మీరు గావించినపరిష్కారము సేటాలునకేగాక అధిని వేకరాజ్యముల కన్నిటికిని వర్తింనును. భారతీయులు తిరిగి తమ దేశమునకు జనునట్లు ప్రోత్సహించుట చాలమంచిది. ఈ పరిష్కారమే చాలము క్రమేవని సేతు దలచుచున్నాను.

ఇరవై క్రొవ్వ కర్మాగారమున కీవర్తనము 98000000 మాట్లలు లాభమునచ్చెను. గతవర్తనము 79000000 మాట్లలు లాభమునచ్చెను. యధాము-కుపూర్వము తయారుజేసినమొత్తము ఉక్కులో 60 వంతుల వరకప్పుడు తయారు జేయవలెనని.

కొలంబు (బహియో) సంఘముందుగుండు ప్రేలుడుతో 12 మంది క్రైస్తవులు మరణించిరి.

గతవర్తనమున ఇర్మీయందు జరిగినకత్తి కట్టకేసునందు తీర్పు జెప్పబడినది. వాన్ వోగోగారికి రవర్తనములు జిక్కు విధింపబడిన. వేరన్ వోగోగారు, దాక్టరు పిల్గార్డు నిర్దోషులుగా ప్రకటించబడిరి.

1922 సం॥ రం॥ క్యాలెండరు

12 కాగితములు కి భాషలు

ఆంగ్ల, ద్రవిడ, హిందూస్థాని గలది.

ఇందులో బొంబాయి, సెంట్రల్ కిలాఫత్ కమిటీ అధ్యక్షుడు కార్యదర్శులు ఆనగా హజీబ్ మహమ్మదు చోటానిసేటు, హాలానా మొకతారి, దాక్టరు నైపుడికొ కిల్లా, అహమెద్ హజీబ్ కిలాత్రి, హాలానా యాకులు హుసేన్ సేటు, మున్నగు ప్రముఖుల ఛాయాపటము కి రంగులలో ముద్రించబడును.

ప్రతి 17 ఆం X 11 ఆం. { 1 క్యాలెండరు ధర రూ 1.0-0
6 " " 4.8-0
12 " " 7.8-0

మిక్కిలి సొగసైన లేడి క్యాలెండరు కి రూ 1.0-0
ప్రతి 9 1/2 ఆం X 4 ఆం.

పోస్టుభర్త ప్రత్యేకము. మీ ఆర్డరును తక్షణమే పంపుకొనుడు. ఉత్తరములు ఇంగ్లీషులో వ్రాయవలెను.

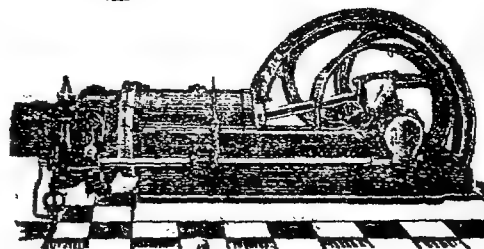
Apply to: - SOLDER & Co.,
193, Triplicane High Road, Madras.

రబ్బర్ క్రాడాయిలు ఇంజనులు

20, 26, 60

గుర్తులు

పవరగలవి

స్టాకులో సిద్ధము

ముగనున్నవి

ధరలుసరసము

మావద్దమిల్ల సామానులు యావత్తుగూడ దొరకును.

ఇండియన్ కామర్సు అండు ఇండస్ట్రీను కంపెనీ,

అంగ్రాములు "Lucky" 40 బ్రాడ్స్, మదరాసు.

కర్నూలు డి॥ ముననపు కోర్టులో

అసలు నెం 1025 రు

వాదలు: మార్వాడీ ప్రతాపచెందు వగైరాలు

ప్రతివాదులు: కింగ్స్ టి మనూసాలు వగైరాలు

ఈ నెంబరులో యాక్రీంద పెద్దయ్యల ఆస్తి భూములను దావా మధ్యకాల ఫలసాయమును కోర్టుభర్తలను రాబట్టుకొనుటకు వాది నెంబరు దాఖలుచేసి యిందగా ప్రతివాదులు దావా భూములు కర్నూలు మహమ్మదీయ స్కూలుకు వాక్కు కలిగి నున్నదనియింతర ప్రస్థిత దావాలో పార్టీలుగా వేర్పరచినన్ని వాదుపెట్టి యిందగా కోర్టువారు 1-వ ప్రతివాదిని సదరు యావత్తుమంది డ్రస్టిలకు ఇవ్వబడినట్లుగా దావా జరుపుటకు సివిల్ ప్రొ॥ అర్డరు కి-వ రూలు ప్రకారము వుత్తర్యునిచ్చి 11-1-1921 వ తేదిని వాయిదా వేసియున్నారు.

పెద్దయ్యలు

కర్నూలు డిస్ట్రిక్టు కర్నూలు గజ్ దివిజనులో చేరిన వల్లూరు గ్రామములో నుండే తిరి సర్కారు

సెంబరు.	య.	కె.	కర్నూ.
931 D 2 A	0—24	0-3-0	పూర్తి
931 D 2 B	0—84	0-4-0	
931 D 2 C	0—68	0-8-0	[వక్రముం
931 F 1	0—60	0 7-0	ఇందులో అర్థం

పి. రామస్వామి ఆయ్యర్,

(8824) వాది వకలు.

గూడూరు పి॥ ము॥ కోర్టులో

1921 సంవత్సరం అసలు నెంబరు 968

I. A. No. 968 of 1921.

వాది: కానరం నరసారెడ్డి

ఎ ది రి.

ప్రతివాది: చెంచు చివలకైత్య

ఈ నెంబరు వెంటగిరి తాలూకా మోలూరు గ్రామము మధ్యనున్న కోనేర్వరధట్లపల్లె క్రోత్రియము మధ్యనున్న బవుండేరికి సంబంధించిన హక్కును స్తీరపరుచుకొనుటకు దావా అయి యున్నది. సదరు బవుండేరి హక్కును స్తీరపరుచుకొనుటకు గాను సదరు మోలూరు గ్రామము రైతుల అందరి తరపున యావాది కక్కడే వాదిగావేరి క్షుదహారము జరిపించుటకు కోర్టువారిని పర్వవక కోరి పిటిషన్ దాఖలు చేసియున్నాడు. సదరు పిటిషన్ 28-1-22 తేది వాయిదా వేయబడియున్నది. గనుక యా పిటిషన్ గురించి ఆక్షేపణలను తెలుపుకొనువారు 18-1-1922 తేది వాటికి పగలు 11 గంటలకు ఈ కోర్టువారి యెదుట హాజరై తమకు వుండు ఆక్షేపణలను కోర్టువారిలో మనవిచేసుకొనుటవలసి. తనియెడల మిహకోక్షేపణలో యా పిటిషన్ కోర్టువారు తీర్మానించబడు రని యిందుకల్ల తెలియజేయదయినది.

యం. నరసింహాచార్యులు,

20-12-1921. (8824) వాది వకలు.

మదరాసు కార్పొరేషను

నోటిసు

అండర్లు కావలెను

కార్పొరేషనువారి ఎడ్లకు 1922-వ సం॥ జనవరి (10-1-1922 మొదలు 10-2-1922) నెలకు కావలసిన 55,000 పానుల గోదు మ పొట్టు సప్లయచేయుటకు ధర కట్టిని ఈ క్రింద చేత్రాలుచేయబడిన వారివలన జనవరి 4-వ తేది మధ్యాహ్నం కి గంటలవరకు అంగీకరించబడును. ప్రతి అండరును విడి కవరులో అతికించి, కవరుపైన 'గోదుమపొట్టు సప్లయ చేయుటకు అండర్' అని వ్రాసివంతులెను మాదిరిలు పెద్ద తెల్ల పీసా బుద్దలో వేసి, కాగుగా నీలుచేసి కంపుడు, రూ॥ 500 లు ధరావత్తు కట్టవలెను. ఏ అండరుదాదని ధరలు అంగీకరించబడనో ఆతడు 1922-వ నవరినెల 10-వ తేది మొదలు కొని ఫిబ్రవరినెల 10-వ తేది లోగా కనువుల కాలల చీఫ్ నూటరికల్ అఫ్ డెంటు గారివలన, ఏయే తారీఖునందు ఎన్ని పానులు గోదుమపొట్టు యివ్వవలెనని ఏర్పాటు చేయబడునో, వాటిని అంతయు సెంట్రల్ గ్రామ్ డిపో అయిన ట్రిగల్ యన్ జెసిగ్ వద్ద, నిర్ణయకాలమునందు తెలివరి చేయుటకు బద్దుడెను. (3279)

జయముందిన అండరుదాదాడు పెషరత్తుల ప్రకారము తాను నడచుకొనునట్లు అండరులు అంగీకరించిన కి దినములలోనల విడంబడిక వ్రాసి యివ్వవలెను.

హెచ్చరికాత్మకము } సి. సింగారవేలు
జనరలుకార్పొరేషన్ } మొదలియార్.
28-12-21 హెచ్చరికనకు.

ముఖ్య గమనింపు.

యోగ్యతావత్తములు 2042

(1) సేను శేతుల సంబంధమైన వ్యాధిచే 1 సంవత్సరములనుండి వాధపడుచుంటిని. దెహారన్ పిటి యర్గా మెడికల్ హోస్పిటల్లో ఆతడి స్పెషల్ డి-పర్మెను సేవించిన తరువార స్వస్థమాయెను.

జిజ్ఞయిసి } ఎల్. సి. కపూర్,
28-9-18 } తల్ ప్రాఫెసర్.

అమూల్య గ్రంథములు (849)

(1) అర్థశాస్త్రము నెల రూ 1-4-0; (2) శ్వరశాస్త్ర వర్ణనము 0-8-0; (3) యాగంధర్వవిజయము(నవల) రూ 2-4-0 (4) తద్విని (నవల) 1-4-0; (5) రామకీర్తన తీవరము 0-8-0. యం. ఆర్. కృష్ణారావు ఆంధ్ర కో, నల్లూరు.

సంపూర్ణ రామాయణము (ప్రమా)

ఇది శాటకనవాంశములవారి ప్రదర్శనమున కనుక కాలముగ నుండునటుల ఒక్కరాత్రికి సరిపోవునట్లు అద్భుతమైన కీర్తనలతో రసవంతమైన పద్యములతో బహుచక్కగా జి. కోటిశ్రీరావుగారిచే వ్రాయబడినది. చదివితీరవలెను. వెల రు. 1-4-0.

ఈ నెలాఖరులోగా అర్ధ రిచ్చువారికి మూతము రు. 1-0-0. పోస్టేజి రు. 0-6-0.

శ్రీ కన్యకామ్మవారి పాటలు వెల రు 0-5-0. పోస్టేజి రు 0-5-0.

ఇందు కైక్కుల ౧౦౨ గోత్రములు వివరములున్న గలవు.

హాస్య గ్రంథములు ప్రతి 1-కి ఆదా ఖరీదు.

- (1) అంతాకమ్మత్తు, (2) రైలుచిత్రం, (3) బోగం పేరు, (4) ఆడంగుల ముచ్చట్లు, (5) ఆడహాట, (6) మగ హాట, (7) కలివార్త, (8) జ్యోతిషపురం, (9) ధనుషదైవము, (10) పశుమనెడ్డము, ముసలిమగడు, (11) తిన్న, (12) కథల కామరాజు.

పోలిశెట్టి రామయ్య.

శ్రీ సీతారామాంజనేయకంపెనీ, బజారు, బెజవాడ.

విలేజ్ బిల్ పెట్టెలో సహా వెల రూ 2-8 0 త

ఇమిటేషన్ కమలు

పటములో చూపిన ప్రకారము సీబిబిగారుతో నుండరముగా ఇమిటేషన్ కమలు, కంపులు చెక్కబడి చూచవలసినవి 2000 రూ. నుండింపుగలవిగా లోచును.

ఒక్కొక్కము 150 గజలు వెదదెజు రూ. 8 చిన్న నెజు రూ. 2.

కో. దొరసామిమొదలి అందు కంపెనీ,

నెం. 1/22 క్రిష్ణమొదలిపిడి, తిరువల్లి క్లబ్బి, మద్రాసు.

ఆంధ్ర

అనహయోద్యులారా!

క్రిమినల్ ప్రొసీక్యూటర్ 108, 144 సెక్షనుల క్రింద మీపైన నోటీసులు జారీ చేయబడుచున్నవి కదా! మీ రాసెక్షనులను చూచియున్నారా? లేకున్నను మద్రాసు మైలాపూరు విక్టోరియా డిపో వారికి వ్రాసి తెనుగు క్రిమినల్ ప్రొసీక్యూటర్ కోడ్ను తెప్పించుకొని చదువును. వెల రూ. 6-0-0.

దేశాభిమానులు గండు!

మేలైనకడుగు వంద రు ౧-౨-౦
దిండ్లు వంద ౦-౫-౦
స్వదేశీవస్తువులతో తయారుకాబడిన నలుపు చూలు పీసీ ౧-కి ౬-౦-౦
వలయువారు ముందు వైకము పంపవలయును.
కా. వెం. రంగయ్య, కరిగిరెడ్డపల్లె, నెల్లూరుజిల్లా.

అమృతము (1842)

బంగారు, వెండి, రత్నముల నగలును, యితరవస్తువులును, వాపసుఇచ్చినపుచ్చుకొనివైకముయివ్వబడును. ఉమ్మడి - రామయ్యశెట్టి, గురుసామి శెట్టి కంపెనీ, 25, మైనాబజార్ రోడ్, మదరాస్ నగలు నాణ్యముగాను పూచీతోడను సరియైన ధరలకు తయారుచేసి విక్రయించుటకు వుంచబడును. తయారున లేనివాటిని అతి క్షిప్రముగ అర్ధరేతులకు తయారుచేసి యివ్వబడును. ఒకసారి ఆర్డరు యిచ్చి నగలు తయారు చేసికొన్న వారివలన మానవ్యులము తెలిసికొనవచ్చును.

ఇంకను శస్త్రమక్కర లేదు

శ్రీ దక్షిణవల్లూరు, శియ్యూరు(యట్టేట్) సంస్థానాధిపతులచే పోషింపబడుచున్న శేటిపు డాక్టరు అబ్దుల్ ఆజీజ్ సాహెబుచే సుప్రసిద్ధముగా తయారుచేయబడి అనేక యోగ్యతాపత్రములు బడసిన మందుల వివరములు:—

1. సిల్వరు పౌడరు— ఇది రాచపుండ్లు మేహములు ములు, సుఖసంబంధమైన రణములు, యింకాక దెబ్బలు మాన్పును. శరీరములో చిక్కుకున్న తుపాకీగుండ్లు, గాజు ముక్కలు ఇనుప ముక్కలు వగైరాలు ఆపరేషను లేకనే బయటకు తీయటకు పనికివచ్చును. కత్తిపోట్లు వగైరాలున్న గోరుచుట్టు తామర కణపుజెట్ట గట్టి కర్మాణి వడమనూలులు వగైరాలు ఆమోఘముగా కుడురును. యావత్తు జీవజంతువులకు గాయములకు బబ్బలుట పనికివచ్చును.

వెల రులం 1-కి 5 రూపాయలు.

ఒక కేసుకు పావుతులం మందు సరిపోవును.

2. సిల్వరులోషను— ఇది నోటివూర, కాలిన పుండ్లు రక్తనాళమునుండి కారుచున్న రక్తము నాపుటకున్న పువయోగించును. గజరీయాను మాన్పుటలో దీనికి మించిన మందు లేదని వాడుకలన మీకే తెలియును.

వెల 1 అన్నబుడ్డి 1 రూపాయ.

3. పాముకాటుకు ముంగ— ఒకబుడ్డివెల రు. 1

4. కాభియాత్ సులేమూని— ఇది యూవాని కాత్తుము ప్రకారముగా తయారుకాబడినది. ఇది కండ్లు యెరుపు నీరు కారుట దురద కండ్లకలక యెండ చూడలే జండుట మొదలగు యావత్తు కండ్లజబ్బులకు వ్యవాయోగము.

ఒక బుడ్డి వెల 8 అణాలు.

5. కలరా మాత్రలు— i మాత్రలు 25 గల డబ్బీ 1-కి వెల 1 రూపాయ. ii తెజాబీ వరాకు ఆవున్న సీసా 0-8-0. ఇది కలరా వగయిరా యావత్తు విలేచనములు వాంతులు వగయిరాలకు ఆమోఘముగ పనికియును.

6. పార్శవునొప్పి వగైరా యావత్తునొప్పలకు ముంగ— వెల సీసా 1-కి 8 అణాలు.

వై నడవారించిన మందులన్నియు బర్మా వై నాదేశముల పురికి ఆను ఒకవచానీయనివలన కనిపెట్టబడినది.

ఇంకను వివరములు కోరువారు యాక్రిందిచిరునామాకు వ్రాసిన బడయగలరు. వై నడవారించిన మందులు పువయోగించు విధము, అనుపానములు మందు పంపునపుడు తెలుపబడును.

Abdul Aziz Sahib, Native Doctor, South Vallur and Vuyyur Estates, Thota-Vallur, Kistna District.

వనోపధి నరసరిల్లా

రక్తహీనతను రక్తమయొక్క తక్కువతను పోగొట్టుకుండుచు వేరన్న క గాంచినది. ఖర 1-12-0
ఇండియా సిలోకనందు ఎచ్చటికైనను శపాలాఖర్చు తుదిరమాగా వంపబడును. (2978)

విలాసము వీ. డి. సాహెబ్. నెం 144 ఫనసవాడి, బొంబాయి.

“అమృత అనివృత్త ఫలదర్శిని”

ఇది మన ఆశ్వర్థ్యకరమైన వైద్యము. ఈ వైద్యము ప్రతి మానవావస్థను ప్రతినివహించు మిక్కిలి పుష్కలమైనది. ఇది మామూలునుటకు వాతకము, పుట్టికతేనీ, నమ్మకము, మొదలగునవి అపునరుమలేదు. సులభమైన తెలుగులో వ్రాయబడినది. గొప్ప సర్టిఫికేటులను పొందవచ్చు. వెల 1 రూ. ప్రస్తుతం విలూరు సబ్ జడ్జిగారకు అతీ నానామహారాధ్య. వంతులు బి. పి. బి. ఎల్. గారిట్లు వ్రాసిరి. శరీరగల దానిని తెలిసికొన గోరువారికి యీ భవిష్యత్ ఫలదర్శిని నుంతును. కలిగించునది నా నిశ్చయము. పుస్తకములు కలయువాడ యాదికుత చిరునామాకు వ్రాయవలయును.

తాతా జ్యోతిషవిద్యాలయము. పోడవరం, విశాఖపట్నం, కర్ణా

వృత్తాంత లేఖలు

న ర సా పు రం

(స్వకీయవిలేఖనం)

రాజకీయవిధానమును స్థిరపర్చు ఆశ్చర్యమట

నరసాపురం, డిసెంబరు 22:— మాజీ బ్రిటిష్ సంగ్రామమున నిన్ను ను కోర్టులో ఉంచే వారి సంఘపుగదివద్ద కొందరు స్థిరపర్చు సమావేశమై ప్రస్తుతపు రాజకీయవిధానమును గూర్చి ఆశ్చర్యమించుచున్న వారి ఆగ్రహము వెల్లడిచేయుచున్న కోర్టు తీర్మానములను ఇండియా గవర్న మెంటువారికిన్ని సన్నపట్టు పుగవన్న మెంటువారికిన్ని పంపించి, మెట్టు మెండట సామాన్యపు పీసలు కోర్టుచట్టములను రాజకీయ వ్యాసాములలో ఉపయోగించుటనుగూర్చి వారి ఆగ్రహమును తెలియపరచుచు ప్రజలస్వాతంత్ర్యమునకు భిన్నముగా గవర్న మెంటువారు పూనుకొనుట అన్యాయమనిని తరువాత క్రిమినల్ కోర్టులమెంటుమెంటు ఆవును చెన్నపట్నము రాజధానికి ఆనున రైపజేయుట ఆనవసరమనిని అనుచితమనిని కూడా స్థిరపర్చు తీర్మానించిరి.

కాంగ్రెసుకు ప్రతినిధులు

అనామదాబాదు కాంగ్రెసుకు ఇక్కడనుంచి తాడి మేటి వెంకట నూర్యప్రకాశరావుగారున్న చెన్నా ప్రగడ రామచంద్రరావుగారున్న ప్రతినిధులుగా వెల్లిరి.

గూడూరు (ఒక విలేఖరి నుండి)

డిసెంబరు 22:— నూరూరు పేట మేజిస్ట్రేటుగారివలన కేసు వెట్టుబడి గూడూరు స్టేషనరీ సబ్ మేజిస్ట్రేటుగారివలన యీ దినము విచారణకు వాయిదావేయబడి యండినకేసు యీ దినము విచారణకు రాబడినది. శ్రీయుత తలుపురు వెంకటసుబ్బయ్య క్రిష్ణరావుగారు పుష్కలములంకృతులజేసి మంగళ వాద్యములతో కోర్టుకు తీసుకొనివెల్లిరి. కోర్టుకుచాలా జనము వచ్చియుండిరి. నూర్లూరుపేట మేజిస్ట్రేటు గణపతి ఆయ్యగారు మరె యిద్దరు పోలీసు జవానులు విచారించబడిరి. కేసు తిరిగి 12-1-22 కు వాయిదా వేయబడినది. తదుపరి 4-30 ఫుంటలకు బజారులో తలుపురు వెంకటసుబ్బయ్యగారు మువ్వ సింపుచుండగా పోలీసువారు 144 క్లెక్ క్రింద నోటీసు జారీ చేసిరిగాని వారు వుల్లంఘించి మాట్లాడిరి. శ్రీయుత పాటూడ బాల సరస్వతమ్మగారు పుష్కలసింపి ఆమెగారికూడా 144 నోటీసు అందించిరి. తదుపరి శ్రీయుత పాటూరు సుబ్బరామయ్యగారు పుష్కలసింపిరి. వారికి 144 క్లెక్ ను మట్టుజేసిరి. తదనంతరము గూడూరు ఫిర్కా కాంగ్రెసు కమిటీసహధ్యక్షులగు శ్రీయుత గ్రిద్దలూరు వెంకటాచలవతి నాయుడు గారికి 144 క్లెక్ అందజేసిరి. ఈ పురమునందు కాంగ్రెసు ప్రచారము తీవ్రపరచ జేరియున్నది. కాననోల్లంఘనమునకు పురజనులెల్లరు దేశీయహాసభ తీర్మానమునకు యెదురు చూచుచున్నారు. దాదాపు 500 రాట్నములు ఈ గ్రామములో పనిచేయుచున్నవి. ఈ గ్రామములో 5 గురిమీద పుష్కలకేసు 5-1-21 కి వాయిదావేయబడియున్నది. ఈ కేసులో ముద్దాయిగానుండి ప్రస్తుతము వేలూరు జెయిలులోనున్న శ్రీయుత దేశరెడ్డి కేసరెడ్డిగారు సదరు వాయిదాకు హాజరుటకు సమర్థును పంపబడియున్నది.

బరంపురం వార్తలు (ఒక విలేఖరి నుండి)

డిసెంబరు 22:—17 నేదీని యొకబహిరంగసభ జరిగెను. రెండవ చీరాలపేరాల యనందరంగ బ్రహ్మజిత్రా”నుండివచ్చిన ప్రచారకులు చాకలి పాపన్నగారు ప్రస్తుత పరిస్థితులను గురించి బాగుగా ముచ్చటించిరి. నాటిసభకు యెప్పుడును రానటువంటి వాండరును విచ్చేసిరి. స్థిరపర్చు విద్యార్థులు ఉపాధ్యాయులు మొదలగునా రెండరు దయచేసిరి. పాపన్నగారు మహాగంధీకోపన్యాసము గావించి ప్రతికేరీరమును కంప్లి. పజేసిరి.

హరికథలు
మ.రా.రా. శ్రీ వసుమతి కృష్ణమూర్తిగారు ప్రతి ఆది నామమనాకు శ్రీ వెంకటేశ్వరల ఆలయమున హరికథలు చెప్పుచున్నారు. వీరు రాజకీయసంగతు లేమైన చెప్పుచున్నారేమో యని పోలీసువారుకూడ విచ్చేయుచున్నారు.

రాంత్రివైపుము
12 వ తేదీన జరిగిన కాంగ్రెస్ కమిషనువట్టి ప్రచారకులు ప్రతిస్థితిరిగి రాంత్రివైపుములో చేసెనున్న వారి సంతకములు చేయించుచున్నారు. శ్రీలుకూడ సంతకములు చేయుచున్నారని చెప్పట మిక్కిలి సంతసించుచున్నాము.

రాజీనామా
ఇచ్చట బెయినింగు స్కూలులో పనిచేయుచున్న శ్రీమాన్ దయానంద్ మిశ్రా, బి. పి. యల్. డి. గారు తమ పదవికి రాజీనామా నిచ్చినారు.

చంద్రవోలు
(ఒకవిలేఖనంబు)
ఒకరంగనభలు

డిశంబరు 22:—ఈనెల ౧౮ వ తేది సాయంత్రం పీల్ల సావడవద్ద మ-రా-శ్రీ పేషిమాం ఆమీరుజేగ్ సాపాటుగారి యధ్యక్షత్వక్రింద గ్రామంలోని హిందూమహమ్మదీయులు ౨౦౦ మంది సమావేశమయిరి. ప్రస్తుత పరిమితులను విధులముగా చేర్చించి ప్రభుత్వమువారి నిరంకుశచర్యలను గురించి మనస్సులు నీరగునట్లు శ్రీయత మాచిరాజు రామమూర్తిగారు గంభీరోపన్యాసముంకిరి. మరునాడు (౧౯) వతేది సాయంత్రం బాబాగులో సత్రమువద్ద తేజబంధు శ్రీ మూర్తి చెరుకువాడ వెంకట నరసింహాచార్యులుగారు భిలాపతనము గురించియు ప్రభుత్వమువారి నిష్పంధవిధానములను గురించియు ప్రజల ముంతు కర్తవ్యమునుగురించియు విధులముగా గంభీరముగా ఉత్సాహించిరి. హిందూమహమ్మదీయులు యావన్మండిభిలాఫతుకుజరిగిన అన్యాయములకు ఆశీస్సాదములను లభపతిరాయి నైహూచి త్రరంజనుడు గార్ల నిష్కంధములను తలంచి కంటితడి పెట్టనివారులేరు. ప్రజలలో కార్యవీక్ష విప్లవించినది. రాటముల నొలకొల్పుటకు స్వరాజ్యోధి సహాయముచేయుటకు చందాలు సమూహచేయ నుచు మహమ్మదీయులను హిందువులను శ్రమ చేయుచున్నార.

కాంతివైద్యము

ఉత్సాహవంతులగు హిందూ మహమ్మదీయులు ౪౦ మంది ప్రస్తుతం ప్రతిజ్ఞాపత్రములమీద సంతకములు చేసినారు. ఇంక అనేకమంది చేరుటకు సిద్ధముగా నున్నారు.

వాణ్యములు

ఈగ్రామంలోని వాణ్యములను గురించి కొద్దులకు వెల్లివ్యయప్రయాసలపడకుండా ప్రజల స్వతంత్రత నాశనము కాకుండా యంచాయితీల మూలమున అనేక తగాదలు జరిస్కొనరమగుచున్నది.

కాంతిసేన.

చేప్రోలు 50 ముంచాక ఆగవరం 20 బ్రాహ్మణ కోడూరు 50 మామిళ్లపల్లి 100 మనివల్లె 85 తాటిపర్రు 20 దండుమాడి 20 పొన్నూరు 40 నంకూరు 60 మర్రిపూడి 40 గుడిపూడి 30 కర్లపాలెం 100 ఇంతవరకు కాంతిసేనలో చేరినారు పొన్నూరు అప్పొట్ల ఖండములలో తక్కిన గ్రామామల్లయు కాంతిసేనచేరుటకు ప్రయత్నములు జరుగుచున్నవి. మామిళ్లపల్లి బ్రాహ్మణకోడూరు, పొన్నూరు, నంకూరుగ్రామములలో ఒక్కొక్కపటాలము తరిష్కీయితు యిచ్చి యే ఇతర పట్టణమువైసను సహాయము పంపుటకు ప్రయత్నము జరుగుచున్నది.

ఇనగంటివారిపేట
(ఒక విలేఖరి నుండి)

డిశంబరు, 20:—శ్రీయత దాక్షుడు సుబ్రహ్మణ్యుగారు నీరుకొండ వెంకటరత్నం చౌదరి గారు మార్చి సుబ్బరావుగారు మున్నగువారు రాత్రి ౫౦ 8 లకు శ్రీయత కొక్కొండ రామకేశవిగారిరావుగారు యధ్యక్షత క్రిందను సభను జరిగించిరి. సభకు సుమారు 400 మంది సమావేశ మైరి. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారు ప్రస్తుత పరిస్థితులను గూర్చియు కాంతివైద్యమును గూర్చియు ముచ్చటించుచు ప్రభుత్వమువారు మనయుద్యమమునకు జేయుచున్న తోడ్పాటులను చక్కగా ముచ్చటించిరి. కాంతివైద్యమునందు అప్పడుమాత్రము 60 మంది సంతకములను జేసిరి. శ్రీ సుబ్రహ్మణ్యంగారి ప్రోత్సాహమువలన ఈగ్రామమునందు ముచ్చడిసామ్య పరివేలమౌచుచున్నది. జాతీయ పాఠశాలయు, స్వశేయభిక్షాధియు మున్నగు విషయములను ఈక్రిందివిధముగా తీర్మానించుకొని గ్రామస్తులందరిచే నేతగ్రీవముగ నామోదించి సంతకముల జేసిరి.

అ. ఈ ఇనగంటివారిపేట గ్రామంలో శ్రీరాములవారి పేరుతోయున్న నిధిపాపకు "సత్యం మామయ్య" గంధి వెంకట రత్నంగార్ల వద్దనున్న జమాఖర్చు ప్రకారం నిల్వయున్న సామ్యు నీతిగున తిరిస్కీలకారం ఖర్చుపెట్టుటకు నిర్ణయించడమైనది.

(1) శ్రీరామమందిరములు రెండున్నూ మరమ్మతుచేయించుట. (2) గ్రామంలో నొకధర్మశాలావడి కట్టించుట. (3) ఈగ్రామంలో మహమ్మదీయుల వీధిలో వారి ఉపయోగము నిమిత్తము ఒక నయ్యి త్రవ్వించుట (4) బాలర పుష్పయోగము నిమిత్త మొక జాతీయవిద్యాలయము నెలకొల్పుట (5) జాతీయ విద్యాలయపు నిధిలోనుంచి మూడువేల రూపాయలు నేతపరిశ్రమమీద వెచ్చించుట.

ఈ నేతపరిశ్రమకు శ్రీ శ్రీపాద వెంకట్రావుగారు ఈసామ్యువిషయమై జవాబుదారీవహించి వెంటనే పని యారంభించుటకు యేర్పాటు చేయడమైనది. తద్రవ్యమును వైసి ఉదహరించిన ప్రకారము వినియోగించుటకు ఒక ఉపసంఘ మేర్పరచబడినది.

ఈ ఉపసంఘమునకు సత్యం మామయ్య గారధ్యక్షులగున కొమ్మూరి గంగరాజుగారు కార్యదర్శిగాను, గ్రంధి వెంకట రత్నంగారిని కోశాధిపతిగాను ఎన్నుకొనడమైనది.

నిష్ఠానుగ తయారచేయబడిన కాశ్రీయ బౌద్ధధర్మము. ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీలో దొరకును. తెలుగుభాషయందు గాని, ఇంగ్లీషుభాషయందు గాని క్యాటలాగు ఉచితముగా పంపబడును. మేనేజరు, ఆంధ్ర ఆయుర్వేద ఫార్మసీ, 19, హజీస్ రోడ్, మాంటుకోడ్ - మదరాసు

గ్రామపాలకుల రాజీనామాలు

ఈక్రిందివారలు రాజును హెండ్రవరములో 23-10-21 వ తేదిన జరిగిన తృతీయ ఆంధ్రదేశగ్రామపాలకుల మహాసభ తీర్మానము ప్రకారం తమ పాలకత్వమును ప్రభుత్వపక్షమున మానిరి.

గుడివాడతాలూకా:— 1. నిఖానుపూడి రివిక్రమరావు గారు కర్లం నిఖానుపూడి 2. నిఖానుపూడి బాలకృష్ణయ్య గారు మునసబ్ గురిగింజగుంట ప్రాకర్ల 3. చంద్రవోలు చిన శివరామ కృష్ణయ్యగారు అంకర్లం 4. బుర్రా లక్ష్మీనారాయణ గారు అంకూనపట్ 5. చండ్రాల శివరామకృష్ణయ్య గారు కర్లం-జమీదింటకురు గన్నవరంతాలూకా 6. వోగిరాల వెంకటప్పయ్యగారు మనేదాత వుయ్యూరు కైకలూరు తాలూకా 7. కాజ వెంకట్రామయ్య చాణకిగారు మునసబ్ శివపల్లి.

కుస్తురోగ నిర్మూలమునకు నిజమైన వూచి (3222)

ఆయుర్వేదముతో గూడ ఆంగ్లేయవైద్యము, రోగ సాద్యకవస్తుప్రయోగ చికిత్స, ఇంక ఆతయక ప్రయోగచికిత్స మొకలగు అనేక వైద్యకాశ్రమములు చదువుటవలన ఆయుర్వేద విజ్ఞానము మాకు బాగుగ కలిగినది. అపురూపము లగు ఓషధుల మహత్వము వర్తతవానులగు కొడులు వగైరాల వద్ద మిగుల శ్రమపడి కొన్ని అపాయములకులోనై నేర్చుకొనబడి పరిశోధింపబడినవి. అట్లాదశ కృత్యము అన్ని అవస్థలలోను పూచీవైన కుదుర్చబడును. మా దగ్గరవుండి బౌద్ధధర్మ సేవించు కుస్తురోగులు వారికి గుణము కనుపించిన కొలది వాయిదాలవైసి సామ్యు యిక్కడవచ్చును. అలాగు గుణము కనుపించక పూర్వముగాని, రోగము కుదురకచ్చునని రోగికి సమ్మకము పట్టక పూర్వముగాని, సామ్యేమియు నియ్యక వనసరము లేదు. ఉత్తరప్రత్యుత్తరములముగ సహితము కుస్తురోగులకు చికిత్స చేయబడును. అట్టివారికి బౌద్ధధర్మము వి. పి. గా పంపబడును. అన్నికాతుల కుస్తురోగులకును అందరు రోగులకున్న ఒకటే దివ్య అమృతము కాదు. ప్రతిరోగిస్థితియును రోగమును ఆలోచించి అందులకు తగినవందు యయ్యబడును.

దీర్ఘాయు నిర్మూల } వి. యమ్. రాజా, నాలయము. } దీర్ఘ వ్యాధులకు ఘనమైన భీమునికట్టణము } (876) ఆయుర్వేద వైద్యులు.

ది సౌత్ ఇండియన్ ఆటెల్ టీక్ ఆస్సోసియేషన్, లిమిటెడ్.

1921-22 వ సాంవత్సరిక వ్యాయానుములు, వేడుకలు

వేడుక జరుగుదినములు

1921 సం॥ ౪౦ డిశంబరు నెల 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31

1922 సం॥ ౪౦ జనవరి నెల మొదటి తేది

దక్షిణ ఇండియా వ్యాయామ

సంఘమువారి మైదానము, పీపిల్లుచార్కు.

Big Shipments of all Sizes

OF (2995)

Sofa Springs (English)

Received Regularly.

Immediate Deliveries Prices Lowest.

R. H. Vora & Co.

Lohar Chawl Bombay.

TELEGRAMS. { TELEPHONE. {

"Railstores" { No. 5380.

కొత్తపాకు వచ్చియున్నది

ఇంగ్లీషు స్టీలు ట్రంకులు (బర్రింగు హాము ది)

బొంబాయిలో తయారైన సీలు ట్రంకులు, స్టీలు సూటు కేసులు

తోలు ట్రంకులు, సూటు కేసులు

స్వయముగా వచ్చి చూడవచ్చును

లేక పూర్తి వివరములకు వ్రాయవచ్చును.

చల్లారాం గైయానుచందు

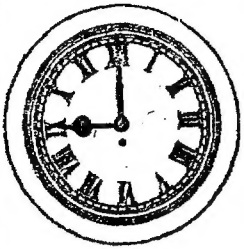
గొప్ప అద్దములతో అందముగ నుండు పాత్ర

9, 10, 11, రత్నన్ బజారురోడ్డు, మద్రాసు.

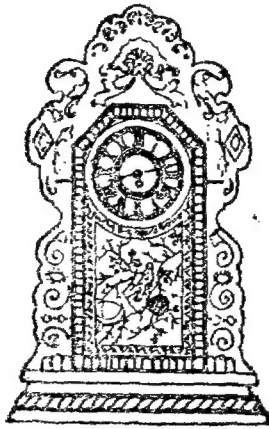
ఈ గడియారములలో నొకదానిని కొనుదు.

ఇవి అన్నియు ప్రతప్తమైనవి. సరియైన కాలమును చూపుచు, వీటిలో దేనినికొనినను మీకు తప్పు కాలమును చూపదు.

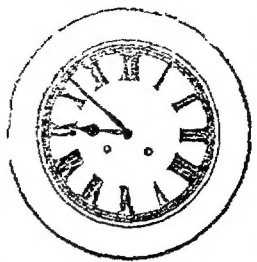

నెం 1108. టైమ్ గెట్.
సరియైన కాలము చూపగల
బ్రిటిష్-మేడ్ గడియారము.
మీ జీవిత పర్యంతము ఉం
డును. ధర 1-కి రూ 60

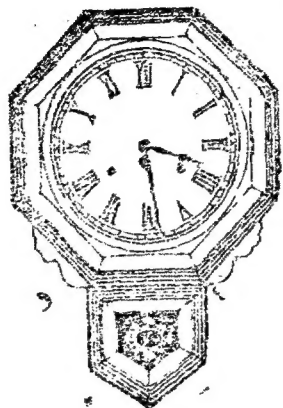
ది "క" గడియారము,
వాటరుబరీది, వాటరు
బరీ కంపెనీవారిచే ఓట
కట్టిన తయారుచేయ
బడినది. 8 దినముల కొక
సారి బీగ మివ్వవలెను.
గంటలు కొట్టును.
6 అంగుళముల డైయలు
22 అంగుళముల ఎత్తు,
14 1/2 అంగుళములు
వెడల్పుగలది
ధర 1-కి రూ 24

ది "గ్రామ్యమ్" నిజముగా ప్రతప్త
మైన గడియారము. అన్ సోనియా
కంపెనీవారిచే తయారుచేయబడిన
"గ్రామ్యమ్" ఎనిమిది దినముల
కొకసారి బీగ మివ్వవలెను.
11 అంగుళముల డైయలు వెండు
లముగలది, గంటలు, అర్ధగంటలు
కొట్టును. ధర 1-కి రూ 40

నెం 1108 ది ట్రాప్ అక్షన్
అన్ సోనియా కంపెనీ వారిచే
తయారు చేయబడినది, 8 దిన
ముల కొకసారి బీగము మివ్వ
వలెను. గంటలు, అర్ధగంటలు
కొట్టును. 10 అంగుళముల
డైయలుగలది. అత్యున్నతమైన
గడియారము. అనేక కుండలను
నిక్షయించియున్నాము. గాన
సీని తప్పక సీసార్ను చేయ
గలము.

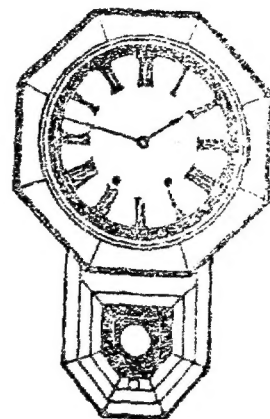

ధర 1-కి రూ 40

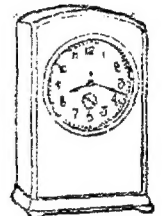

నెం 594 టైమ్ పీసు బహుమతి యిచ్చుదన
తగినది. 7 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 4 1/8 అంగు
ళముల వెడల్పు, 8 అంగుళముల పింగాణి
డైయలు, అరేబియా సంఖ్యలు, కోణములు
గల ఉత్కృష్ట తెల్ల అద్దము గలది.
ధర 1-కి రూ 80

నెం 14 అన్ సోనియా అందమైన కాలిబ్రేట్ గడియారము,
మహాగ్రామ్యత్వం గుండ్రముగాను నున్న గాన
చేయబడినది. 9 1/2 అంగుళముల ఎత్తు, 16 1/2 అంగుళముల
వెడల్పు, 4 అంగుళముల తెల్లని పింగాణి డైయలు,
అరేబియా సంఖ్యలు, గిలుఫ్రేము, తెల్లకోణముల
గాన గలది, 8 దినముల కొకసారి బీగ మివ్వవలెను.
గంటలు, అర్ధగంటలు కొట్టును. ధర 1-కి రూ 100

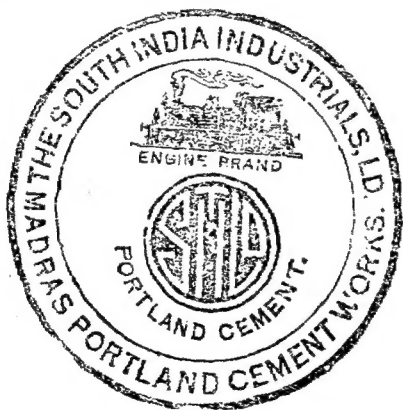
నెం 112 సెట్ తామస్
ట్రాప్ అక్షన్ గడియారము,
ఎనిమిది దినముల కొకసారి బీగ
మివ్వవలెను. గంటలు కొట్టును.
12 అంగుళముల డైయలుగలది,
మహాగ్రామ్యత్వం అత్యున్నత
యైనది. ధర 1-కి రూ 50
నెం 1118 "తామస్ ట్రాప్" అక్షన్
గడియారము ఎనిమిది
దినముల కొకసారి బీగ మివ్వ
వలెను, గంటలు కొట్టును.
10 అంగుళముల డైయలు గలది
ధర 1-కి రూ 50

అడిసన్ అండు కంపెనీ లిమిటెడ్, మాంటు రోడ్ - మదరాసు.

ప్రఖ్యాతి పొందిన మాయొక్క

"బ్రాండ్ పోర్టులాండ్ సిమెంటు"
"ENGINE" BRAND PORTLAND CEMENT

వర్షాలు డిపార్టుమెంటులు
హిందూ రాష్ట్రములు
సమస్త ప్రాంత కంపెనీలు
కంట్రాక్టరులు

మదరాసు కార్పొరేషన్
మదరాసు పోర్టు ట్రస్టు
మునిసిపాలిటీలు
ఇండ్లు కట్టువాగు

ఎందరూను విశేషముగా వాడుచున్నారు. ఏలనన గా:-

1. మాయొక్క "ఇంజిన్" బ్రాండు పోర్టులాండ్ సిమెంటు కుద్రమైన మూలకములతో చేయబడుచున్నది.
2. బ్రిటిష్ ప్రాండర్డ్ స్పెసిఫికేషన్ (British Standard Specification) ప్రకారము కుద్రముగా చేయబడుచున్నది.
3. అనేకరకములు చేయక, ఒక్క-రేకము ఎంతగానూ చేయకమునో అంతగానూ చేయబడుచున్నది. ప్రతిదాని కారణములచేత అందరూ దీనినికొని కట్టడములకు వాడుచున్నారు. కట్టడముల బలము నిశ్చయించుకొని అందరికిని తెలిసియున్నది.
4. సిమెంటు తీయునపుడు "ఇంజిన్" బ్రాండు అడిగి తీసికొనినయెడల కట్టడములందు ఏలోపములు కలుగ జేరవు. సిమెంటు వాడుటయందు ఏసందేహములు యుండినను మాత్రమైన వివరములు వ్రాసుగలము.

ది మదరాసు పోర్టులాండ్ సిమెంటు వర్క్స్

సొంతదారులు:

ది సౌత్ యిండియా యిండస్ట్రియల్స్, లిమిటెడ్

పోస్టు పెట్టె 101, మదరాసు.

THE MADRAS PORTLAND CEMENT WORKS

Proprietors.

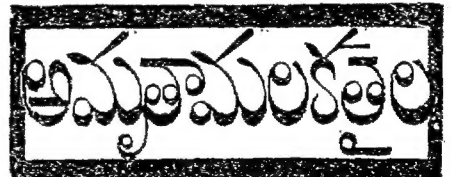
THE SOUTH INDIA INDUSTRIES, LTD.

(8049)

Post Box 101, MADRAS.

International Ad. Service 5-63.

వైద్యరత్న పండిత
డి గోపాలాచార్యగారి

కరస్సును కండ్లకు సర్వనా కాపాడును
అన్నివిధ కణ్ణిరోగములను బోగొట్టును
పార్శ్వనోప్పులను దూరము చేయును
కణ్ణిరోగములను నిర్మూలము చేయును
పీనసరోగముల రానివ్వదు
మెదడుకు బలము కలుగజేయును (కని)
కర్ణరోగములను నశింపజేయును
కండ్లకు చురుకజేయును
అపస్మారముల దూరముచేయును
తలనరములకు బలమునిచ్చును
నేత్రరోగములకు హితము
మూర్ఖులను బోగొట్టును
తలచుండును బోగొట్టును
వెంట్రుకలను వెరయకుండజేయును
వెరసిన వెంట్రుకలను నలుపుజేయును
యౌచనచేయువారికి మిక్కిలి హితకరము
మాడుపోట్లను నిర్మూలము చేయును
విద్యాధులకు సర్వనాహితము
చర్మరోగులకు మంచిజేయును
తలనంటలను మాపును
అధికనిద్రను తగ్గించును
నిద్రలేమిని బోగొట్టును
దీని గుణములు అమృతమలరత్నం వెలుగును.

వెల రు. 1-కి రూ 1-0-0.

స్వామింగు పోస్ట్ బాక్స్ కేసు.

కామటలాగు ఉచితము.

ఆయుర్వేదాశ్రమం,

41, ఆచారప్పన్ వీధి, జి. టి. మదరాసు.

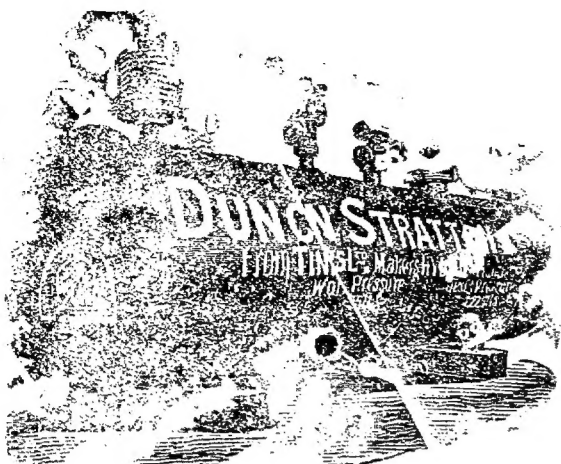
కంపెనీ లాము:- "ఇంజిన్" మదరాసు.

DUNCAN STRATTON & Co.

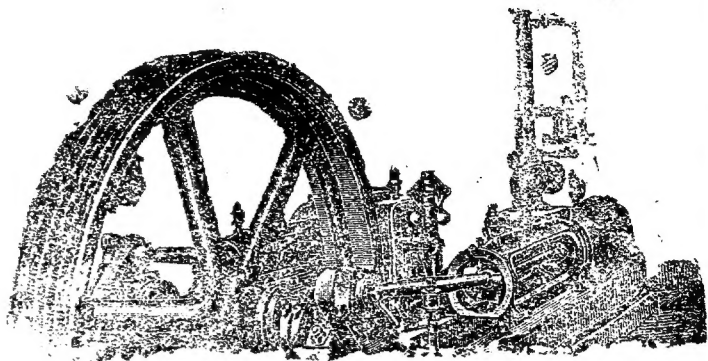
డన్ కన్ స్ట్రాటన్ అండ్ కో.

(2412)

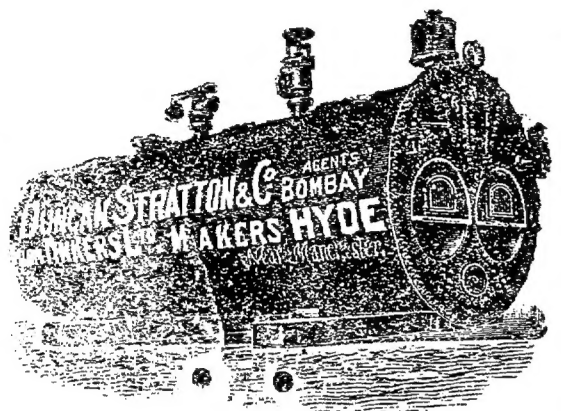
ఎంజినియర్లు, మెషిన్ల ఇంజనీర్లు. 9 మెయిన్ వీది, బొంబాయి.

పొడవు 10 అడుగులు
మొత్తం 24 అడుగులు వరకు
మండును — డయామీటరు
అ. 4. మొదలు 6 అ. 6 అం.
శరతు యందును.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్
50 పౌండులు మొదలు
150 పౌండుల వరకు వుండును.

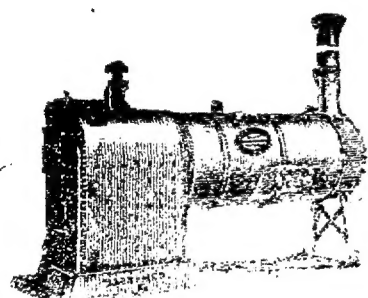

హైడ్రాను స్పిల్ కాంపెండ్ బాయిలర్లు.

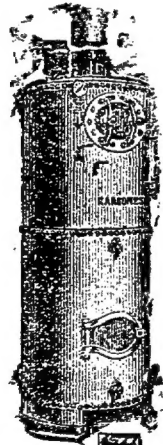

హైడ్రాను స్పిల్ లంకామైరు బాయిలర్లు.
పొడవు 28 అం. మొదలు 82 అం. వరకు వుండును.

పొడవు 28 అం. మొదలు 82 అం. వరకు వుండును.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్ 100 పౌండులు వరకు వుండును.

లోకో మోటివ్ బాయిలర్లు.
స్టీమ్ బోయింగ్ ప్రెషర్ 80 పౌండులు మొదలు
100 పౌం. 120 పౌం. 150 పౌం. వరకు వుండును.

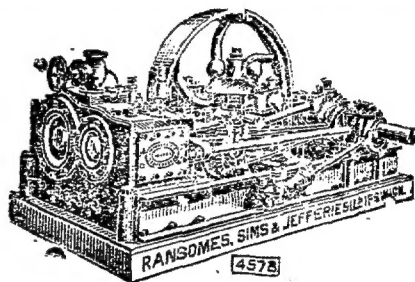
వర్టికల్ బాయిలర్లు.

పొడవు 80 పౌండులు మొదలు
100 పౌండులు వరకు వుండును.

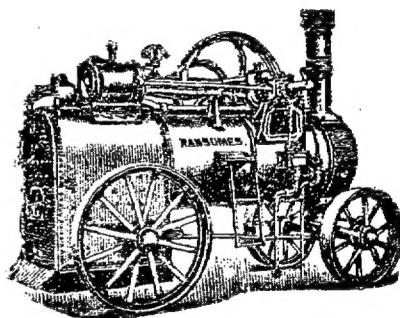
ఈ క్రింద తెలుసుబడిన వాటిని
నష్టము చేయుదుము.
మాది బిల్డింగ్ మెషిన్, వాటిసామానులు
మాది వెస్టింగ్ మెషిన్
మాది స్పిన్లింగ్ మెషిన్
మాది పీచింగ్ మెషిన్
అన్నిరకముల స్టీమ్ ఎంజిన్లు
అన్నిరకముల స్టీమ్ బాయిలర్లు
కోల్డ్ ఫ్లవర్ మిల్లింగ్ మెషిన్
మానె మిల్లు మెషిన్
మంచుగడ్డకేయు మెషిన్
కర్టు రియ్యములేయు మెషిన్ వాటి సామా
అన్నిరకముల పంపింగ్ మెషిన్లు
కాగర్లు, వ్యవసాయ సంబంధమైన కొరముట్లు
కిరసన్ మానె మరుడు ఆయిల్ ఎంజిన్లు
ఎలక్ట్రిక్ లైటింగ్ (ప్లాంట్) కొరముట్లు
లేకులు వర్క్సు సాపు కొరముట్లు
స్టీమ్ మెషిన్లు, కపింగులు, పెడెస్టల్స్
కాట్ బరన్ అండ్ కాన్స్ట్రక్షన్ వర్క్స్
కగయిరా అన్నిరకముల సామానులు.

నైట్ బ్రెన్సెడ్ కాంపెండు
'హిందూస్థాన్' ఎంజినులు.

(కాన్వర్షన్ మొననుండి హిందూస్థాన్ రియబడినది.)
ఇందులో సింగిల్ సిలిండరు ఇంజినులు కూడ గలవు.

హెస్పిడు కాంపెండు ఎంజినులు.

పోర్టబల్ స్టీమ్ ఎంజినులు.
సింగిల్ సింగిల్, డబుల్ సిలిండర్లు గలవి.
స్టీమ్ ప్రెషర్ 120 పౌండులు గలవి.
కాంపెండు — హై, లో ప్రెషర్ సిలిండర్లు.
స్టీమ్ ప్రెషర్ 150 పౌండులు గలవి.

వివరములకు, ధరలకు బొంబాయిలోయుండు డన్ కన్ స్ట్రాటన్ కంపెనీ కై నను లేక

బెజవాడ (కృష్ణాజిల్లా)లో యుండు ఇంగ్లీషు స్టార్లు ఇంజనీర్లు కంపెనీ ప్రాప్రైటరు గారైన
మానేవల్ బాపనయ్యగారికైనను వ్రాయవలెను.

హనుమాన్ బొరకు సబ్బు చర్మ వ్యాధులను అత్యాశ్చర్యకరముగా
కుదుర్చును. ఎస్. రంగనాథంశెట్టి అండ్ బ్రదరు, మద్రాసు

అమృతాంజనము అన్ని నొప్పులకు దివ్యామృతము.

జ్వర, కైల్యము, కడిశము, రొమ్మకడిశము, తలనొప్పి, వాయువునొప్పులు,
పోట్లు, బెణుకులు, చిల్లలు మొదలగు నొప్పులకు దివ్యామృతము.

చక్కని డబ్బీతో గల 20 పైదు 0-10-0; డజన్ 1-8 దూ 5-12-0. పోస్టాఫీసులు కలె.

అమృతాంజనం డిపో. } 109, ఫ్రెరి రోడ్డు, బొంబాయి,
6, తంబు శెట్టి వీధి, మదరాసు.